

Hoofdstuk Een

De Vreemdeling met het Anti-Veelzuchtserum

Het papier vliegt in de lucht, opwaarts en hoger, over de ingezakte daken van bouwvallige huizen, totdat een vallende wind het naar het dal brengt. Daar liggen de tuinen die door de overgebleven inwoners van het dorp worden bewerkt. Braamstruiken en wingerd hebben het omliggende land overwoerd. Het blad landt in het gras, wordt af en toe door de wind beroerd en beweegt dan als een lokkende wijsvinger.

Nu de lucht grijs is, de grenzen van de regenbuien zichtbaar, slierten dunne wolken langs de hellingen. Heel behoedzaam kruipen de wolkpluimen over de toppen van de dennen, alsof ze bang zijn voor snijwonden. De eerste regendruppels tikken tegen het raam, niet dreigend, de aarde is in deze streken immers vruchtbaar. Een wolk drijft het dal binnen en daalt ontspannen neer om zich te verpozen.

De wind heeft mij hierheen gebracht, naar Castiglione del Terziere, een heuveldorp dat er net zo deftig uitziet als zijn naam. In de eerste herfstmaand van het jaar 1997 woei het namelijk zo hard dat in Pisa de vliegtuigen aan de grond bleven staan. Bij de loketten vormden zich onmogelijke rijen waarboven dichte sigaretterook bleef hangen. Geïrriteerde telefoongesprekken, spraakverwarringen en espresso's zorgden voor een nerveuze deining onder de wachtenden.

Het toeval wilde dat tussen de passagiers die op deze waaidag hun vlucht geannuleerd zagen, zich ook een goede vriend van me bevond: Kurt Lange. Hem wachtte eigenlijk een warm bed in Sardinië. Het alternatief diende zich aan in de vorm van een oudere heer, die zijn hulp vroeg.

Armin Zweck was een gepensioneerd beeldhouwer en sprak nauwelijks Italiaans. Kameraad Kurt beheerste de taal wel, omdat hij al jaren in Carrara woonde en werkte. Inderdaad als beeldhouwer. Tijdens het gesprek dat ontstond vroeg Zweck of Kurt niet een model van een achttiende-eeuwse Leda in marmer kon uitvergroten. Kurt had daar geen trek in, zijn droom was het een kunstenaarskolonie te stichten, al had niemand zin in zijn project, Zweck ook niet.

De oude beeldhouwer had wel een groot huis in de buurt van Bagnone, dat al een paar jaar leeg stond. Hij had het gerestaureerd, drie maanden bewoond en toen een hartaanval gekregen van het vele traplopen. Zweck wilde het huis aan een collega geven die het gratis kon bewonen, exclusief rekeningen.

Kurt vond dat ik een kunstenaar was. Ik vond dat ook. Op de dag dat ik kennismaakte met Zweck, ontmoette ik tevens de beeldhouwer die de Leda ging hakken. Dat was Christophe.

Met Kurt is het slecht afgelopen. Ik geloof niet dat iemand uit zijn omgeving dat had voorzien. Ik heb een paar dingen van hem in huis, zoals een cassettebandje met het geluid van de metro van Tokio en een boek van Georg Trakl dat hij op de vlooiemarkt in Mexico City had gevonden. Een klein memoria vind ik hier eigenlijk wel gepast.

Mijn vriend leek een piraat uit een Hollywoodfilm. Hij kon ontzettend onschuldig en toch verdorven in de ogen van de vrouwtjes kijken. Kurts oogopslag was werkelijk ontroerend, deed denken aan een blond jongetje dat in het Berlijn van 1945 uit de schuilkelders kroop en, zonder een woord te zeggen, met een glimlach in de camera van de veroveraar keek.

Christophe had zich op de fatale dag ergens in het midden van oktober 1997 laten leiden door het vooruitzicht een wilde en dronken avond te beleven. Hij had goede wijn ingekocht, een groot pak sepiaspaghetti, een fles olie en een stuk Parmezaanse kaas, meer had je niet nodig om smaakvol en toch eenvoudig te eten.

Het was een mooie nazomerse dag. Christophe liep het pad op naast het huis van Kurt, dat steil genoeg is, om bij iedere stap naar voren te moeten buigen. In de tuin van de burens staan walnootbomen en kastanjes.

De deurbel achtervolgde zichzelf door het hele huis. Niemand antwoordde. Aan het eind van het korte pad staken de kale takken van de kerseboom af tegen de blauwe lucht. Christophe zocht in zijn gedachten naar een kerseboomhaiku. Zijn herinnering drong hem echter Kurts stem op.

Hij hoorde over de heuvel die uit de tuin te zien was, een mollige ronde heuvel die helemaal met marmer was gevuld en voor iets minder dan duizend Lire per vierkante meter kon worden gekocht. De stem babbelde over een landhuis dat te midden van een bijgehouden grasveld lag, honderdmiljoen Lire kostte het huis. Na een opknopbeurt kon het als congrescentrum worden gebruikt.

Christophe had de kerseboomhaiku nog niet gevonden. Kurt raasde het dal in naar de oude watermolen in de bossen van waar je in een paar dagen helemaal naar Florence liep. Hij had verscheidene meisjes gevraagd of ze stevige wandelschoenen hadden.

Minutenlang bleef Christophe staan, starend naar de dode takken van de kerseboom. Eindelijk schoot hem de beginregel te binnen: 'het rood van de kers.' De stem vertelde onderwijl vrolijk dat 'kwesto Apennino' aan de horizon het uitzicht op Parma wegnam en wilde nog veel meer zeggen, maar als een gebed dat door monniken werd opgedreund, galmde de tweede regel in zijn hoofd, 'spiegelt als bloed in mijn oog,' de derde zei Christophe hardop mee, 'dooft het licht voorgoed.'

Hij liep door en ontmoette een tableau vivant, dat hem deed sidderen, zo groot was de schoonheid ervan. Een treffender symbiose tussen angst en geluk had hij niet eerder in een beeld aangetroffen.

Als Christophe meent dat hij de wereld der verschijnselen op een waarheid heeft kunnen betrappen, lijkt hij een gouden priem tussen duim- en wijsvinger te houden, de pink omhoog. Hij knijpt zijn lippen samen, tuurt naar de gulden snede boven de horizon en brengt dan met kracht zijn hand naar voren.

Zo hangt hij een schilderij op in zijn koninkrijk om het licht toegang te verschaffen, om eindelijk het grote moment van luciditeit te bereiken. Daar hoopt hij erg sterk op. Hij wacht op de klap van het licht.

Deze avond hoopte hij in het onstuimige leven van Kurt een prerafaëlitische geile del op te pikken, maar die hoop vervaagde snel. In zijn borst huisde het snikken. De kerseboom reciteerde de haiku.

Het rood van de kers
spiegelt het bloed in mijn oog
dooft het licht voorgoed

In de boom hing Kurt. Zijn blonde haar, nog stijf van de gel, wiegde heen en weer in de wind. Het kwam niet bij Christophe op zijn vriend uit de boom te plukken. Zijn eerbied voor de meesterhand die dit schilderij tegen de hemelen had geprikt was te groot.

Het stuk papier dat in het grasveld ligt, had ik buiten het raam gehouden en losgelaten toen de wind opstak. Noem het een poëtische geste. Zolang het blad in de lucht vloog, dagdroomde ik dat het boven de wolken zou verdwijnen en zich daar met honderden vellen papier samenvoegen.

De eenvoudige actie had tevens een weerkundig karakter. Door het raam te openen wist ik dat de temperatuur in de keuken dezelfde is als buiten. En het is nog steeds koud. De sneeuw op de Apennijnen zal voorlopig niet smelten. Ik ga de haard maar eens aanmaken. Papier heb ik nog genoeg.

Hoofdstuk Twee

Zicht op Antarctica, Maart 1905

Christophe is een Belg van vijfendertig jaar oud. Hij heeft een groot hoofd en heel veel leeuweblond haar, dat samengebonden in een krul als een handvat tegen zijn achterhoofd rust.

Ik ben acht jaar ouder. Vroeger zou ik mezelf een oude lul vinden, nu weet ik, dat je vooral tussen je twintigste en vijfendertigste last hebt van je leeftijd. Na de kentering valt alles op zijn plaats. Christophe is daar nog niet achter, hij denkt dat alles op zijn smoel valt.

Christophe is mijn poort naar de buitenwereld. Veel van zijn berichten neem ik op met mijn walkman. Die verhalen stuur ik op reis in een labyrint, dat zich uitsluitend tussen de oren bevindt. Ik ben verzet op dit oord. Soms laat ik de walkman alleen in huis achter om de geluiden van mijn afwezigheid op te nemen.

Ik heb ook een opname die ik zonder zijn medeweten aan de andere kant van de deur van de logeerkamer heb gemaakt. Hij kwam op bezoek met een blond kind, Sara heette ze. Ze had een eigenwijs neusje, waarvan het puntje koddig op en neer bewoog als ze sprak. Blonde krulletjes lagen tegen haar blanke hals. Ze had een air van vergankelijkheid die je heimwee bezorgde. De nacht bracht hij samen met haar door in de gastenkamer.

Christophe heeft dus een groot hoofd. Hij heeft ook een grote neus. Hij heeft een grote mond. Hij heeft grote handen. Dat zijn attributen van het menselijk lichaam, die tersluiks worden opgemerkt door de dames. Goed. Ik bevond me voor de deur met het microfoontje in de aanslag en de koptelefoon in mijn oren gedrukt.

Sara piepte als een angstig meisje. Ze sprak met gebroken stem. Ik hoorde haar hijgen. "Christophe, Christophe," zei ze, "wat heb je een grote neus?" "...O...," klonk het, alsof ze haar tranen inslikte. Christophe antwoordde grommend. "Zo kan ik beter de geile dampjes ruiken, die opstijgen uit je nekje, ma petite." Hij kan zich verschrikkelijk aanstellen in de Franse taal, ook al komt hij uit Antwerpen. In het Vlaams is hij gewoon zijn boertige zelf.

Je hoort Sara snikken van wanhoop. "Christophe, o Christophe," 'ah' fladdert er dan ineens tussendoor en 'nee, nee,' maar ze maakt de vraag af, "wat heb je een grote mond?" Christophe kronkelt en grauwelt, "daarmee kan ik beter op je borstjes sabbelen, ma fille."

Het blijft even stil, je hoort mijn adem, een kussen wordt verplaatst, 'nee, nee,' wordt gezegd met een stem zo ijl dat het je hart breekt, de tranen springen je in de ogen, echt waar. Ze vraagt, "Christophe wat ...oh... wat heb je een grote handen?" De Belg verheft zijn stem en zegt streng, "zo kan ik beter je haren vastgrijpen, ma chérie."

Onmiddellijk daarop zegt ze 'ah' alsof iets haar pijn doet. Ze kreunt lichtjes. "Het is niet waar, het is niet waar," zegt ze wanhopig. "No, non è vero, Christophe." Haar uitspraak is heel precies. Ik heb gezien hoe ze met haar kersemondje articuleerde. "Christophe, oh Christophe... wat heb je... oh nee ... een grote .. gô, gô, glock." Een lugubere lach weergalmt in de holle ruimte. Dan

zwijgen ze, je hoort ruis, op de achtergrond rolt de donder over de heuvels en knetteren de bliksems, er klinkt het zachte 'oehmm,oehmm' van Sara en dan ineens voornaam en onaantastbaar reciteert mijn vriend een regel van een duivelse dichter met brandende zieke ogen:

"Un soir dans ma chambre haute eIlle est venue me voir."

Daar is hij al. Hij loopt over de keitjes van het pad onder mijn huis en roept me met een papegaaienstem.

"Klootzak! Ben je er, klootzak? Ben je stiekem aan het opnemen?"

Hij komt de keuken in en omhelst me met een arm. In de knuist van zijn andere arm houdt hij dikke groene slierten vast en aan die groene slierten hangen grote dikke rode uien. Ze zijn met natte kleiklodders bedekt. Als je goed kijkt zie je afgerukte trollehoofdjes, die verstarde zijn in afgrijzen en schrik.

"We eten vanavond uiensoep, Franse uiensoep."

Hij haalt een fles Chianti uit zijn zak, klemt die onder zijn arm en wriemelt een stuk hasj uit zijn broekzak.

"Uiensoep," zeg ik.

"Franse uiensoep."

Ik heb niet zo'n trek, omdat ik gisteren naar een uienfeest ben geweest en zeg hem dit. Ik heb uienomelet, uienpasteitjes, uienmousse, lever met uitjes, zure uitjes, gevulde uien, een vegetarische hamburger met rauwe ui, uienensalade in balsemazijn en uien in gelatine gegeten. Koffie met uienlikeur na. Je wordt de laatste tijd doodgegooid met die knollen. Het is oogsttijd.

"Mijn maag is een beetje van streek," beken ik.

Christophe wuift mijn bezwaar opzij. Uien zijn niet alleen gezond voor het lichaam, maar ook voor de geest. Dat heeft hij in de boeken van Steiner gelezen. Hij houdt een van de trollekoppen onder mijn neus.

"Het geheim van dit knolgewas rust in de krochten van de Duitse cultuur. Het boek met de recepten is uit de handen van de heksen gerukt. De heksen waren uienoogsters. Ze zijn verbrand, in een put gegoooid, ingemetseld, verdronken, van de kantelen geduwd, op het rad gebonden, verkracht, verguisd, verdreven."

Hij brengt een ui naar zijn oor, schudt zijn hoofd en begint met de voorbereidingen.

"Vertel eens over dat uienfeest. Heb je nog een fijne Duitse dame kunnen versieren. Dat is je zeker niet gelukt, hè, omdat je teveel uit je bek stonk. Word je niet wanhopig in dit ballingsoord. Kun je je nog herinneren wanneer je voor het laatst hebt geneukt?"

"Dat uienfeest..." begin ik monter.

"Hà!" Hij wijst met het mes naar me, "Escapisme, je probeert er omheen te lullen."

"Dat uienfeest dus..."

"Ja, ik ben een en al oor. Je moet vooral niet vergeten de borstjes te beschrijven en hun mondjes, hun oortjes, hun ademhaling..."

Dat uienfeest vond plaats in een spelonkachtige kasteelruimte waar de vlermuizen al honderden jaren de geschriften van Luther reciteerden. Het vocht droop langs de muren. Het licht was zo spaarzaam dat je de vrouwen aan het eind van de tafel nauwelijks kon herkennen.

Zedina was er ook. Slechts weinigen weten haar schoonheid te waarderen. Men vindt haar te duister, de huid te grijs, haar ogen te flets, het lichaam te mager.

Ik vroeg naar haar werk. Ze zei dat de stad Leipzig haar had gevraagd een holocaustmonument te maken. Ik merkte dat bij het woord 'holocaust' een paar disgenoten stilvielen. Ik sloeg er geen acht op. Zedina keek naar haar bord, verschoof haar vork. Haar mond krulde zich onmerkbaar tot een lach.

Het thema was te geladen vervolgde ze, het had haar in verlegenheid gebracht, omdat ze zelf joodse was. Ze had er geen idee van wat te maken. Ik stelde haar een beeld voor van Heinrich Himmler in Tiroler klederdracht, in de stijl van Walt Disney of Hergé. Heinrich draagt een kinderbijbel op zijn handen, een echte uit zijn nalatenschap, gebonden in jodehuid. De Bijbel ligt open bij de uittocht uit Egypte.

De dames naast ons luisterden met strakke koppen mee. Ik besloot de zaak te overdrijven en stelde dat ze er eventueel een staande schemerlamp naast kon zetten, met mooie tatoeages in de lampekap, die van geselecteerde jodehuid was gemaakt, alles heel felrealistisch en toch waar, misschien zou het nog leuker zijn met een paar kindertjes erbij, van die muizekopjes, jodelaartjes.

Zedina keek me geamuseerd aan. Haar handen speelden met een stukje papier, vouwden het tot een hoedje. Ze zei niets. Daartoe kreeg ze de kans niet. Een dulle griet gespte een lederen schort voor, een andere radikalinska greep naar een sladood, een trio grenswachtsters richtte een galg op. Ik dacht 'O,o' en slikte even. Hoe kon ik nu weten dat die meiden de oorlog ook hadden meegemaakt?

Nadat de rook van de eerste salvo's was opgetrokken, opende een journaliste de zitting. Ze verzocht haar seksegenoten zich niet te laten manipuleren door een domme provocatie. Ik was een onwetend slachtoffer van een ontwrichte maatschappij, die de vrouw had gebruikt om te baren en het eten te koken. Zagen die Schwestern dan niet dat ik een oude man was, intellectueel verward bovendien. Kortom ik werd voor de rest van de avond genegeerd. Ik volgde zwijgend de polonaise van uiengerechten en keek naar Zedina.

De sigaretterook kringelde rond de lampen. De winterlucht stroomde door een openstaand raam naar binnen. Ik had mijn overjas weer aangetrokken. Zedina nodigde me met een lichte beweging van haar wenkbrauw uit haar naar de garderobe te volgen, een onbelichte hoek in een kamer waar de jassen op een oude keukentafel waren gegooid en een ijskast verongelijkt bromde.

Ik streelde haar zachte huid, voelde de vreemde deining van haar borsten in mijn hand, haar lippen, haar tong, haar liefdesbeten in mijn hals. Ik tilde haar lange rok op, trok het slipje omlaag, voelde het warme vocht op mijn vingers. Autsj, ze beet me hard, draaide haar tong rond in mijn oor, haar handen gleden over mijn gulp, knoopten mijn broek open.

Tien minuten later hijgden we na in elkaars armen. De ijskast hernam zijn gebrom, stemmen klonken op de gang, haar pretogen glommen. Ze hield haar adem in.

Christophe vindt aan Zedina niets aan. Ze is hem niet intellectueel genoeg. Hij ziet in iedere vrouw die met een licht schommelend hoofd 'une problème philosophique' attaqueert een onnozel kamermeisje, dat gekleed in een wit voorschootje met haar zachte billetjes op hem heen en weer beweegt. Hoe meer ze kakelt, hoe warmer de nectar van haar schoot zal zijn.

"Weet je dat de ui de loop van de geschiedenis heeft veranderd?" In zijn ogen blinken tranen. Hij veegt met de mouw van zijn trui zijn neus schoon.

"Zeg eens."

Hij loopt met grote passen in mijn keuken heen en weer en staarogt in het niets, alsof hij beseft dat de wereld in brand staat.

"De negentiende eeuw is een paar jaar geleden geëindigd, niemand heeft het in de gaten. De tsaar loopt in zijn ochtendjas over het Winterplein, in iedere hand draagt hij een pistool. Het sneeuwt, het vriest, maar hij voelt de koude niet. Zijn lichaam gloeit van de koorts. De sneeuw valt met grote dikke vlokken en dempt elk geluid. Hij ziet niet verder dan vijf, zes meter. Hij heeft geen benul van wat zich op hetzelfde tijdstip elders in het Rijk afspeelt.

In zijn jongste jeugd heeft hij een vrouw ontmoet die ver kon kijken. Zijn grootvader de tsaar had hem voor het eerst meegenomen op inspectiereis. Hoe oud was hij? Zes? Zeven? We weten het niet. Het had geregend op de ochtend van de reis. Overal stonden grote plassen. Het zonlicht blonk in de druppels die aan de takken hingen. Kinderen speelden in de modder.

Zijn grootvader de tsaar zegende de onderdanen, die zich een voor een bij hem aandienen en aan zijn voeten neerknielden. Een vrouw knielde niet. Ze was armoedig gekleed. Jute was met touw om haar voeten gebonden. Haar nagels waren afgebroken. In de groeven van haar gezicht hoekte het vuil."

Christophe kijkt me met bloeddoorlopen ogen aan.

"Dat zag de tsaar dus. Hij ziet die vrouw weer voor zich daar op het Winterplein. Ook zichzelf ziet hij, met zijn kindermantel en zijn kinderscepter. De tsaar was nog een kindertsaar, maar hij wist dat uit de ogen van de vrouw het licht van de waarheid stroomde."

Christophe pakt een grote ui uit zijn zak en neemt er pardoes een hap van.

"In het uur der waarheid, werd de ui een gouden ui. De boerin leerde hem een rauwe ui te eten. De kindertsaar beet erin en liet de wereld op zijn grondvesten schudden. Hij begreep niet wat zijn gevoel hem duidde. Hij begreep niet waarom de vrouw hem een hap had laten nemen van het ajuin. In een kwade maag wordt voedsel gif.

De vrouw keek ver, weet je dat Rinus...waarom neem je dit niet op..."

"...Ik..."

"Stil! De vrouw had meer gezien dan de tsaar die ochtend op het Winterplein kon vermoeden. Ze had verder gekeken dan de plaatjes die later van de tsaar in

de geschiedenisboekjes verschenen. Op die foto's had hij het benauwd, alsof hij zojuist een natte scheet had gelaten. Hij voelde zijn afkomst als een bedreiging. Weet je Rinus, dat de vrouw over de hele twintigste eeuw heen heeft gekeken? Misschien heeft ze gisteren door een raam naar binnen gekoekeloerd en gezien hoe je aan de uitjes van Zedina zoog. Maar dat is niet belangrijk. Het is duidelijk dat ze de opkomst en ondergang van het tijdperk der nullen heeft gezien.

"Wat! Nullen?"

"Ja, Jaa! Je hoort het goed, nullen, nul-lun, nietsen en niemanden, zeropeople, wij hier. Man, we leven in een uithoek van de geschiedenis, we zijn verstoten, uitgerangeerd, stuurloos, overgeleverd aan de nukken van duizenden miljoenen nullen en nono's die iedere week een andere waarheid volgen. Onze levens zijn vertrappt, verwoest, vernietigd, verveeld... ja, dat is het, we zijn verveeld, niet vermenigvuldigd, maar verveeld van het werkwoord 'veelzijn.' Overall hoor je stemmen, roependen in de mist, verdronkenen spoelen aan op het strand van de Zee der Illusies, we reizen naar de..."

"Christophe, de uitjes!"

"Wat!" Hij draait zijn hoofd met een ruk naar de pan. "Och ja, dat is waar ook... eten. Dat is belangrijk voor je, eten, kakken, slapen, eten, kakken, slapen."

De werkwoorden worden een klankdicht in de beste Schönberger traditie. We eten Franse uiensoep à la tweede Weense school.

"Eten, kakkekakken, slahapen...eutem, kak'm, sla-pum. Pom-pum."

"Heb je het ei meegenomen?"

"Wat zeg je? Je moet nu even zwijgen, want ik ga hier water opgooien."

Ik wacht totdat hij de deksel op de pan legt en het vuur omlaag draait. Hij grijpt in zijn jaszak, neemt er een klein doosje uit, het ei.

"Ben je klaar?"

"Jazeker, jonge vriend."

We dalen over twee trappen naar beneden, over de steile vermaledijde treden die Zweck een infarct hebben opgeleverd en die ons naar de buik van het huis brengen, een kapel uit de zeventiende eeuw met de resten van een fresco waarop Maria door engelen wordt gekroond. Er fladderen ongetwijfeld talloze verhalen rond, omdat de ruimte onderkomst heeft geboden aan pelgrims en reizigers die te voet aankwamen. Mijn gasten laten zich verleiden door de akoustiek en zingen uit volle borst 'oooo's' en 'bòòòhs' waarvan ze menen dat het op monnikengezang lijkt.

Christophe beheerst de techniek van de chakrazang. Hij diept uit de onderste regionen van zijn lichaam een geluid op dat doet denken aan Japans theater, zo'n kale vloer met mannetjes in klederdracht die heel snel rondlopen. Ze hebben aangeplakte wenkbrauwen en hoofddeksels die op een slakkehuis lijken, hele kromme benen ook en ze zeggen de hele tijd 'jeujeujeu' omdat ze tot in het diepst van hun ziel zijn gekrenkt .

Hij heeft gelezen dat deze zang, die de baltsmantra wordt genoemd, vrouwen zo geil als boter maakt, maar dan moet je hem wel tot in de perfectie beheersen. Een manier om uit te vinden of het punt van perfectie is bereikt, is de proef met het ei.

Bij ieder bezoek en ook deze keer ondernemen we hetzelfde experiment. Ik zet het ei à la ei van Columbus op een mooie riviersteen. Christophe neemt plaats op een matje, slaat een Indiase doek om zijn schouders en zinkt weg in meditatie. Na een tijdje wachten begint de atmosfeer te trillen. Het geluid zwelt aan en voor je het weet vliegen de herfstblad'ren en kwakende kikkers je om de oren. Visioenen van kersebloesems en waterlelies doemen op. In een kleine tempel in een Zentuin slaat een monnik op een gong. Het geluid sterft weg. Dat gebeurt er.

Ik wacht totdat Christophe zijn ogen opent. Hij kijkt me ook deze keer aan alsof hij van ver is gekomen. Dat levert een minzame blik op waarin de verachting voor het wereldse ternauwernood wordt onderdrukt. Hoogstwaarschijnlijk denkt hij dat het suizen in zijn oren afkomstig is van de wind die tussen de bergtoppen van de Himalaya's slalomt. Hij blijft onbeweeglijk zitten.

Met twee sprongen ben ik bij het ei. Ik neem het op tussen duim en wijsvinger, toon het met gestrekte arm aan Christophe en ook aan het denkbeeldig aanwezige publiek.

"All the kings horses and all the kings men couldn't get"...krak..." Humpty Dumpty together again."

Ik sla het eigeel van mijn vingers. Rinpoche Kris staat op, weet zijn teleurstelling zoals altijd goed te verbergen. We keren terug naar de keuken. Ik volg hem, want de uiensoep is bijna klaar.

"Ik las vanochtend in La Stampa dat verschillende tour-operators een officiële protest hebben ingediend bij de Dalai Lama. Ze beweren dat de baltsmantra en de tantrascheet grote sneeuwverschuivingen veroorzaken, die vaak tot lawine's leiden. Het aantal geboekte vakanties is behoorlijk teruggelopen."

"En wat zei de Dalai Lama daarop," vraag ik geïnteresseerd, terwijl ik de tafel dek.

"Die zei dat het ritueel duizenden jaren oud is en direct terugvoert naar het yin-en yangprincipe waarop de creatie is gebaseerd. Baltsmantra: mens, ontvangen, het vruchtbaarheidsprincipe, yin. Tantrascheet: kosmos, geven, focalisatie van het goddelijke eenheidsprincipe, yang."

"En zoiets schrijven ze in de krant."

"Houd je mond, zeloot. Slechts vijfhonderd monniken beheersen zowel de baltsmantra als de tantrascheet, die ook wel de diamantscheet wordt genoemd, hondsmeilijk is dat. Volgens Zijne Heiligheid verzamelt zich voor het eerst sedert zeshonderd jaar een koor van een dergelijke afmeting op het Kha Po plateau, een groot heilig moment voor de boeddhisten en voor de gehele mensheid. Jongen, die vuile Murdoch houdt een lastercampagne omdat hij de China Times wil opkopen."

Ik knik driftig. De China Times zal nooit van ze nimmer schrijven over de teloorgang van de uiencultivatie, dat van de honderddrieënnegentig variaties nog zeventien soorten over zijn en dat die zeventien allemaal door genetische manipulators worden bedreigd. De Dalai Lama doet wat hij kan en wordt als dank beschuldigd van doodslag door lawine. Nee, het is goed mis met de wereld. Steun de Stichting Vrij Tibet, stuur Uw protesttelegram naar de Chinese ambassade, Deng Peng hondelul.

Zo.

In de duisternis van het landschap achter het keukenraam schemert het gezicht van Christophe. Zijn geest bezint zich op toekomstige zonden. Ik vraag hem wat er scheelt. Zijn stem mengt zich met de ondergrondse geluiden van Tokio, alsof het antwoord op mijn vraag een paar jaar geleden is opgenomen.

Zijn ouders gaan verhuizen. Christophe's vader is een begenadigd schilder. Hij vertrouwt zijn waardevolle boeken en schilderijen niet toe aan de werkmansgeest van de professionele verhuizer. Hij heeft zijn hulp gevraagd. Het vooruitzicht naar België terug te keren maakt hem chagrijnig. Hij ziet op tegen de lange reis.

De geest keert terug naar het bordje soep onder zijn grote neus. Ik keer terug naar Christophe en zeg vrolijk dat ik meega om te helpen. Ik houd van lange autoreizen. Hij probeert me ervan te overtuigen dat het echt niet leuk zal zijn. Ik probeer hem ervan te overtuigen dat het echt wel leuk zal zijn. We kunnen van de reis een hoorspel maken ter afsluiting van de twintigste eeuw. We kunnen onderweg vrienden bezoeken, Lucrezia, als ze niet in Berlijn zit. Iedere halteplaats is een hoofdstuk. De cassettebandjes zullen een aandenken aan ons zelf worden.

"Man, de wereld ligt open."

Ik zet mijn argumenten kracht bij met een fluisterende scheet in c-mol, waarvan het jolig timbre ook Christophe verbaast. Het overtuigt hem wel. We zullen overmorgen vertrekken. De eerste halteplaats is Venetië.

Hoofdstuk Drie

De Negentiende Eeuw in Versvorm

- a) We knielen aan zijn voeten en branden vuistdikke kaarsen voor hem. We kijken met glazige ogen naar hem op en luisteren in aanbidding naar zijn verhalen. Het probleem is dat hij geen verhalen weet te vertellen.
- b) We smeren hem in met geurende olieën en masseren zijn buik, opdat het voedsel eindelijk verteert en hij al die kak uit zijn lichaam kan persen. We helpen hem door de eerste strontdraden uit zijn aars te zuigen.
- c) We masseren zijn hoofd, waar de rookwolken en alcohol dampen al decennia lang in dezelfde catacomben hangen. Hij herhaalt al decennia lang dezelfde woorden.
- d) We zijn op bezoek bij een Chileense schrijver. Ik schrijf dit op en beseft dat ik mijn excuses moet aanbieden bij het Chileense volk en aan bijna alle schrijvers. Hij heet Gaston. Hij lijkt bijna twee meter hoog, maar is dat niet.
- e) Gaston heeft in zijn eentje de Duitse studentenbeweging van 1968 gefinancierd. Hij was een persoonlijke vriend van Dutschke. Hij is een persoonlijke vriend van Sees Nootenboom.
- f) Dan weet je het wel.
- g) Na een paar uur Gaston ben ik murw gebeukt.
- h) Iedere poging tot gesprek, iedere opmerking, iedere kwinkslag wordt door Gaston besprongen om er een mening op los te laten. Ik heb van me leven nog nooit zoveel meningen in zo weinig tijd gehoord.
- i) Als dit de erfenis van Mei'68 is, dan bid ik dat al de betrokkenen uit de dood mogen opstaan en alsnog hun fortuin er binnen een jaar doorheen jagen. Het kan nog net.
- j) Ik zit in een studentekamerzetel in een huis dat Gaston van een voormalige strijdmakker heeft gestolen. Hij loopt als een opgeblazen roverhoofdman. Zijn schouders reiken tot aan zijn oorlellen. Zijn tenen jubelen bij iedere pas.
- k) Ik kijk door een van de vele ramen naar het kanaal van de Giudecca. Hij heeft pas geleden het aangrenzend appartement gekocht. Nu kan hij door de stad lopen, zonder dat hij daarvoor zijn woning hoeft te verlaten. Op de punten van zijn schoenen schommelen grote oranje pomponnen heen en weer.
- l) Het staat hem tegen al die halfwasse bekenden tegen te komen in de stad. Uiteraard krijgt hij ontelbare uitnodigingen. Uiteraard laat hij zich op geen enkele officiële receptie zien. (trefwoord:establishment)
- m) Gaston is de grootste schrijver van de eeuw.

Gaston belt Christophe herhaaldelijk. Het ritueel is immer hetzelfde: oude man zoekt knaap, knaap hult zich in een Griekse rok, knijpt zijn neus dicht en vraagt voornaam of de blinde dichter niet iets voor kan dragen. De bard kraakt. Zijn ballen bungelen over de rand van de stoel.

Ergens in een dal bij Carrara, tussen steile marmerbergen waar je wordt opgeschrikt door dynamietexplosies, ervaart Christophe over de telefoon het lijden van de poëet..

Gaston kraakt als een oude grammaphone. De dichtregels vallen als regendruppels uit de wolken, die de Olympus in zijn opgeblazen kop omhullen. De druppels vallen op de rotsen, ze vallen op de bloemen en op de vetplanten, op de bladeren van de bomen, op de daken van de huizen van het stadje, op de voorruit van de auto's waar ze door de ruitewissers worden weggeveegd. Christophe schudt zijn hoofd en zoekt naar een rustpunt, zodat hij Gaston in de rede kan vallen, maar de oude man is vertrokken. Hij denkt aan zijn jonge Belgische vriend die zijn slaapkamer binnenkomt, die bevallig op de rand van het bed gaat zitten, een velourse doek omslaat en Gaston reciteert.

Het is ijskoud in zijn woning. De open haard trekt niet. De ramen staan wijd open. Hij rookt de ene sigaret na de andere, inhaleert door luid sissend de lucht tussen zijn tanden naar binnen te zuigen. Zijn onderarmen zijn merkwaardig kort, lijken op afwashandschoenen die met water zijn gevuld. Ze liggen slap op de leuning van zijn zetel.

Ik ben ten einde raad. Ik wil hier weg. De wijn is koppig en bezorgt me een wrang gevoel. Ik heb geen zin om te praten en nog minder zin om te luisteren. Ik heb geen zin om hier in huis te zijn. Ik wil niet in een van zijn bedden slapen. Ik wil niet horen hoe de Chileense regering had moeten reageren in het geval Pinochet en hoe de Italiaanse regering had moeten reageren in het geval Oçalan. Ik wil dat het ophoudt. Het houdt niet op. Er komt nog een fles wijn. Christophe dwaalt bij het stereomeubel dat Gaston bij het grof vuil heeft gevonden (trefwoord: ironie). Hij zet iets op van of door Rotstoppelvis. Christophe heeft verstand van muziek, ik niet.

n) Gaston heeft meer verstand van muziek dan wie dan ook.

Gaston is de enige die het geniale ziet van het maatgevoel van pianist Worskopersik (trefwoord: valnu'nseindelijkdoodman). Hij demonstreert waar dat geniale maatgevoel precies zit door met zijn arm mee te slaan en daarbij met holle mond bom...bom...bom te zeggen. Hij is onmiskenbaar in vervoering. Zijn linkeroog is naar binnen gedraaid. De kuif valt over zijn voorhoofd bij iedere bom. Zijn wangen bibberen mee bij iedere dreun.

Het is niet eens grappig. Het is zelfs niet grappig om er bij te zijn geweest. Wat ben ik blij dat ik in 1968 een schooljongen was en nu geen idealist hoeft te zijn met een realistische visie op mijn bankrekening.

De volgende dag praat ik lang met Christophe. Ik vraag hem of we niet meteen verder kunnen reizen. Hij begrijpt dat ik overstuur ben. Gaston is jaloers. De verguisde schrijver denkt dat Christophe en ik billemaatjes zijn, daarom kraakt hij me af.. Ok.Ok. We blijven nog een nacht. Het is inderdaad onbeleefd om meteen af te taaien.

We bezoeken de begraafplaats der legenden. We vinden geen enkel graf van een legende.

"Vind jij hier nu iets aan?"

"Nee, jij?"

We bezoeken het eiland Murano.

"Sterke koffie hebben ze hier."

"Sorry, ik moet even."

Op de terugweg nemen we een boot die om heel Venetië heen vaart. De zon schittert in het water. Aan de horizon glanzen de Alpen. Ik vind mijn goede humeur terug. In de haven ligt een cruiseschip. Christophe maakt een grapje over de naam van de boot.

"Heraclitorus"

Ik raak bijna mijn goede humeur weer kwijt.

's Avonds breng ik een bezoek aan een vriendin. Ik keer vol levenslust terug in het huis van Gaston waar het andermaal droef, duister en koud is. Ik voel zowaar enige compassie voor de oude slof.

De volgende dag is het stralend weer. Voor de deur van Gaston staat een oud fauteuil, dat bestemd is voor de vuilophaal. Ik vraag Christophe of zo'n zetel niet het ideale vervoermiddel voor Gaston zou zijn, een zwevend fauteuil om mee over de lagunes te vliegen en voor altijd te verdwijnen. Christophe trekt een wenkbrauw op.

De hele weg lang naar de grens luisteren we naar keiharde muziek om de vervelende nasmaak van het bezoek te verdrijven. Bij de ingang tot de Brennerpas stuurt hij zijn oude witte Mercedes, een stationcar, de parkeerplaats op.

Christophe loopt een kantoor binnen om de Brennerpaspas te kopen. Ik kijk om me heen. Het uitzicht op Oostenrijk is net een kalenderplaatje. De heuvels zijn steil en dichtbegroeid met forse dennebomen. Op de takken ligt een poezelige laag sneeuw.

Tussen de bergen, in de punt van de V verdwijnt de asfaltweg naar het noorden. Uit de auto klinkt Schubertshit. Het is de eerste en enige keer tijdens onze reis dat de muziek op zijn plaats is. Ik neuzel een beetje mee met de violen en voel vrede. Het zal aan de dennegeur liggen.

Hoofdstuk Vier

Toen Verliefdheid nog een Droom was

We zijn ergens in Zuid-Duitsland. Ik zit op mijn hurken onder een gaswolk, naast een plastik emmer waarin een vuile spons drijft. De meter van de benzinepomp doet 'ting-ting.' Ik houd van benzinegeur. Kut! Waarom is hier niet zo'n Zuidduitse meid met dikke tieten en een gerafelde spijkerbroek, die lekker met haar kont draait, terwijl ze de tank vol laat lopen?

Europa heeft geen Mid-West, daar ligt het natuurlijk aan. In ons deel van de wereld kun je niet de hele dag over een verlaten route scheuren en uiteindelijk bij een eenzame tankhalte aankomen. Alleen in mijn droom en in de bioscoopreclame komt ze uit het kantoortje gelopen. Bij iedere stap deinen haar borsten mee. Rrr. De motorkap is nog warm. Ze schuift haar jeans over haar heupen omlaag en dan... FUCK!

Wij hebben de Balkan, de Far-South. Ik klem het microfoontje in mijn vuist. Mijn stem klinkt hees en smerig. Een imbeciel van de kunstpagina zou me de Raskalnikov van de hometapers dopen, als hij me kon horen.

"Hey motherfucker! Do you hear me?, the motherbitch, that bitch, shoot her in the belly, don't fuck up fukkin' assfucker, You shoot the bitch in de belli, zodat haar fukkin' guts stream op de street en she donnoo which pain to choose from, hoor je modderfokker...." Ik besef dat ik geen kwade grottestadsrapper ben die in zijn kelder de karoakefunctie van zijn radio uitprobeert. Met een kalme stem waarin ministeriële verantwoordelijkheid doorklinkt, vervolg ik:

"Schiet haar baby in de buik, zodat de peuter niet meteen dood is. Dan pas schiet je de moeder in de buik, zodat ze kan zien, hoe haar kind doodbloedt. Dat heet psychologische oorlogsvoering en daar bestaan richtlijnen voor.

Hoofdstuk 3. Over het Gebruik van het Vildersmes, §1 Het Afsijden van de Hals. §2 Het Opensnijden van de Buik van een Zwangere Vrouw. §3 Het Opensnijden via de Vagina. §4 Het Opensnijden via de Aars. §5 Het Afsnijden van de Penis. §6 Over het Villen."

Het bier is lauw. De benzine gutst uit de tank. Rond het achterwiel ontstaat een plas, waarin kleuren in elkaar overvloeien als aminozuren die op zoek zijn naar een levensvatbare formule. Zou ik roken, dan schoot ik een sigaret tussen de levensvormen om te zien wat er zou gebeuren.

Waar blijft Christophe? Ik kijk om. Hij loopt bij de kiosk naar binnen. Hij draagt een lullig polstasje. Waar heeft hij dat vandaan? Is hier een Poolse markt?

Een rinocerontische Mitsubishi-jeep schuift tegen de Mercedes aan. De handen van de bestuurder bewegen als de vleugels van een roofvogel. Kort geknipt haar, oren die zich schuldig weten, een ongeduldige blik op mij gericht, hoi! daar heb je iemand van de vorige generatie. Mijn God! Ik word zo moedeloos van die doorzonwoningen op wielen, met al die witgescheten gezichten achter de raampjes.

Ik sta op. Christophe heeft ingekocht. In een plastik zak huizen vier blikjes bier van een halve liter, twee broodjes, twee zakken chips en twee witte worsten. Weisswurstmetsoze, daar was ik al bang voor.

"Is die worst kosjer?"

Zijn gezicht verstrakt.

"Rind is geen Schwein toch?"

Ik haal mijn schouders op. In Duitsland is alles sjaisse, zauerai, sjwainerai of doemmesrientfie. Dat volk is net een multiplechoicetest.

Christophe observeert me. Achter hem gaat het dagelijkse leven gewoon door. Een elegante maar risicoloos geklede jonge Duitser opent de glazen deur van de Imbiss.

Hij heeft een ondoorgrondelijke uitdrukking op zijn gezicht. Zijn haar glanst in het zonlicht. Op de horizon liggen de uitlopers van de Beierse Alpen, grüne Wiesen, blaues Har, Ewig blüht die Ensia.

"Wat zei je?"

Christophe schudt zijn hoofd. "Ik zei niks." Hij draait zich om. "Zie je die container?"

Hij wijst naar een groene vuilbak die op zijn kant is gevallen. Verspreid over het asfalt liggen blauwe vuilniszakken, gedeukte blikjes, servetjes en aangevreten worsten. Chris beschermt zijn ogen tegen het zonlicht, zijn linkerhand wiegt boven het tafereel.

"Vijf minuten geleden kroop daar een Joegoslaaf uit."

Ik frons mijn wenkbrauwen en schreeuw,

"Uit die rotzooi... was het een verstekeling?"

"Sjijt, nee idioot, schreeuw niet zo."

Hij wijst naar de oprit van de tankhalte.

"Intuïtie Rinus, alleen onze intuïtie kan ons redden. We leven op de tast en zoeken naar een sleutel tot het brailleschrift."

Hij knijpt zijn ogen toe en beweegt zijn armen als voelsprietten..

"... un matin dans mon chambre haute elle est venue me voir..."

Hij spert zijn ogen wijd open. Zijn hand glijdt langs zijn hals.

"Een politieauto," piept hij.

"Wat dan, waar dan?" Ik kijk vliegensvlug in alle windrichtingen tegelijk. Christophe houdt zijn armen gestrekt voor zich in een afwerend gebaar, zijn vingers trillen. Hij praat als een medium.

"Een politieauto draait rustig de Raststätte op. De agenten leunen met een arm uit het raampje en rijden flierefluitend hun rondje."

"Hé, doe eens normaal."

"Wat!" Zijn ogen spugen vuur. "Stil ellendeling..." Hij kijkt met een ruk opzij, zegt afwezig: "Ach ja, ach ja." Zijn stem keert terug naar het geestenrijk.

"De vogeltjes, ze fluiten, ze zingen, ze nestelen, ach ja, hebbu allos vogelen, ze zijn zo lief, zo weerloos, zo klein, ze vallen uit hun nestjes en worden vertrapt door de voet van de soldaat.

In Sarajevo klinken schoten op het marktplein, iedereen bibbert, het stucwerk valt van de muren, de koffiekopjes trillen op tafel, twee emmertjes water halen, gat in de emmer, gaatje in het hoofd...uit het raampje van de politieauto klinkt muziek-toemtoemtoem- jaja, ook de dienaars van de wet luisteren naar marcheerdisco, ... en als het schieten ophoudt, dan hoor je de vogels in de bomen op het marktplein van Sarajevo..."

"Chri.."

"Sst! En juist op dat moment, als de vogels laten weten dat het dagelijks leven verder gaat, hoe weids en landelijk de zomers zijn, stapt een Joegoslaaf uit een keldergat. Hij heeft zijn zusje geruild tegen een revolver bij een soldaat van het vredesleger ... ach ja... ach ja... luister Rinus, hoor je de vogeltjes zingen, hoor je hoe ze een sonate brengen aan hun geliefde..."

"Je gulp staat open."

"Gulp?...Ah! postpenetratie obsessie, onderdrukte homosexualiteit, vaderangst die zich manifesteert in infantiele aberraties, het ontbreekt je aan poëtisch inzicht, jonge vriend."

Mijn wangen puilen uit van het Brot met Weisswurst en Soze. De Soze trekt een dramatisch spoor over mijn t-shirt.

"Hemdeploesie?"

"De politie?.. ah.. die passagierde langs de vrachtwagens en langs de recreatiezones of hoe heet die shit, op hun dooie akkertje allemaal, zodat de Joegoslaaf alle tijd had om, hoeps, over de prikkeldraden te klimmen en het West Europese Rijk binnen te glippen."

"Met dochtertje."

"Nee." Zijn stem zakt. Hij gedraagt zich als een samenzweerder. "Nee." Hij imiteert de majesteitelijke verontwaardiging van Gaston, met een rochel. "Nee." Hij neuzelt perfide als een politicus, met een zucht.

"Nee Rinus." Hij kijkt me aan.

"Ergens huist in jou de onschuld van een konijn tijdens de donkere dagen voor de kerst."

"Ja, JA!, mijn God glipneus, schiet eens op met dat verhaal. De zon gaat onder."

"Om half elf 's ochtends?"

"Politie... Joegoslaaf,... omgevallen container, moet ik raden hoe het afliep?"

"Kun je dat?"

Ik kijk mijn vriend stompzinnig aan.

"Bon. De politiewagen draaide dus zóóóó helemaal om het tankstation en kwam weer te voorschijn daarachter in die hoek bij die halfdode dennebomen."

"Tsk, zure regen."

"Ik heb ze vanaf het begin in de gaten gehouden, omdat hun snelheid niet correspondeerde met de normale doordeweekse bewegingen om ons heen. In die hoek daarachter geeft de auto ineens, pats, gas en spuit met volle vaart weg, alsof het om een sliptest gaat. Ik loop een paar passen opzij om te zien hoe ze achter de kiosk verdwijnen. Zij zijn sneller. Ik hoor een gierende rem die gevolgd wordt door een flinke klap.

Ik ren een stukje en zie opeens een groene container achter de kiosk uitkomen. Het ding maakt een bochtje op twee wieltes en valt lusteloos om... poem. Intussen zijn de agenten uit hun auto gesprongen en dansen ze met het pistool in de aanslag om de omgevallen container heen. Ze schreeuwen, weet ik veel wat ze schreeuwen. Rauraurau, als een Dobermann die tegen de tralies springt en klodders speeksel in het rond slingert.

Komt er een piepklein ventje tussen de rotzooi uitgekropen. 'Niek skiese, niek skiese.'

"En dat was een Joegoslaaf?"

"Ja, of, eh, zo'n ander exponent van Zuid-Oost Europa, van dat volk waarmee je je solidair moet voelen."

"En toen?"

"En toen? Toen werd hij geboeid en afgevoerd."

"Maar...?"

"Maar wat?"

"Godverdomme Christophe, moet ik ieder woord uit je strot trekken."

"De politie maakte een fout."

"Ah! Kijk eens aan, wat dan?"

Hij geeft me het tasje, kijkt daarbij nadrukkelijk niet om zich heen zoals een straatdealer die een pakketje heroïne verkoopt.

"Niet openmaken, alleen de vorm ervan voelen."

Het is een pistool.

"Dit is een pistool, Christophe, wat doen we met een pistool?"

Hij pakt het heretasje uit mijn hand en stopt het weg tussen de bierblikjes, de chips en de witte worst. We lopen naar de auto.

"Shostakovitsch."

Ik grijp hem bij de keel.

"Als we nu eens kleiduiven schoten op die klereccassettes van je met al die Shakti-, Scelsi- en Schubertshit, dat kan nu. Geef me die tas, achterlijke erudiet. Je bent best wel ziek, weet je dat?"

"Kraftwerk dan maar."

De Autobahn, wir fahren faar'n faar'n auf die Autobahn, wir fahren over de herrliche verjaardagsslingers die Hitler in zijn hele land heeft opgehangen. We hangen stil tussen de glooiende velden. We zijn geladen, van je ote boem ote boem en van je ote ote boem. We nederrappen totdat we van onszelf moeten kotsen.

De motor van de Mercedes gromt. Scelsi hamert al minutenlang op dezelfde toets van zijn klavier.

"Zullen we iemand vermoorden?"

Christophe kijkt me aan alsof ik hem het gouverneurschap van Binnen Turgur aanbied. Hij begint luchthartig over de zusters van de missie te praten.

"In de binnenlanden van Opper Turgur, in de buurt van Kudungaville in de Kongo vliegen beestjes door de lucht die hun eitjes op je ballen of op je lul

leggen. Een steek doet het lamme geval opzwellen tot demonische dimensies. Je pik wordt zo groot dat je hem mee moet dragen in een mandje.

In Antwerpen kwam op de lagere school wel eens een zuster van de missie op bezoek, om een lezing met lichtbeelden te houden en zo, die hadden op een keer een lullemandje meegenomen. Daar paste een heel klein kind in! Kun je nagaan wat één steek kon veroorzaken. Het mandje werd met een ketting om het middel bevestigd. Aardige zusters waren dat, maar heb jij zojuist gevraagd wat je me net vroeg?"

Ik knal een blikje open.

"Volgens mij is het het zinnigste om een naaste bekende te vermoorden. Dat hebben alle mensen gedaan die later iets zijn geworden in de geschiedenis."

"Wil je beroemd worden?"

Hij kijkt me smalend aan. Ik wil niet beroemd worden. Ik ben benieuwd naar de wetmatigheid van de geschiedenis. Het leven na de moord interesseert me.

"Weet je, Christophe, iemand vermoorden is een genetische noodzaak. We moeten meer naar onze DNA luisteren. We leven sterk tegen onze natuur in."

Ik haal het pistool uit het tasje. Het is een Smith en Wesson .45., een revolver dus. Dat is klassieke stuf, poeh, Ronald Reagan en Jesse James, Wells Fargo en Howard Hawks. Ik houd de geschiedenis van de nieuwe wereld in handen. Ik ben onder de indruk.

Ik weeg het ding in mijn hand. Het gewicht bevalt me. Ik richt de loop op Christophe's slaap. Ook dat bevalt me. Ik controleer de verdere inhoud van het tasje, vind vierentwintig patronen. Ik bestudeer de revolver en spoel iedere indruk weg met een slok bier.

Hoofdstuk Vijf

De Badmeester van de Varkensbaai

Nu is het tijd om héél diep adem te halen. We laten de verkeersborden Ulm voor wat ze zijn en verlaten de snelweg. Ik spuug in de microfoon. Christophe slaat een breakbeat op het dashboard.

"Druiloor schiet op, we moeten naar Venetië, Gaston vermoorden."

"Maar daar komen we juist vandaan, klootzak. Zit niet doorlopend aan die benzine te snuiven, idioot."

Ik open het raampje en roep:

"MODDERFUKKERS, LISTEN YOU SCUMHEADS, HERE 'S A GUY WHO WOULD NOT TAKE IT ANYMORE."

We komen aan in een buitenpoststadje, alwaar een kerk, een stadhuis en een supermarkt. We bezoeken de supermarkt. Dat is ultramodern tourisme.

Ik zwalk langs de rekken. Hoeveel boontjes uit peultjes vallen, hoeveel groentefoetussen op sterk water zijn gezet, hoeveel varkenswangen zaliger glimmen van trots. Voor de zuivelafdeling houd ik met mijn aansteker een vlammetje omhoog voor de patroonheilige van het maagzuur.

Boven de koteletten en de opgerolde braadworstslangen, boven het bloed in de koude vitrine, boven de bevroren dierelijkjes, boven de rode vlekken van een laboratoriumjas, boven de Turkse slager die met touwtjes een snor onder zijn neus heeft gespannen, hangen aan een waslijn gefrituurde varkensoren. Ik kijk nadenkend naar de transparente wasknijpers. Ze hebben zuurtjeskleuren. Daar wil ik een zak van. De slager geeft me abusievelijk een kilo varkensoren.

Ik leun tegen Christophe zoals een gezellige pubrocker tegen zijn maatje leunt, die juist lekker bezig is het hoofd van een accountant tot moes te schoppen. Hij voelt de revolver door mijn jasje heen. Van schrik draait hij om. De groentejuffrouw lacht nerveus. Ik lispel likkende woordjes vlakbij zijn oorlel. Christophe heeft grote oren.

"Zullen we een bloedbad aanrichten in een supermarkt?"

"Verzin eens iets nieuws," zegt hij verveeld. "Vier bitte."

De tocht leidt ons verder over b-wegen die door het mortiervuur zijn vergeten. Ik probeer een varkensoor. Christophe heeft het blikje met benzine weggegooid. Ik heb hoofdpijn. Na een kwartiertje karren zijn we ver genoeg buiten de bebouwde kom. Hier rijden tractors en hoogglansauto's. Gezichten keren terug uit de anonimiteit. Ik zou de vrouw die voor haar trottoir het vuil opveegt in haar gat kunnen schieten. Ze komt overeind met een hand tegen haar rug. Herinneringen aan barensweeën tintelen in haar onderbuik. Ze kijkt ons na, alsof ze de indruk heeft ons al eerder te hebben gezien.

"Shit, een wegversperring, nog geen kogel geschoten en nu al met onze kop op alle opsporingsbiljetten."

Een oliedomme nikker zit te suizebollen op een krat die op zijn kant is gezet. Jonge katjes snuffelen aan het opgezwollen karkas van een hond dat langs de rand van de weg ligt. De motor van een vrachtauto draait stationair. De dikke zwarte man draagt een Amerikaans uniform. Ik probeer zijn naam te lezen van een textielstripje dat boven de borstzak is genaaid.

De soldaat, die Roy Black heet, opent zijn ogen. Hij spreekt slagerduits. Christophe heeft zijn aristocratisch porum opgezet. Vroeger had hij foto's van Catherine Deneuve op zijn kamer hangen en toen hij ouder werd heeft hij nog eens alle video's van Luis Bunuel gezien, zowel versneld voorwaarts als achterwaarts afgedraaid. Dus hem hoeft je echt niets wijs te maken.

Roy tilt een groen vlaggetje op, en lacht luid.

De revolver rust als een jong hondje op mijn hart. Ik wil er nog een. De motor doet 'prrr.' Christophe geeft gas.

"Zet dat bandje van Venetië eens op."

"Moet dat?"

Daar gaan we. We sluipen op handen en voeten door de stegen van Venetië. Ik hoest. Uit een ommuurde tuin antwoordt een nachtbeest met een ijzelijke kreet. Ik spoel vooruit. Ja hoor, daar is hij. Gaston likt wellustig aan zijn woorden. In de geheime kelderruimte onder zijn tong sissen Spaanse stootkussentjes. Hier man, steek die zaklantaarn in je reet. Speur naar echo's van Enzensberger, Tom Wolfe en Rudi Dutschke, maar houdt op met spinnewebben op te hangen onder mijn schedeldak.
"Kan het weer af?"

We zijn een onweer op het spoor. De weilanden glimmen in het licht dat onder het laaghangend wolkendek doorschijnt. We gieren verder naar het noorden, terwijl een van Christophe's muzikale genieën zijn vioolvlagen van woede over ons uitstort.

"We kunnen Gaston gijzelen en daarna een nekschot geven, met zo'n weer als vandaag zou dat perfect zijn." Ik knik keurend naar buiten en vervolg met dramatische stem, alsof ik een staatsbegrafenis versla:

"Hij knielt neer naast het voorwiel van de Mercedes. Hij heeft opgehouden met jammeren en is bereid manhaftig te sterven vol verantwoordingsgevoel en zin voor de geschiedenis. Zo zag hij eruit toen hij zijn verzekeringspolis afsloot. (Mijn stem zakt) ...Gestrekte arm, ..(vol eerbied nu).. de loop van de heren Smith en Wesson wordt zachtjes in het vlees gedrukt en (trionf) ..BLAF!
Daarna..

... wacht effe... daarna laten we de postzak met het losgeld liggen, want die poet is toch besmet. We vegen met de sjaal van de dooie het spatbord schoon en verlaten het pad waarover de volgende ochtend de leden van de botanische vereniging onder vrolijk gekwebbel en onder takken vol lustig gekwetter een heerlijk dagje natuur tegemoet lopen. En een opwindend dagje zal het worden, want ze hebben natuurlijk nog nooit een echt vermoord lijk gezien."

Het is tijd voor een kleine picknick. We rijden een onverharde weg op. Zo ver het oog reikt zien we Europese richtlijnen. Het onweer zal zonder ons verder moeten trekken.

Ik stap uit en loop een paar meter van de Mercedes vandaan. Op de lijn van de horizon, een kleine drie kilometer verder, ligt een hoeve. Een rij kromme linden staat keurig in het gelid. Het zicht doet denken aan een reclamefoto voor radioactieve melk, waarop androgyne kindjes stralend hun ochtendpap naar binnen lepelen.

Ik laat een trompetterende scheet die me bijna fataal wordt. Pfoe, wat een stank. Ik verlaat mijn cocon en blijf op veilige afstand in de berm staan. Met de hand op het hart kijk ik naar de lucht om de vogeltekenen te duiden. Als dat vanwege het gebrek aan vogels niet lukt, loop ik terug naar de auto.

Christophe zit op een rotsblok.

"Lukt het."

Hij is in diepe concentratie verzonken. Ik leg mijn oor tegen zijn rug. Het broemt, het resoneert, het kabbelt, 'het ruischt tusschen de boomen' en eeuwig zingen de bossen, ja hoor, daar komt hij, zijn aarschakra is helemaal geopend.

Christophe laat een lange monotone scheet. Ik kan me voorstellen dat op ditzelfde moment in Tibet zulke scheten de stilte verbreken en een glijvlucht ondernemen over magische velden en mysterieuze meren.

Hij is nu helemaal leeg. Op tien meter afstand staat een ei à la ei van Columbus op een riviersteen. Christophe's borst zwelt op. Christophe's buik zet uit. Christophe's mond zakt open. Daar is hij, de baltsmantra.

Het universum zingt mee. In de wouden hurken de herten neer, vossen kruipen uit hun hol, de hazen gaan op hun achterpoten staan, de jagers leggen aan. In een Zentuin slaat een monnik twee houtjes tegen elkaar.

De stem dooft. Ik loop naar het ei, neem het op en tik het stuk op de rots. Het struif kleddert langs mijn vingers. Ik verontschuldigd me.

"Je doet iets fout."

"Mmm, misschien stond het te ver af."

Even heb ik de aanvechting een ei stuk te schieten, in slow motion. Ik krab op mijn hoofd, kutjeuk. Christophe zit met een schetsmap op schoot. In sepiakleuren tekent hij een varken in een rolstoel, dat gulzig een hap neemt van zijn eigen afgezaagde ham. Christophe kan soms verdomd maatschappijkritisch uit de hoek komen. Het varken lijkt op Gaston.

"We moeten toch eens ernstig met elkaar spreken."

"Hoezo?"

Ik leg hem uit dat we geen vorderingen maken, dat die Zenshit om zingend een ei te koken tijdrovende onzin is, en dat je met een primusstelletje binnen vijf minuten elk ei zo hard krijgt, als je hebben wil en met een dumdkogel kun je net zo goed een hoofd uit elkaar laten spatten en verder is onze techniek duizenden jaren superieur aan die van die koulijers uit de Himalaya met hun boterthee en Yakzalf tegen wintertenen.

"Heb jij wel eens boterthee gedronken of je tenen met Yakzalf ingesmeerd?"

"Jij kunt zo heerlijk rhetorisch zijn, zeikneus die je bent. Kom nu eens op met echte argumenten."

Christophe staat op. Hij slaat de wierookas van zich af en legt een verklaring af. De conclusie is dat ik geen voeling heb met de natuur. Ik bestrijd dat, anders was ik niet over DNA begonnen.

Hoofdstuk Zes

Nan King Noedelsoep

Christophe kijkt als een hond die zit te kakken. Een filosofische kwestie zit hem dwars. Ik trek met duim en wijsvinger een snotkorst uit mijn neus en merk tot mijn voldoening dat er nog een slijmerige draad aanzit die wel twintig centimeter lang is. Dat is een absoluut record. Ik slinger het ding voor Christophe's voorhoofd heen en weer als een pendel die de concentratie versterkt. Dat ding tikt de tijd op zijn plaats, als het ware.

"Zeg het eens."

Hij blaast naar het slijmresidue.

"Kun jij kaart lezen?"

"Grasshopper, zaak is een kaart op de juiste wijze open en dicht te kunnen vouwen."

Tussen spataderpatronen, dwarsdoorsneden van alvlesklieren en vlokkende darmhormonen zoek ik de weg naar het huis van Lucrezia in Ulm. Mijn vinger volgt bloedrode lijnen.

Achter de landkaart doemt het nobele Toscaanse landschap op. Ik zie haar spreken, zonder dat ik de woorden hoor. Het haar waaiert tijdloos in de wind. De zon verdrinkt in een glas wijn. Ze spuit de Barolo met een boogje op mijn tong.

"Lucrezia, oh, ah, ik smacht, ik smelt, ik honger en dorst naar je, ik ga dood als ik je niet meer zie. Lieve loopse lustvolle Lucrezia, je dans over de heuvels van Lucca zal ik nooit vergeten."

Lucrezia hulde zich het liefst in een gordijn en orakelde dan met lijzige tongval over trivialiteiten, alsof ons leven een Griekse tragedie was. Drie maal in de rondte hupsakee en we vielen met Byron en Shelley op oosterse kussenhoppen, tussen dadels en amandelnoten, tussen opiumwolken en wierookpluimen.

Christophe bekent dat hij op het tankstation naar Lucrezia heeft gebeld om te controleren of ze thuis was en dat ze hem had gesmeekt voorbij te komen.

"Hufter! Heb je tachtig kilometer nodig gehad om 'nee, misschien' in 'jazekeer' te veranderen? Ben je soms jaloers? Wat ben je een lul zeg. Natuurlijk gaan we naar Lucrezia. Het is een geluksdag vandaag. Hoi! we gaan naar Ulm. I feel so happy! Weet je niet dat ik dol ben op pietluttige verveling?"

Ik kan er niet op wachten mee te maken hoe de uren zich eindeloos aaneenrijgen. Ik sla op tilt als ik aan het schemeruur denk, de mensen thuis zie komen van hun werk en weet dat men in alle keukens de avondmaaltijd begint te bereiden, en de Duitse keuken is zó schunnig. Sodeju!"

Christophe kijkt me meewarig aan. Mijn snotkrent kleeft als een eczeemschilfer tegen zijn voorhoofd. Het ziet er hindoestaans uit. Dankzij zijn geheiligde voorkomen lees ik iets onomkooibaars in zijn ogen. Ik houd op met dansen en blijf doodstil staan.

"Lucrezia?" zeg ik. Ik zeg het tot mijn verbazing nogal zakelijk, alsof ik stramme vergaderkaken heb. Die heb ik ook, maar van de koude wind die over dit deel van Duitsland blaast.

"Misschien," zegt hij.

We proberen excuses te vinden om Lucrezia niet dood te schieten. Haar man is geen excuus. Die is op fotosafari in het Zwarte Woud. Zijn reis is een excuus, maar niet voor ons.

"Wat doen we met haar dochtertje," vraag ik.

Ik wrijf met de punt van mijn trui over het pistool. Hoe krijg je zo'n ding glimmend? Met kachelpoets. Ik adem over het metaal en ga door met mijn strelingen.

We kunnen het dochtertje achterlaten. Ze is twee jaar, lijkt op een feetje dat rond de eeuwwisseling (de vorige, die afgezaagde) door lieve wiskundige mijnheren tussen de varens en de lianen werd gefotografeerd en ze heet Bianca. Ze is de droom van iedere kerststal.

Als we het dochtertje achterlaten, zal ze spoedig met gekrijs en gekerm de burens alarmeren en om het poppetje met een prop in de mond in haar kinderstoel vast te binden vind ik pathetisch. We kunnen haar ook dood schieten, maar daar heeft niemand iets aan. We kunnen haar ook gewoon meenemen. Tenslotte zijn we op weg naar België.

Mijn aandacht wordt afgeleid door gescharrel in het hoge gras. Christophe blijft op zijn steen zitten, slaat een denkbeeldig vliegje weg. Een dikke donkergrijze mormelwolk reikt van de horizon tot over onze hoofden. Als we niet oppassen, belanden we zometeen in een kosmisch drama.

Een jong katje komt uit het gras te voorschijn. Het dier wordt gevolgd door een tweede katje. De een is wit en de andere is een oude pantoffel. Ze verstarren, krommen hun rugjes en springen tegelijk op elkaar af. Het heeft iets van Amerikaans worstelen: Tasmaanse duivelkat vs Billy de kat. De katjes hebben nog nooit van het noodlot gehoord. Kindjes van twee jaar oud hebben daar netzomin weet van.

Ik neem het witte poesje op. Het begint meteen te spinnen. Hij heeft zich voor het eerst op reis gewaagd. Hij? Ik draai het om. Zij verdient onze sympathie. Ik klem mijn hand om haar kopje. Voetjes trappelen tegen mijn pols en tegen mijn hand. Stom beest.

"Bianca, pas op, een, twee, drie."

Ik knijp. Ik voel hoe spieren zich spannen. Het trappen wordt wilder. Mijn vuist piept van angst. Ik knijp uit alle macht. Krak. De schedel barst. De binnenkant van mijn hand wordt warm en kleverig van het bloed. Ik gooi de kat weg, alsof het een halfaangevreten kippebout is.

De pantoffel sluipt nieuwsgierig op zijn alte kameraadje af. Er is iets in de ordening van de wereld veranderd. Een atoom is verplaatst. Wie weet waar de reactie doodloopt. Voel ik optimisme, of vrijheid? Zie ik de glans van het nieuwe millennium?

Ik hurk en strek mijn bebloede hand uit naar de pantoffelpoes. Hij loopt voorzichtig op me af, maar niet voorzichtig genoeg. Ik neem hem op.

"Het kan ook Bijbels, of op zijn Middenamerikaans."

Christophe is nog lang niet uitgekakt. Misschien doet mijn kattemepactivisme hem aan zijn jeugd denken, toen hij kikkers met heliumgas vulde en vervolgens met brandende pijlen beschoot.

In Midden Amerika gooiden revolutionaire contra-revolutionairen zuigelingen die als vijand waren geïdentificeerd in de lucht en leegden dan hun magazijnen erop. Wat een stelletje goddelozen waren dat! In de Bijbel worden zuigelingen tegen een muur te pletter gegooid. Ik gooi uit volle macht de kat tegen een rotsblok, tenslotte ben ik katholiek. Het dier is te verbluft om zijn poten te strekken, knalt tegen de steen en valt in het gras.

We kijken zwijgend naar het tweede testdier. Het gaat hier niet om het vinden van nieuwe medicijnen of het ontwikkelen van een nieuwe make-up, maar om het op de juiste wijze manipuleren van de loop der dingen, niets meer en niets minder.

"Wel, wat doen we met Bianca? Kopen we een viewcam?"

Hoofdstuk Zeven

Rooksignalen

De aanslag op de jaarmarkt van Ulm trekt veel bekijks. Voor de ingang van de kerk hurkt een straatveger naast zijn bezem. Hij vist met duim en wijsvinger een stukje moederkoek tussen de plastic bekertjes en servetjes uit. Het is een feestdag. De neefjes van de RAF herdenken de executies van hun helden in de gevangenis van Stamheim.

"Bommen op het Domplein, handgranaten op het Domplein. Shalala shalaloom."

Ik huppel neuriënd tussen de puinhopen. De stands zijn naar de rand van het plein geblazen. Boodschappentassen en kinderwagens hangen in lantaarnpalen. Moeders zoeken vertwijfeld naar hun kinderen. Waar blijft de Rundfunk toch? Wat een misser zeg.

Sirenes huilen, sirenes gillen, sirenes zingen, sirenes swingen. Bind me vast aan de fokmast, ik wil hier nooit meer weg. Het lijkt wel een openluchtdisco met dat zwaailicht overal. Yeah! Over disco gesproken. De electriciteit werkt weer. Uit de speakers dreunt Duitse disco: "Einz zwei Polizei, Drei vier Brigadier." Toitsjlandt tanst! De stands worden overeind getrokken. Het leven komt weer op gang. We verlaten het feestterrein.

Bij een wulpse villa met een breed bordes en bloeiende rode rozen klimmen we langs de regenpijp naar het balkon. Pianomuziek piemelt door een kier naar buiten.

"Tsjaikovsky," fluistert Christophe. Hij duwt voorzichtig de deur verder open en loopt naar binnen. Het zonlicht blinkt in de houten vloer. Door de ijle pianoklanken lijkt het stiller in de woonkamer. Pluisjes warrelen door de lucht en landen op de anonieme meubels. Op een ladenkast staan foto's in zilveren lijstjes. We lopen behoedzaam naar het balkon aan de tuinzijde langs een ronde tafel waarop de Süddeutsche Zeitung ligt.

"Sst," Christophe blijft staan, beweegt zijn hand mee met de melodie. "Het is Petrushka, van Stravinsky, ik haal die twee steeds door elkaar."

"Ga eens vragen voor de zekerheid." Ik geef hem een zet. Hij opent de deur. Vogels fluiten, radio's zingen, sirene's bloeien. Petrushka belandt op de jaarmarkt. We dalen af naar de tuin en verdwijnen tussen de bomen. In het park van het justitiepaleis krijgen we een lift van een stenen engel.

Onder ons is de stad gereduceerd tot Dinky Toy dimensie. We spugen naar duivels die hun vuisten naar ons schudden. Christophe trekt de justitieengel aan de vleugels. Hij wijst naar tuinen waar de rose wolken van kersebloesems hangen en vuistdikke magnolia's slapende duiven imiteren.

We landen op de rand van een fontein. De engel verandert in een jonge vrouw die water schenkt uit een kruik. We bevinden ons in de buurt der gelukkige erfgenamen, wandelen onder kale bomen en snuiven de heldere winterlucht op. Jee, we ruiken gas, nee, we ruiken leverworst, we ruiken baklucht, we ruiken geroosterde amandelen. We lopen met onze neus in de lucht, alsof we een act met zeehondjes zijn.

"Stil eens." Het wordt rustiger. Een merel zingt in een boom. Een maagd zingt onder de douche. Een houtsnijder zingt op de pot. Ik zing mee.

"Heut' ist der schönste Tag in meinem Leben, ich bin zum ersten Mal ..."

Hè, hoe ging het nu verder? Uit een open raam schalt een kristalheldere damesstem... "In dir verliebt." Waar is ze? Een blonde deerne wappert met een ruiten doek. We zwaaien enthousiast terug.

In het voetgangersparadijs hangt de opwekkende sfeer van een normale koopjesdag. We trippelen op onze tenen bij een warenhuis naar binnen, gooien jassen en tassen door elkaar en besproeien schoolmeisjes met dure parfum. We rijden om het hardst op hometrainers op de sportafdeling en we hakken als gekken uien aan snippers op de keukenafdeling. We showen bontjassen en bontmutsen op de ere-gallerij en we gaan zo vaak met de roltrap op en neer totdat we een epileptische aanval krijgen.

Op de speelgoedafdeling kopen we een pandabeer die door Chinese kindertjes is gemaakt voor hun vriendjes aan de andere kant van de wereld. We dragen het knuffelbeest om beurten. Zeg me niet dat die kleine schattige Chineesjes een ongelukkige jeugd hebben. Zij hebben tenminste een doel in hun leven. Poe, ze mogen blij zijn, dát ze leven. Ik klap mee op de maat van de warenhuismuziek. Deng Peng kindervriend!

We melden ons bij de klantenservice om een blindegeleidehond te vragen die ons naar de Worststube moet brengen, want we hebben nu echt honger. Tussen plastic hammen en stoffen koeiekoppen tekent Christophe zijn varkensportret

van Gaston. De juffrouw weigert de prent als ruilmiddel tegen voedselbonnen en dreigt na een half uur zieken de vloerchef te halen. Ik zet een vilten cowboyhoed op en mime : 'Gib acht du bunttes Deutsches Mädli.' Ze kan mijn lippen niet lezen.

"En als ik de boodschap onder je rokken herhaal," vraag ik liefjes. Op haar neus begint een puist te gloeien.

Voor de ingang van het warenhuis schoppen we een Turkje van het heteluchtrooster af. We zetten onze plastik tassen neer en trekken hem overeind. "Hé moordenaar, wil je vijf Mark verdienen, of ken je alleen maar heroïne verkopen?"

Hij lacht ons uit. In zijn jaszak fluit zijn handtelefoon de Internationale.

Het is vijftig meter lopen naar het huis van Lucrezia. We stijgen op in een luchtballon. Door haar hoge ramen betreden we het appartement. De kamers lopen eindeloos in elkaar over, zodat ze de hele dag een ovationele opkomst kan maken. Het doek gaat op. Lucrezia duwt haar lippen naar voren.

Ik kijk naar Christophe. Christophe vouwt zijn mond naar links.

"Toch maar niet, hè."

Lucrezia wil weten wat dan niet. Twee woorden heeft ze nodig om onze overweging met grandeur ter zijde te schuiven. Om die twee woorden uit te spreken, gebruikt ze een volle minuut. Echt waar. Dat kind is zo heerlijk lijsig. Dit is geen conversatie meer, dit is het kauwen van een boterham met hagelslag en de halfverteerde door speeksel verweekte prop met zachte drang van de tong in je mond duwen: de prototongzoen in linguïstische vorm, het woord zegt het al. Erotischer kan spraak niet zijn.

Ik lik mijn lippen en weet niet op welke loop van welke gun ik mijn aandacht moet richten. Yes, dit is een gun in mijn pocket en yes ik ben happy to see joe.

Christophe vraagt hoe het met haar Berlijnse verhaaltjes is afgelopen. Ze plant stoer een vuist in haar zij. In haar mondhoek is plaats voor een ivoren sigarettelijpje.

Grote kleine meid, zo helemaal alleen in de grote stad, verdwaald in het nevelgebied van Midden-Europa, zoete Lucrezia, wees als een vogel op de vensterbank en observeer wat in de slaapkamer gebeurt, zie de stilte van een onopgemaakt bed, hoor de laatste regels van je verhaal terug in het lied dat uit de badkamer klinkt.

Lucrezia, de regen slaat tegen de ruiten, de zendmast strooit berichten over de wijken van Berlijn, een bloesemende tak wiegt op en neer in het onweersduister. De verhalen in je boek trekken aan de lezer voorbij, zoals de auto's op de Friedrichstraße, zonder dat het ooit op zal houden.

"Kortom, de uitgevers wezen het script af. Tegenwoordig levert alleen sex&crime geld op."

Lucrezia verdwijnt naar de belendende kamer. Ik til Bianca op en gooi haar omhoog. Christophe plukt het verbouwde kind uit de kroonluchter.

Met gedragen stem reciteert hij een Franse poëet die aan de syphillis is gestorven.

"Un matin dans ma chambre haute elle est venue me voir."

Bianca hangt over zijn schouder, luistert met de duim in de mond. Ze knikkebolt. We leggen het kindje in bed en blijven vijf minuten in gebed verzonken aan de rand van de wolk staan.

De volgende dag vervagen de grenzen van de stad in een sluier van regen. We zijn moe en voldaan. Een moord op Lucrezia had geen zin gehad. We zijn het erover eens, dat we iets beters moeten verzinnen.

Hoofdstuk Acht

Gepensioneerde Hond

We bukken. Boven onze hoofden worden met woedende vaart de vliegende tapijten van de verkeersdienst naar de afgrond gezogen. Christophe geeft vol gas. De Mercedes antwoordt jammerend. We verdwijnen in rook. Verrukt tel ik op mijn vingers, zeven-acht- negen...Yeah! Christophe remt met kracht. We raken de bumper van de vrachtwagen, zo zacht als een goedenachtzoen.

We zijn op weg naar Straatsburg, naar Bernhard. Bernhard is onze volgende gastheer. We kunnen Bernhard doodschieten. Christophe kijkt me vragend aan. Waarom eigenlijk?... Bernhard is een uitstekende kandidaat. Hij maakt beeldende kunstvoorwerpen die niemand nodig heeft, zelfs niet om weg te gooien.

Christophe zingt met een irritante kopstem.

" I kill your father, I kill your mother, I kill your brother, I kill your sister, I kill your teacher, I kill your pupil, I kill all of them. Get down on it, get down on it, get down on it, get down on it."

Voor ons breekt de brug in twee. Christophe stuurt de Mercedes naar een retraitestrook. We parkeren naast een uitgebrande vrachtwagen en stappen uit. De laaddeur staat op een kier. Chris steekt zijn hoofd erdoor en gromt zijn zoveelste klankdicht. Het geluidseffect kan me maar matig bekoren. Ik haal mijn neus op en spuw een geelgroene klodder naar de horizon.

Het touw waaraan de meeuw hangt, knapt. De vogel duikt naar mijn fluim, snapt ernaar en laat zich door de wind naar Frankrijk blazen. Op het dak van een tuinhuis wappert de vlag van Die Continentale. We zijn in Niemandslan.

Ik banjer heen en weer om het warm te krijgen en klets kieskeurige woordjes in de holte van mijn vuist, waar het microfoontje zich schuil houdt.

“Aan de grens met Frankrijk is de autobahn een lange allee, waarover ik vertwijfeld heen en weer loop. Ik loop met kilometersgrote passen naar het zuiden. Ik loop met kilometersgrote passen naar het noorden en houd daarbij een zakdoek voor mijn neus. Een tweemotorig vliegtuigje maakt een wijde bocht. Het geronk jaagt de dieren des velds op de vlucht. Daar heb je de vliegende dokter. Hij brengt ons richtlijnen voor de nieuwste tijd. Goede dag vliegende dokter, wat komt U doen?”

Christophe doorboort zijn neusbeen met een ijzerdraad. Hij likt het bloed op van zijn lippen:

“Ik genees met nieuwe genen. Ik genees met ziekteverspreiders. Ik bestraal zaadcellen. Ons oogmerk is uit genetisch afval geen genetisch afval meer te laten ontstaan. Wij van de ' Bijzondere Actie Herodus' (bah@ europa.com) kunnen niet op die ene Lotus wachten, die stralend in mystiek licht de wereld zijn verlossing predikt.”

"Yes! Niet weer verdomme, ik ben nu vaak genoeg verlost. Dokter heeft U nog meer bemoedigend nieuws voor me?"

Christophe maakt een wufte handbeweging, waarmee hij mijn aandacht naar gene zijde van de grens verplaatst.

“Aan de andere kant van de rivier wacht een jonge moeder met kanker op ons. Haar dood wordt ons door de bedrijfsleider aangeboden.”

"Yes! Ook jou hoef ik niet. Jonge moeder, vaarwel. Je grafsteen is door een geheiligd vildersmes bekrast.”

Ik houd mijn microfoontje als een degen voor me uit en bestorm een denkbeeldige musketier.

” Get down on it, get down on it.”

Mijn vijand ligt stuiptrekkend voor me. Ik hervind mijn evangelische rust en keer me tot Christophe die me op zijn Richelieus aankijkt.

“Hoe de fuk vinden we de weg terug? Moet je eens zien man, de nacht brengt sterren, aan uit, in uit, op neer. Rode lichtjes knipogen naar blauwe lichtjes. Sirius stuurt zijn wolven. Bazel nadert met alarmerende snelheid. De benzinemeter buigt kokhalzend over de rode streep. We rijden al vijftig kilometer op reserve! We zijn verloren.”

De lichten van het tankstation zijn gedempt, er is niemand thuis. Op de WC jongleer ik met mijn pistool. Mijn schoenen glijden over andermans zeik.

“ Pin this up. Come on punk, make my day. Are you talking to me. F u c k y o u F u c k t h i s, y o u f u c k .”

Ik trek een dertienjarig meisje het toilet op. Ik knijp haar strot toe, richt de revolver tegen haar slaap. In vijf minuten is alles gedaan, bezweer ik haar.

“In vijf minuten ruk ik een vuile bloedprop uit je. Bloedend hart, bloedend hert, aanvaard mijn liefde. In vijf minuten is alles gedaan.”

Wat bezielt me? Ik trek ruw aan haar kleren, duw haar tegen de deur.

“Kleine meid, niet bang zijn nu. Geef me een gloeiende tang. Ik trek een bloedende prop uit je. Vijf minuten, vijf minuten. Get down on it.”

Ze kleedt zich angstig uit. Ik lik haar tranen op, steek de loop in haar mond. Ik wil een dierlijk verlangen zien en ik zie een dierlijk verlangen. Ik steek twee vuile vingers in haar prutje, precies zoals je op besmeurde pornoblaadjes ziet, wrijf de vingers langs haar mond, grijp mijn lul en duw die met kracht bij haar naar binnen.

“Jij kost vijftig Mark per uur, vijftig mark. Jij kost niks. Jij kost niks, hoor je. Bloed is macht.”

Ik stoot zo hard in haar, dat haar hoofd tegen de deur slaat. Ze geeft geen krimp. “Ik wil je zusje. Jij mag de moeder worden van mijn kind. De hemel breekt open. De graven breken open, het land breekt open. Een pistool is een warm gevoel.”

Het warme gevoel zakt naar mijn heupen, stijgt naar mijn hoofd, stroomt langs mijn ruggegraat en schiet zijn zaad in haar jonge baarmoeder. Waarom heb ik dit gedaan? Mijn hijgend uitgesproken woorden landen op haar sleutelbeen.

“Niet huilen, niet aborteren, je zult zielsgelukkig zijn met je kindje. Je zult zielsveel van haar houden. Het zal een optimistisch, vrij en gelukkig kindje zijn. Ik ben jaloers op je. Ik ben je noodlot. Ik heb je leven gered. Ik ben een eenzame centrale van kosmische energie. Ik benijd je. Ik zal mijn kind nooit zien. Ik houd van je.”

Ik veeg het zweet van mijn voorhoofd aan haar haren af. Mijn ademhaling herstelt zich. Het kind kijkt me dommig aan. De mascara is uitgelopen. Langs de binnenkant van haar dij druipt mijn sperma. Ze rommelt iets met d'r haar. Ze wil vijftig Mark.

"Je viens tout-de-suit, loulou."

In de auto luistert Christophe naar Schubertshit. Zijn gezicht imiteert een dodemasker.

"Geef me honderdvijftig Franc."

"Hoe was het?"

Ik loop over een wankel pad van asfalt en benzine terug naar de toiletten. In het diepvrieslicht van de neonlamp staat een onduidelijke figuur. Hij wil iets van me. Ik neem de revolver in mijn rechterhand. Zal dit mijn eerste moord worden? "Alors, ça va?" De Algerijn houdt zijn armen gekruist voor zijn borst en kijkt me van onder de kap van zijn Adidaspetje met een weke glimlach aan.

Het is gebeurd voordat ik er erg in heb. Ik druk de loop tegen zijn buik en haal de trekker over ... klik ... Ik laat niets merken. Hij is niet zeker. Ik stap achteruit. Zijn linkerhand glijdt onder zijn oksel uit.

"Niet doen." Ik trek de haan naar achter en richt op zijn voorhoofd.

"Naar binnen." Mijn stem klink schor. Ik herken mezelf niet. De Noordafrikaan spuwt me dood en verderf toe met zijn ogen. Zijn gezicht ziet blauw van woede.

"Vite." Ik bezweer hem dat het Franse volk zal juichen bij het bericht dat 'un autre beur' naar Allah is gejaagd. Hij lacht vals. Een gouden tand schittert goedkoop. Hij wil iets zeggen. Leer mij Arabieren kennen. Ik trap de deur open.

"Naar binnen." Hij lacht nog steeds. Die lach heeft hij ontelbare keren uitgeprobeerd in de spiegel van de sportschool. Christophe staat achter hem. Hij weet niet dat Christophe achter hem staat. De krik treft hem tussen zijn schouderbladen.

Ik voel er nu veel voor om hem een nekschot te geven, in plaats daarvan schop ik tegen zijn schedel. Dit is ordinaire geweldpleging, die niets met hogere genetica heeft te maken. Een tweede Algerijn rent als een joodse gijzelaar uit de toiletten. Hij houdt zijn handen tegen zijn achterhoofd. Kut, de volgende keer nemen we een paar handgranaten mee.

Ik roep het meisje. Christophe neemt haar bij de hand en sleept haar naar de auto. Ik loop achteruit, terwijl ik de struiken onder schot houd. Achter me schudt en rammelt de Mercedes.

"Geef gas, godverdomme, geef gas klootzak.," sis ik binnensmonds.

Christophe geeft gas. De brullende motor zet de omgeving in lichterlaaie. De eerste bommen vallen op de fabrieken aan de rand van de stad. We bevinden ons op straalafstand van een energiecentrale. We moeten echt maken dat we weg komen.

Ik stap in. We draaien rustig het terrein af, alsof er niets is gebeurd.

"Hoe heet je?"

"Isabelle... Waar gaan we heen?"

"Naar Straatsburg"

We bukken. Boven onze hoofden worden de vliegende tapijten van de verkeersdienst naar de afgrond gezogen.

"Straatsburg is de andere kant op."

Christophe godvert en geeft vol gas. De Mercedes antwoordt jammerend. We verdwijnen in rook.

Hoofdstuk Negen

De Avonturen van Roodbaard

Dat was niet mooi van me. Geborgen in de ruimte tussen mijn opgetrokken knieën en mijn borst, fluister ik in mijn microfoon, zonder dat Christophe het kan horen:

"Paperasje, kleine speelkaart, luister vriendelijk kind, ik heb je uit de wolken zien vallen. Je daalde naar de aarde op de rug van een ooievaar. Christophe, rijden we niet naar Algerije. We kunnen een studie maken van vrouwen en van meisjes die aan stukken zijn gezaagd, omdat ze wel eens naar de westerse radio luisterden. Christophe, kunnen we niet naar Algerije rijden en al het zand van

Sheherazade in flesjes scheppen. We kunnen Saharazand uitstrooien in de wind.”

Achter me hoor ik ‘piep’ en ‘krak’ en ‘piep.’ Stuitergeluidjes mengen zich met geluidjes van springveren, ze volgen dribbelende electrobliepjes. Christophe schiet in de lach.

"Ben je echt dertien jaar oud?"

Hij kijkt haar aan via het achteruitkijkspiegeltje. Isabelle's pekzwarte haar hangt in pieken voor haar ogen. Ze kauwt op een klapkauwgompje en blaast het op, totdat de rubberen bol uit elkaar spat. Ze trekt met haar tong de reepjes van haar lippen.

"Ja," zegt ze zo onverschillig mogelijk.

Christophe heeft meer vragen. De nacht duurt lang. We hebben de afslag naar Straatsburg gemist en in plaats daarvan hebben we een meisje gevonden. De snelweg voert ons naar het zuiden. Het interesseert ons niet. We laten Frankrijk voor wat het is. Morgen komt weer een dag.

Het meisje geeft op iedere vraag een kort antwoord, 'Algerije,' 'drie jaar.' Ze antwoordt 'nee' op de vraag of ze naar huis terug wil keren, 'van huis weggelopen' op de vraag 'hoezo niet?'

De vraag waarom ze van huis is weggelopen, moet Christophe twee keer herhalen. Het meisje is verdiept in haar gameboy, kijkt pas op als ze 'je suis morte' zegt, hetgeen voor Christophe een reden is om weer in de lach te schieten.

"Comment?" zegt hij. Zijn wenkbrauwen vormen driehoekjes. Ze moest met een vettige stoffenhandelaar trouwen. De gameboy zendt opnieuw zijn huppeldeuntje.

"En die twee pooiers?"

Die twee pooiers waren haar neef en een vriend, die haar sloegen, verkrachtten, en vol heroïne spoten, vervolgens verkrachtten, sloegen en naar het tankstation brachten, nu al een half jaar.

Het spijt me dat we de twee chebjes in leven hebben gelaten. Christophe mompelt iets van dat de wereld rot is en zo, en plukt feilloos de dooie liederen van Mahler uit de fonothek. Na drie minuten blinken zowaar tranen in zijn ogen. Even ben ik jaloers op zijn klassieke opvoeding. Hij kan dat toch maar, huilen op afroep.

Ik bewonder het licht der fabrieksterreinen. In gedachten vlieg ik rond de torenspits van het dorp dat voorbij drijft, voel zoete herinneringen en voed de paarden suikerklontjes.

We raken niet ver. Een klapband zet een punt achter de rouwperiode. We dansen naar de vluchtstrook op schoenen met grote flapneuzen. De auto beschermt ons tegen de poolwind bij het wisselen van de band. Isabelle hurkt tussen ons in en volgt geïnteresseerd de handelingen.

Het litteken op haar wang is van een schorpioen. Alle kinderen uit het dorp vingen met een jampotje schorpioenen voor de toeristen. Als je niet snel genoeg was, dan sprong het beest onder het neerkomend potje uit, en landde hij op je

wang, dan stak-ie onmiddellijk. Dan moest je rennen, want het gif is dodelijk, binnen tien minuten ben je er geweest.

Isabelle vraagt of de revolver echt is. We zeggen tegelijkertijd 'jááá' alsof uit de poppekast wordt gevraagd of Jan Klaassen zich achter de deur heeft verstopt. Dan wil ze weten of de kogels echt zijn. We zeggen samen 'Hàháá,' alsof we Jan Klaassen in zijn schuilplaats vinden.

"Klap," zegt het kauwgommetje. De gameboy riedelt zijn deuntje. Het is vier uur in de nacht. Niemand van ons heeft slaap. De snelweg is een groot aquarium waarin rode en witte vissen ernstig heen en weer zwemmen. Kleine lampjes hangen tussen de sterren, ze zijn rood en blauw en doen van je knipperdeknipper. Nergens is een spoor te bekennen van exploderende kunstmanen of van neerstortende satellieten met een vuurstaart. Het is gewoon stomvervelend daar boven.

Gameboy piept als een pacemaker die alleen is gelaten. Isabelle slaapt. Isabelle ziet eruit als de bijeen gegooide resten van een leeggeruimde kleedkamer. Nike, Adidas, Reebok, Puma, Fila en Umbro vechten om eigendomsrechten. Ik zou willen dat ze niet Isabelle heette.

De grensovergang bij Colmar is verlaten. Ik denk aan de Russische invasie, aan surrogaatkoffie in plastik bekertjes, aan vergeelde kranten die achter een archiefkast uit vallen.

Boven de bergen verschijnen de eerste horizontale lichtstrepen. Daar steekt God zijn hand door. Hij schikt de bloemen die op tafel staan, haalt het brood uit de oven en zet koffie.

Isabelle heet gelukkig geen Isabelle. Dat was haar artiestenaam. Ze heet Rufi. Ik weet niet of dat veel beter is.

We zitten aan een houten tafel in een door God vergeten pension ergens in de Vogezen. Het brood is oud, de koffie is opgewarmd, de bloemen zijn van nylon, het tafellaken is van plastik. Achter geblokte doekjes branden bordeellichtjes. Het zaaltje wordt langzaam warm van de heteluchtblazer. Tegen de lambrizing hangt een foto van 'France, champion du monde.'

Rufi knikt naar de foto en zegt: "Zizou, il est supèr." Ze legt haar hoofd op haar armen en valt in slaap. Op haar Nesquick vormt zich een velletje. Ik heb geen zin om om me heen te kijken. Er hangt een lucht van vergane sigaretterook.

"Als we nu eens die zetbaas vermoorden."

Christophe snuift aan zijn koffie. Rufi wordt gewekt door een stem van ijzerzaagsel. Ik brand van vermoeidheid en ik brand van woede. Ik sta op, leg mijn arm om de schouders van het meisje en maak haar voorzichtig wakker. Tenslotte bestaat er een kleine kans dat ze de moeder van mijn kind wordt.

Dertien jaar oud is ze. Ik geloof het niet. Ik roep het beeld van haar naakte lichaam in herinnering, van haar goudkleurige benen die over de WC stonden, van de straal pies en sperma die ze in de pot spoot. Strontsproeten kleefden tegen het porselein. Ik zie de donkere driehoek onder haar navel. Ik zie de kleine borstjes met het kippevel erop, de vreemde paarsbruine kleur van haar

tepels. Ik kan niet geloven dat ze dertien is. Misschien ook wel. Ze is in een andere jaartelling geboren.

Ik neem haar in mijn armen en draag haar naar de auto. Haar oor ligt tegen mijn hart. Zou ze de morseseinen begrijpen? Christophe opent de achterdeur. Ik leg Rufi voorzichtig op de bank. Ze moet het gewend zijn om op een kale vloer te slapen. Christophe legt een deken over haar heen.

Hoofdstuk Tien

Polemische Kutdag

Nu gaan we met de dieren praten en we doen dit goed. We liggen languit in het gras op de uitgespreide dekens en beschouwen de overdrijvende wolken. Een vogel betekent thuiskomst. Een vlinder betekent een labyrintisch leven. Een zwerm bijen betekent historisch onrecht. De dieren hebben een bewustzijn. Ze spiegelen zich aan de wolken.

Rufi draagt mijn wit Levi's hemd met de scheuren en de vlekken en de handtekening van Tom Cruise op de mouw. Ze bekent eindelijk dat ze nog maar pas geleden vijftien jaar is geworden en dat ze Aisha heet, zoals dat liedje van Khaled.

Ze staat op. Haar gezicht vangt het zonlicht. Ze draait op blote voeten om haar as en zingt van:

"Aisha, Aisha, écoute moi. Oohoo, Aisha, Aisha, non va pas."

Ze wilde nooit luisteren. Ze wilde niet achter de ezels aanlopen en ze wilde niet samen met de schapen de klimaatwisselingen bestuderen. Ze zakt op haar knieën, plukt een vuistvol grassprietjes en steekt die in haar mond. Vliegen en muggen zoemen om onze hoofden. De velden zijn groen en vochtig. Paarden staan dampend onder de bomen. Op de ruggen van de heuvels ligt sneeuw. Hier trekt geen held voorbij. Niemand wil ons.

"Toekomstmuziek is niets dan liefdesverdriet om de fantasie die verloren is gegaan," roep ik naar Christophe. Hij zit op een rotsblok te genieten van de zon, een been over het ander geslagen. Op zijn hand kleeft een rest eigeel.

We worden omringd door sneeuwkllokjes. In het onzichtbare gebied tussen Aisha's handen worden het kransen. Het worden herdenkingstranen, het worden de kllokjes van Allah, ze veranderen in de geur van een land dat in brand staat. Aisha staat op en loopt het veld in. Ze wil bij de beek bloempjes plukken.

"Hallo wind, doe eens rustig, al mijn woordjes vallen om."

Het microfoontje hangt tussen de grashalmen. Ik hijs het ding omhoog en klop er op. 'Tok-tok,' klinkt tussen het geflodder.

"Hé Christophe, kom eens hier, ik ben geïnspireerd."

Hij kijkt naar me alsof ik een sprekend dier ben.

"Toe nou, leg dat schetsboek even opzij."

Christophe zucht en staat op.

"Kom eens fijn naast me staan, jongen. Wat kijk je bedrukt, moet je kakken?"

Ik leg een hand op zijn schouder en beweeg de andere met gestrekte arm langs de heuvelrug die een paar kilometer verderop ligt. We bevinden ons in een dal, dat zich opent naar het stroomgebied van de Rijn.

"Christophe let op!"

Ik houd mijn armen gestrekt voor me, de handen omhoog, de vingers gespreid, alsof ik in een ultieme vlaag van koelbloedigheid een horde buffels wil stoppen. Ik beweeg de armen uit elkaar, als een projectontwikkelaar die..., laat die projectontwikkelaar dood vallen, nee, alsof ik een toneelvoorhang opzij schuif.

"Mag ik je voorstellen, de twintigste eeuw. Je kunt je afvragen waarom niemand in het West Europese Rijk zich heeft gewaagd aan het schrijven van de grote roman van de twintigste eeuw, zoals in Amerika iedere falende held ervan droomt 'the great American novel' te schrijven, maar die vraag houdt me niet bezig. Je hoeft niet te luisteren Christophe, als je me maar niet in de rede valt."

"Ben je echt geïnspireerd?" Hij zegt het half zeikerig, half nieuwsgierig.

"Ja."

"Vind je het erg dat ik een paar schetsen maak, terwijl ik luister."

"Be my guest."

Ik klap in mijn handen, spring als een bokser op en neer tussen de margrietjes, hef mijn armen ten hemel, kuch, wacht totdat Christophe zijn plaats heeft ingenomen op de grote Zensteen en voel een grote kilte over me dalen. Ik kijk omhoog. De zon breekt met moeite door een gat in een grijze wolk, stuurt een lichtbaan naar de aarde en wordt andermaal door een grijze vlok toegedekt. De schaduw van de wolk golft over de weide. Aisha zit bij een wilg. Ze lijkt in gedachten verzonken. Als de schaduw haar bereikt, kijkt ze omhoog.

Ik maak me op voor een lange oratie, die me door de hele twintigste eeuw zal voeren. Christophe wacht met schetsen. Achter hem ligt een morsig lintdorp.

Ik begin te praten, de woorden stromen over mijn lippen als bij een winterse dijkdoorbraak. De geur van mosterdgas brengt tranen naar mijn ogen. Ik voel me moe en alleen gelaten. Om mijn heupen ligt een kille gordel. Ik spring in een loopgraaf en orakel over de eerste wereldoorlog.

Aisha's stem klinkt dicht bij mijn oor. Mijn Belgische vriend hoort niets. Ik breng hem naar straatgevechten in München, laat hem meetrekken met landverhuizers uit Silezië. Ze herhaalt mijn naam.

Midden in de zin *'Ik heb het over de DNA van de wereld, over de droom en de fantasie, over het geluk en over simpele zaken, ik heb het over een willekeurig hoofd waarin de ene bom na de andere explodeert'* draai ik me naar haar om. 'Het is een kleine stap,' fluistert ze en 'Je moet niet bang zijn.' Ze richt het hoofd naar me op. D'r haar is in een rode doek gebonden. Ze lacht.

Ik blijf praten, maar hetzelfde moment zet ik de eerste stap. Het gaat snel, mijn schaduw golft over het gras, zoals de schaduw van de wolk. Ik hurk naast Aisha. Ze knikt naar het tafereel achter me, naar een man in een gescheurde spijkerbroek en een vergrijsd Chinees jasje, die met zijn armen zwaait alsof hij haastig voorwerpen van de schappen graait. Ze spreidt een klompje klei uit over de top van mijn neus. Ik verlaat haar en zweef terug naar de drukke man. Mijn andere ik merkt niets. Ik neem zonder moeite weer bezit van hem.

"Paranoïa heeft zijn doel bereikt. We zijn doodgeanalyseerd, we plukken met een pincet aan onze geest, alsof we de vellen van een half verbrand lichaam aftrekken. Als een ander niet weet te vertellen wat er niet aan je deugt, vraag je het jezelf onwillekeurig af.

Waar zijn we Christophe, zie jij een lek, zie jij een punt waar de revolver op gericht moet worden, zodat alles instort? Ik weet niets van deze streek, ja Vogezen, dat zijn allemaal Vogezen om ons heen en ze eten hier geloof ik zuurkool met hompen varken, maar wat een verbale rommel laat ik er achter."

Christophe verheft onverwacht zijn stem.

"Ik vind het zo wel genoeg."

"Ik ben er nog niet. Er zullen altijd jongens en meisjes blijven die te gevoelig zijn voor deze wereld, die al zolang geen vrede kent. Weet je, die kinderen zijn onwetend van de paranoia die aan de basis ligt van hun cultuur. Ze vereenzelvigen zich met hun idolen, ze bedenken hun eigen idealen, maar ze geloven niet in hun ouders, dat niet. Ze vertrekken in een droom en worden op een dag gewekt door een explosie in hun hoofd.

Boem! En ineens is het teveel. Ze schrijven een afscheidsbrief en stappen uit het leven. Weet je wat ik zou willen, Christophe, ik zou willen dat hier in dit dal een virtueel aandenken achterbleef. We doen alsof we al de afscheidsbrieven ter wereld op een grote hoop gooien. We steken ze in brand en de as laten we achter voor de wind.

Ik wil er niets mee, ik wil enkel eer bewijzen aan hen die de misdaden met liefde wilden keren. Hier zo. As. Over dit weiland, over het gras, de margrietjes en de krokussen, over al wat hier later zal groeien. Dat was het, mag ik zien wat je hebt getekend?"

Christophe houdt zijn schetsboek omhoog.

"Een schotelantenne?"

Hoofdstuk Elf

Bloemen Plukken op de Maan

Het daglicht tast mijn gezicht af met de vingertoppen van een blinde. Aisha hangt over de rugleuning en laat sneeuwkllokjes op me neerdalen. Haar voeten rusten op de armleuning. Ze hebben door het zand van de woestijn gelopen. Ik streel de wreef. Christophe stelt gerichte vragen. Hij hoort Aisha uit over haar jeugd in een klein dorp in Algerije.

Haar stem mengt zich met het gebrom van de motor. De motor pruttelt en knort en klinkt mij zo vertrouwd als het gepruttel uit een ketel die op het vuur staat, waarin de soep trekt, waarin het stoofvlees suddert, waarin de herinnering verdampt aan de geit die naar de slachtplaats is geleid. De damp kringelt om de mispelboom waarin het dier was opgehangen, zijn zwarte vel afgestroopt, de ingewanden in een emmer gesmeten. De zon wordt door vliegen verduisterd.

De damp omhult de vrouwen die onder de bomen tapijten knopen. Hun handbewegingen blijven onzichtbaar, zoals de voetstappen onzichtbaar blijven die achter gordijnen verdwijnen, zoals de meisjes onzichtbaar blijven die tijdens de najaarsfeesten van het platte dak naar de dansende mannen kijken, zoals de snelle handbewegingen onzichtbaar blijven waarmee de henna tot pasta wordt geroerd.

En op een dag laat een olievette stoffenhandelaar zijn druipend oog bij je ouders bezorgen. Hij presenteert het op een zilveren schaal, tussen dadels en afgesneden schapekloten. Moeder droogt de tranen van de kleine meid. Christophe zwijgt, een kruising eist zijn aandacht op.

Hij vraagt tenslotte of Aisha een lied wil zingen, dat ze als kind zong. En Aisha zingt met een rauwe stem, die rauwer klinkt dan je van haar zou hebben verwacht. Ik glimlach. Ik lig met mijn hoofd op haar verzamelde trainingspakken, waarin ik haar lichaamsgeur terugvind. Ik bespeur een vage benzinelucht. Ik slaap in.

Ik ben een ballonvaarder. Daar beneden rijdt de witte Mercedes over de landwegen, langs hoeves en langs protserige villa's. De ballon wordt door ademende bomen over de heuvels getild. Met de verrekijker speur ik de horizon af. Ik lanceer een speer, laat zandzakken vallen. De wijzers van mijn gouden horloge lopen terug.

Ik zweef boven het Winterpaleis. Een kwade kunstschilder opent met zijn tanden een flesje bier. Zie daar, de dansende beer die loeit van woede en van schaamte. Zie daar, de slingeraap, hij lacht, hij speelt, hij blaast de verzamelde werken van Lenin uit zijn fluit. Zie daar de treurende leeuw, hij ligt op een Venetiaanse canapé en lurkt aan een glas vol tranen.

Kijk omhoog liefdeskind, de kristallen van de kroonluchter weerspiegelen je beeltenis. Draai voor de laatste keer rond in deze balzaal aan de rand van de woestijn. Open je ogen en kijk naar jezelf in de lichtende cirkel op de horizon. Zie je hoe mooi je bent. Op je voorhoofd rinkelen de kralen en de munten. Je bent geëerd met het goud waarin je voorvaderen bloemmotieven en het teken

der vissen hebben geslagen, dezelfde tekens die boven de ingang van de moskee in de zandsteen zijn gekerfd.

'Scheer je weg, meid,' zeggen de strenge ogen van de moëddzin. Je rent door de stegen, trekt het tasje uit de handen van de Franse touriste. Buiten de muren van de stad tel je het geld en lach je om een dag die niet voorbij wil gaan.

Ik word wakker op een parkeerplaats. Het zonlicht weerkaatst van ontelbare raampjes. Uit de poort van de hemel komt Aisha gerend. Ze houdt een hand voor haar buik. Met haar andere hand houdt ze de hoofddoek op de plaats. In haar oorlel glinstert het gouden oog van de naald.

Ze stapt in.

"Vite, vite." Ze stikt van de lach,

"Allez Christophe, allez-y, allez-y."

Ze slaat tegen zijn schouder. Voor haar voeten ligt de buit. Waarom al die snoep en chipsrotzooi? Drie spelletjes voor haar gameboy, toe maar. Ik trek aan haar oor.

"Had je niet een worst of een fijn Frans kaasje mee kunnen nemen?"

Ze houdt haar hoofd dicht bij het mijne, tuit haar lippen en zegt:"boediboedinoe." Ze slaat me met een salami van een halve meter op het hoofd. Het geknal van de bierblikjes luidt de nationale feestdag in. Zoieff, daar gaan we. De kruimels van de baguettes vliegen in het rond. Aisha voert Christophe wijnslakken. Ze drinkt een Danone bekertje frambozeyoghurt. Ik snijd joviale plakken. Er is niets mis mee met die Franse keuken.

"Zeg niet dat je zure uitjes hebt meegenomen."

Aisha trekt een cassette uit haar zak: Khaled.

Ik vind dat ik Aisha vermanend toe moet spreken. Als ze wordt opgepakt, dan sturen ze haar naar Algerije terug, toch? Ze geeft me een Eskimose neusknuffel.

"Boediboediboë," zegt ze weer. Ze ziet er schattig uit in mijn Sjangkaisjekjasje. Voor mijn ogen zweeft een carte de séjour. Aisha Rufi't geboren in Toeggoert op 12 Februari 1984, residence au Strassbourg, adres patati patata.

"Ah, we brengen je naar huis."

Ze trekt haar voeten op de zitting en slaat haar armen om haar onderbenen. Haar kin steunt op haar knieën. In Straatsburg wonen haar neef en zijn vrienden. Wilde ik haar daar soms achterlaten? Nee natuurlijk niet, maar wat dan?

"Vergeet morgen."

Het vuur van haar ogen verbrandt al het land, dat ik in mijn leven heb bereisd. In de achteruitkijkspiegel maken de wenkbrauwen van Christophe een vreugdesprong.

"Touché," zegt hij.

Hoofdstuk Twaalf

The Beatles

Aisha zit in kleermakerszit op de achterbank. Ze is omhuld door een technologische nimbus, waaruit ze vergulde blikken stuurt. Ik heb haar mijn walkman gegeven, een oud model van zwart ijzer, dat zo zwaar is als de revolver. Ze roept dat het nieuwe gameboyspelletje super is en zingt van 'aleweg, aleweg.' Het melodietje van de gameboy begint herhaaldelijk opnieuw. Ze zegt dat ze een nieuw leven heeft, of dat ze dood is.

Af en toe worden we opgeschrikt door handgeklap en het lululu-gezing, dat Afrikaanse vrouwen laten horen als ze het naar hun zin hebben bij een concert. Het meest van de tijd zingt ze luidkeels mee.

We drinken bier. Ik eet salami, olijven en augurken, hompen brood met ganzeleverpaté, een zuur uitje of een Frans kaasje. Aisha reikt chipsjes en andere gezouten rotzooi aan, die we met vliegwerende gebaren afslaan. Ik geloof dat ik aardig uit mijn bek begin te stinken.

We hebben de discussie over de uit te voeren moord hervat. Christophe heeft zijn bedenkingen.

"Iedere daad brengt je naar een tweesprong," zegt hij, " Je weet het niet. En je kunt het twijfelgen moeilijk uit ieders leven schieten."

"De turbulentie in ons neurotisch systeem is door God bedoeld, dat is zo idioot."

"Flikker op met je predestinatiecorset. Laten we eens praten over het effect van een moord, over het probleem van de oersprong aan de oorsprong van de tweesprong. Moeten we een moord plegen die maatschappelijke repercussies heeft, of moet de moord uitsluitend voor onze persoonlijke metafysica gelden? Moeten we revolutionair worden, beul of strijdvaardig journalist?"

Het komt ons allemaal even zinvol voor en zo verdomd existentialistisch ook.

"Hoe zou Sartre het zeggen?"

"Het zinvolle is zinloos in zoverre het zinloze zinvol is," declameert Christophe met een uitgestreken smoelwerk. Hij houdt zijn ogen op de smalle tweebaansweg gericht. We rijden door een licht golvend gebied, waar de aarde erop wacht opnieuw te worden geploegd.

"Aan Jampô hebben we niets," vervolgt hij. "De zogenaamde zinloze zinvolle doden vallen bij bosjes, iedere dag weer. Kind valt uit boom, boom valt..."

"Aaa mounie zjabbeloe, EMOLA, njeh ohwalagh, EMOLA."

...op vrouw, vrouw valt van fiets onder vrachtwagen, vrachtwagen vliegt in brand. Dan heb je de doden door aardbevingen, door overstromingen of dankzij al die andere geweldige natuurrampen. Wat haalt een onbeduidende moord dan uit?"

"Geen enkele moord is onbeduidend, Chris."

Terwijl de zon brakend van zijn eigen poëzie ter kimme neigt, introduceer ik de onappetijtelijke term 'verhandzwagerd zijn' om aan te tonen hoe snel de emotionele weerslag van een moord de genen van ogenschijnlijke buitenstaanders aantast. Ik spreek het malle werkwoord met de nodige omzichtigheid uit. De vertering is immers in volle gang.

Het neologisme is afkomstig uit het journalistieke domein en maakt het verdriet zichtbaar van een bestaan tussen nachtelijke uren in een bar, slaperige uren in een hotellobby en hitsige uren met de hoeren uit 'het wilde oosten.' Via de hand van de hoer raak je verhandzwagerd met collega's.

"Onze weldoener Zweck heeft de hand geschud van bondskanselier Scheel, dat is een, die op zijn beurt Strauss van Beieren de hand heeft geschud..."

"Die componist?"

"Nee oen, die dikke met die Weisswurstkop, en die heeft Speer de hand gegeven. Van Zweck naar Speer zijn het drie handreikingen, naar Hitler vier, Hindenburg vijf, de keizer zes en dan ligt de wereld open, van de uienmevrouw en de tsaar, van Napoleon en een willekeurige citoyen."

Christophe heeft het door. Hij kent iemand die Robert Kennedy de hand heeft geschud. Ik bied hem John Lennon aan. We ontdekken dat de fucking pope en Ronald Reagan zich op twee handdrukken afstand bevinden en de Bagwan en Sai Baba op een enkele. De Dalai Lama valt af, want die schudt aura's.

We verliezen ons in de wondere wereld der idolen, erkennen dat we ons op hooguit honderd handdrukken bevinden van Jezus Christus en, ehm, pak hem beet, honderdenacht van Boeddha. Dat is wel wat.

"Het probleem is dat de moord een centrale plaats inneemt in het familieleven, al sedert het begin der tijden," zeg ik.

"Het is een kwestie van de juiste kritiek, nietwaar, moord als een opera d'arte...is dat niet ooit opgemerkt?"

"Chris, we gaan het niet over kunst hebben."

"Goed, goed, maar..." Mijn vriend kijkt uitzonderlijk scherpzinnig naar het dode punt op het asfalt, " maar, ...ach ja... ik hoor engelen. Hoor je het gefladder? Rinus, hoor je het gefladder van al de dolende zielen? Onze cultuur legt de moord uit als offer. Zo is het toch begonnen een generatie na de officiële stichting van het jaar 1."

"Mmm, mmm, zit iets in, ga eens door."

"Wacht, laat me deze klootvrachtwagen inhalen, de moord, bedenk ik ineens Rinus, moet dit proces omdraaien, we moeten het woord 'offer' uit onze vocabulaire schieten."

"Haa! En Kaïn fijn zijn eigen hersens in laten slaan, niet slecht. Straatsburg in zicht, Bernhard gered, op naar de volgende episode."

De vangrail is een wurgkoord, de verkeersborden hangen als valbijlen boven onze hoofden. Uit de lantaarnpalen zijn vanochtend de gehangenen geplukt. Aisha kijkt met grote ogen voor zich uit, ze wijst ons de weg.

We parkeren aan de rand van een klein plein, waarvandaan straatjes naar het hart van de stad vertrekken. Midden in de maand februari hangt in Straatsburg een vergeten kerstsfeer. Het doet denken aan de pas bevochten zelfstandigheid van jonge studenten, 'nee mam, dit jaar niet.' Uit een restaurant met gele ruitjes klinkt gezang. Van ver nadert een sirene. Christophe staat in een telefooncel.

Aisha legt haar gameboy opzij.

"Lukt het niet?"

"Te gemakkelijk," zegt ze.

Ze ziet er vermoeid uit, veel te vermoeid voor een meisje van vijftien.

"Attende-moi," zegt ze.

"Waar is Aisha? Is ze toch naar huis?"

"Nee, ze komt terug."

"Je bent geloof ik een beetje verliefd op haar, is het niet jonge vriend?"

Christophe plaagt me. Hij beschrijft haar met zijn beeldhouwersoog, boetseert haar dikke haarstrengen, volgt met zijn duim de lijn van de zware wenkbrauwen, verspreidt een honingkleur over haar huid, plaatst zijn grote handen tegen de parmantige billen, trekt haar fijne neus uit zijn eigen neus te voorschijn, zoekt in een boek naar voorbeelden en vindt daar de Arabieren uit het verre oosten. Hij stelt dat ze iets antieks heeft, ook iets Indiaas, Vaisha.

Ik laat hem praten. Bij de brug staat een kale boom. Ik probeer me voor te stellen, hoe je in deze stad als vijftienjarige leeft. Hoogstwaarschijnlijk verslijt zo'n puber zijn dagen zoals jeugd dat in iedere stad doet, door in een groepje door de straten te struinen of met skateboards toeren uit te halen op betonnen waaiplaatsen. We schrijven het jaar 1999.

Bernhard zal ons over een half uur ophalen. De tafel is gedekt. Ik knik afwezig. Christophe is in een praatzieke bui. Het gaat over de sociologische en etnische effecten van een botsing tussen twee culturen, en dat hij het interessant vindt om met Aisha op reis te gaan.

"Het stoort niet?" zeg ik half opgelucht. Christophe lacht en streelt me over het hoofd.

Aisha glipt in de Mercedes op het moment dat voor ons een Renault Espace parkeert. Christophe herkent de contouren van Bernhard, stapt uit. Ik achtervolg hem met mijn walkman en roep om eerste woorden.

Bernhard doet me denken aan een Egyptische godenfiguur met een grote vogelneus, de enige betoverde figuur tussen de hiërogliften in de grafkamer. Zodra de touristen waren vertrokken, ontsnapten geheimzinnige gassen uit verborgen nissen en kwam hij tot leven. En op een dag had hij er genoeg van dezelfde rituelen voor farao te herhalen en wilde hij zien hoe het in het aardse leven toeging.

Daar stooft hij op zijn blote voeten over het woestijnzand, blind van het opwaaiend stof, zo blind dat hij pas in Straatsburg het zicht herwon. Nu rijdt hij rond in een sterremobiel, zijn houten beelden herinneren aan de schaduw die

de zon ooit op de plavuizen wierp. Het argeloze is niet argeloos. Ieder houten beeld voert hem verder weg van zijn grafkamer

En Aisha? Ach, Aisha is omringd door tekens in het zand, ze behoort toe aan de dynastie van moeders die hun kinderen beschilderen met rode klei.

We zullen ze toch aan elkaar moeten voorstellen. Aisha's glimlach sproeit sterretjes. Ze geeft Bernhard een CD met sacrale muziek uit oost & west en beantwoordt mijn blik met een uitdagende beweging van haar kin.

Als we door de straten van de stad Bernhard volgen, glijdt een doosje in mijn schoot. Ik open het. Het is een Swatch horloge gemaakt van ruimtevaartmateriaal. De wijzerplaat en het bandje zijn geïllustreerd met het sterrebeeld 'Hond.' Ik doe hem meteen om. Christophe laat me trots zijn Indiaas sjaaltje zien.

Bernhard woont met zijn Duitse vrouw Charlotte en zijn drie kinderen in een huis met torentjes en erkers, een houten trappetje leidt naar het voorportaal. 's Nachts vliegt een heks op haar bezemsteel rond de schoorsteen. De houten vloeren in het huis kraken, als van een zeilboot die in de haven ligt. Verdiepingen zijn via spiralende trappen met elkaar verbonden. 's Zomers, als alle ramen openstaan, trekken kleine wervelwinden door de kamers.

De kinderen zijn bij oma. Luke Skywalker en JeanClaude Vandamme zullen de komende nachten over me waken. Ik laat de stille wanorde in de kinderkamer voor wat ze is, zet mijn reistas in een hoek en loop weer naar beneden.

Aan tafel vertelt Bernhard van zijn recente tocht naar Kosovo in een konvooi met hulpgoederen voor het vertrapte volk. In Albanië werd hij opgewacht door mannen die hem een Kalashnikov wilden verkopen voor dertig dollar, of een twaalfjarig meisje voor hetzelfde geld. Hij schudt zijn hoofd. Christophe houdt wijselijk zijn mond over Aisha en de revolver.

Charlotte zit tegenover ons. Ik vind haar geinig met haar spriethaar. Op zolder in de antichambre is een muur behangen met foto's, kindertekeningen en briefjes met lieve woorden. De jonge Charlotte was mooi, heel mooi. Ze had zo'n zwevende opgewekte lach, en een blonde blauwogige blik die perfect wist te zien hoe een lichte wind het koren liefkoosde.

Ze heeft de jaren zeventig en tachtig omzichtig doorleefd. Ik wil de kraaipeetjes en de lijnen bij haar mondhoeken strelen. Ze lacht me vertederd toe. Ze geeft me het idee dat we haar huis al jaren bezoeken.

Hoofdstuk Dertien

In het Dal van de Zestig Nullen

Ze wrijft mijn ogen dicht met het vuil. 'Het is geen vuil,' zegt ze. De rode aarde kleeft als deeg aan haar vingers, alsof ze een brood bakt en uit woorden mannetjes worden geboren.

'Niet bang zijn,' zegt ze. Een vloed vertrekt uit haar ogen. Een boom bestookt me met zaden. Vrouwen nemen mijn kleden af en zoeken een weg tussen de hutten. Ze wrijft me in met rode klei.

'Niet bang zijn nu,' zegt ze. Mijn ogen vertrekken naar de sterren. Ik reis ze na en keer terug met de wolf. 'Niet bang zijn nu,' zegt ze. De wolf drukt zijn snoet in mijn schoot, hij bijt. Ze stopt de rode klei in het gat. Ze stelt het bloeden. Ze verdwijnt in de hut en keert terug met een deken. Onder die deken vergaar ik mijn leeftocht.

'Je bloedt,' zegt ze. En ik zeg 'ja.' 'Je bloeit,' zegt ze. En ik zuig aan de punt van haar tong. Dan sta ik op. Dan struikel ik. Dan zwerf ik. Ik zing een lied bij de oase. Ik vecht met een voorbijganger. Dan ga ik dood en het voelt als de nacht voor de thuiskomst. 'Niet bang zijn nu,' zegt ze. 'Je leeft niet meer.'

"Niet! Niet! Niet !"

Ik zit rechtoverend in bed. Op mijn benen rusten duizenden sterren in een onmetelijk al. Ik sla het geïllustreerde dekbed van me af en sta op. De trappen kraken. Het huis is in diepe rust. Ze kraken te luid.

In de keuken doorzoek ik de kastjes. De ochtendspreuk is van Jean-Jacques Rousseau, 'welke wijsheid is groter dan vriendelijkheid.'

"Niet vandaag Sjaak." Ik zet de parfumthee met kava-kava terug naast de jam zonder zoetstoffen met leuke stripfiguurtjes voor de kinderen, die nu met 33% meer kersesnot is gevuld, alsof me dat wat kan schelen, godverdomme.

"Thee," zeg ik onder mijn adem.

Op het terras bij de burens buigt een man over een emmer. Aan het eind van de tuin, aan de overkant van een vaart staan forse bomen. Daarachter ligt weideland waarover mist hangt. De trap kraakt.

Bernhard verschijnt in de deuropening. Boven zijn hoofd dementeert een klok. Ik zie door het design de tijd niet.

"Il est sept heure." Hij vraagt me of ik wil ontbijten en neemt een geel Twiningsdoosje uit de kast. Het is Earl Grey's nichtethee, die te slap is om wakker van te worden. Wat doe ik zo vroeg op? Wat doet hij zo vroeg op?

Hij vult een mok met water en zet die in de magnetron. Wil ik geen muesli of Cornflakes? "Non, merci" Hij wijst naar mijn truitje. Het is een truitje van Aisha, een Nederlands truitje van 'artsen zonder grenzen' met een adres in Bamako. Ik vraag hem waar de WC is.

Ik verdwijnt door een valluik. In de kamer staan manshoge beelden. Ze zijn gemaakt van duur en hard Afrikaans hout, zwart hout. Ik druk mijn neus tegen een ruitje van de deur en adem nevels.

Mijn hand glijdt over mijn navel. Boven mijn hoofd verheft zich een continent. Ik weet dat Aisha een meter boven haar bed zweeft en dat haar voorouders om

het bed staan. Ze slingeren met rookvaten en besprenkelen haar met bloed. Ze vegen haar huid met twijgen, strooien zand over haar lichaam. Ze wordt steen. Ze wordt een gloeiend land. Ze wordt een vrouw. Ze wordt wakker. Ze kijkt me aan. Ze kijkt me aan uit een land dat op een verre reis hiervandaan ligt. Ik wrijf mijn ogen. Ik loop naar de WC en pies alsof ik iemand anders ben. Door de kier van de deur zie ik een been van Christophe. De televisie in zijn slaapkamer staat aan. Een nieuwslezer brengt beelden uit Aisha's thuisland.

De tafel is gedekt. In een mandje liggen warme broodjes en warme croissants. Het ruikt naar versgezette koffie. Het ruikt naar gebakken ei. 'Bonjour,' zegt de vrouw van Bernhard. Ik voel een kus op mijn wang.

"Heb ik goed geslapen? Wil ik koffie of thee? "

Ze praat met van die uithaaltjes, alsof ze bij haar derrière wordt gegrepen.

"Wil ik een gebakken ei?"

Iedereen zit aan tafel. Het is een feestdag vandaag, want er zijn gasten.

"Waar is Aisha?"

Ik ga haar wekken en stommel weer naar boven. De trap kraakt normaal. Ik loop de kinderkamer in. Het bed is leeg. De douche? Klop, klop. Achter het geribbelde raam beweegt niets. Haar kleren? Ik loop naar mijn kamer zonder dat ik daar speciale gedachten bij heb. Mijn reistas is geopend. Ik probeer me te concentreren. Was die tas wel of niet open vanochtend, hing die mouw er uit?

Ik zak op mijn hurken Een scheet vertrekt fluitend uit mijn achterste. De zon schijnt door een dakraam naar binnen. Vogels zijn druk aan het kwetteren. Een eend laat zijn verongelijkte gekwaak horen. Ik leg de handen op de kleren en haal diep adem.

"Schrödingers kat," zeg ik zacht. Ik zoek de revolver. Hij is er niet. De patronen zijn weg. Ik leeg de tas om zeker te zijn. De Smith & Wesson is weg. Ik sta op en probeer me te herinneren wanneer ik het wapen voor het laatst heb gezien. Ik herinner me de tankhalte, waar ik hem met de patronen in mijn tas heb gestopt. Ik blijf even bij dat moment soezen, de tas, het wegrijden onder de gele lantaarnlichten, Straatsburg 60 km, Khaled.

Met een schok dringt tot me door dat Aisha buiten rondloopt met een geladen pistool. Ik weet niet wat me meer bevreesd, dat ze iemand iets aan zal doen, dat haar iets gebeurt, of dat ik haar nooit van mijn leven meer zal zien.

Hoofdstuk Veertien

Niet Bewegen!

Christophe liegt dat Aisha de dochter is van een Algerijns-joodse theatermaker die met zijn tweede vrouw in Lucca woont. Zij wordt in Algiers door haar oma opgevoed, en komt iedere zomer over. Christophe kent de regisseur al jaren, zodoende. Hij heeft Aisha zien opgroeien van een speels kind tot een...

"...mmm, hm."

Charlotte springt hem te hulp en zegt dat ze 'très jolie' is. Ze kijkt naar me. Ik weet zo vlug niets te zeggen en bijt in mijn croissant. Ze herneemt het gesprek. Via een familiebezoek in Straatsburg - zo wordt Aisha's afwezigheid uitgelegd - lijkt het een korte stap naar een discussie over het opkomende militante racisme en de jonge filmers van de tweede generatie immigranten. Het zal wel. Waarom vraagt ze niet naar Aisha's moeder?

Ik kijk naar de bomen. De honing druipt over mijn vingers en vertraagt mijn ontbijt. Het is behaaglijk in de zon achter het glas. De vogels vertellen elkaar het laatste nieuws. Christophe haalt me uit de droom. Bernhard heeft voor deze ochtend een cultureel programma samengesteld.

"Zo gaat dat als je van de kunst bent, jonge vriend." Christophe legt een arm om mijn schouder.

Weinig later zitten we in Bernhards sterremobiel. Ik doe een stem van een antiek radioprogramma over volkenkunde.

"Straats-burg, de straa-ten, de hoog-bouw, de laag-bouw, de kan-too-ren, de win-kels, de glaa-zen ge-bouw-en, het is ah-le-maal Straats-burg, de hui-zen, de straa-ten..., en, hoewel dit de ad-mi-ni-stra-tie-ve hoofd- stad is van het Rijk, geachte daa-mes en hee-ren, is deze stad saai. Deze stad is saai, daa-mes en hee-ren lui-ste-rrraarrs."

We rijden het terrein op van een opslagplaats. Overal om ons heen groeien muren. Rozerode muren weerstaan de zon als zwetend vlees. Muren met luiken, met garagedeuren, met een glazen toren waarin een trappenhuis schemert, groeien uit een pokdalig parkeerterrein. Muren dragen vierkante ruiten naar de hemel en ieder van die ruiten weerspiegelt de blauwe lucht op een andere bedorven manier.

We worden alledrie overvallen door een cinematografische bui. We zijn politieinspecteurs in een Franse film uit de jaren zeventig en trekken het gezicht van een rillende acteur, die al twee dagen met zijn neus boven de cocaïne hangt. We steken een pistool achter de riem en rennen de trappen op.

Metalen deuren versperren het zicht op de gruwels van de zelfkant. Achter de deur met de bijlslagen is een gijzelaar aan een verwarmingsbuis geketend, een bendelid van de concurrentie wordt in elkaar getrapt. Ik schrik van de kwade kreet van een kat. 'En die twee pooiers?' hoor ik Christophe vragen. Ze zouden hier kunnen wonen in een kamer met een vuil matras en een oude televisie.

Het trappenhuis brengt ons boven de daken. De achterkant van de stad openbaart het uitzicht op het eind van de twintigste eeuw. Uit de voegen van de betonwoningen lekt roestbruin vocht. Op de binnenplaats groeien wankel schuurtjes, het speelplaatsje is leeg, in de zandbak liggen vuilniszakken en fietswrakken.

Bernhard drukt op een bel, de grendel gaat van de deur, een kale kantooruimte wordt zichtbaar. De gastheer verdwijnt voor koffie. Het tentoongestelde werk is van een jonge belofte, de koffie is te heet en zodra hij is afgekoeld te lauw. Vier portretten, vijf ramen en zes minuten later staan we weer buiten. Dit was het aperitief.

We rijden naar het museum voor moderne en ultramoderne kunst. Het gebouw lijkt een Ziggurat. Op het dak staat een zwart paard. Het is onbarmhartig koud, een Siberische wind veegt alles schoon. Daar boven is plaats voor een hogepriester wiens schild schittert in het winterlicht. In het jaar 2020 is alles dat we nu aanraken hopeloos primitief.

We krijgen van de hostess een computerchip die we zelf mogen opspelden en maken een omloop langs suppoosten die ergerlijk onopvallend naar het 'pièce d'identité' zoeken. Van het winderige terras kijken we naar het wakkige mozaïek van dakpannen dat achter de stadsmuur ligt. Het licht veegt over de huid van de binnenstad, als een hand die afwezig een kind over het hoofd streelt.

Bernhard vertelt van een blinde fotograaf, die hem en zijn houten beelden heeft gefotografeerd. De ruimte werd volstrekt verduisterd. De foto's gaven je het gevoel dat de fotograaf vanuit zijn ingewanden had gekeken.

Bernhard heeft met hem door de stad gewandeld. Het gebeurt dan dat de blinde vraagt of de weg stijgt. Nee, de weg stijgt niet. De blinde vraagt of aan het eind van de straat een groot gebouw staat. Ja, aan het eind van de straat staat een groot gebouw, de kathedraal. Hij voelt dat. Wij voelen dat ook, maar wij beseffen dat niet. Wij krijgen hoofdpijn.

De tafel is gevuld met plastik boodschappentassen van een of andere 'super.' Op het aanrecht ligt een geitekop. Christophe en ik kijken ernaar met ontzag. De gelijkenis met Bernhard is overweldigend.

Ik begroet Aisha en Charlotte met een kus. Ik voel me lusteloos. Mijn gezicht gloeit. Het waaide op het dak van het museum. De zon scheen met grote felheid, precies door een gat in de ozonlaag, potdorie. Ik verontschuldigde me en ga naar boven.

Het gekwebbel in de keuken wordt buiten mijn afwezigheid voortgezet. Ik ben de huisgeest, zweef de trappen op en schreid met drie sluipende balletpassen door de antichambre. Naast het bed van Aisha staat een Adidastas, het prijskaartje hangt er nog aan.

Het is warm in mijn kamer en het ruikt een beetje naar beslapen bed. Ik open het dakraam. Na een tijdje hoor ik het getoktok van een mes op een snijplank en de rustige stemmen van Charlotte en Aisha.

Ik hurk neer bij mijn tas en til een paar hemden en truitjes op. De revolver ligt op een t-shirt. Aisha heeft een truitje voor me meegenomen, waar het driedubbel levensgrote hoofd van Leonardo di Caprio op is afgebeeld. Ik buig naar de revolver. De metaalgeur is veranderd, ze doet denken aan nieuwjaarsavond, aan de kruitdampen van het vuurwerk.

Ik inhaleer diep. Ze heeft geschoten. De adem ruist over mijn bovenlip. Mijn oren openen zich. Een catastrofisch tumult wervelt door mijn gehoorgangen. Charlotte walst met Aisha, verandert behendig van ritme en stijl, charleston, rickenbacker, Franse galop, de korte tikken op het parket hakken door het geruis van de baljurken en mengen zich met het geklapper van een tentdoek, paarden jagen over het veld, long rifle's vuren in de lucht, het geroffel van de trommels nadert en vult de ruimte..., 'zjou' en 'zja' , zjo klinkt Aizja's uitspraak van het Frans, wat ze zegt, duldt geen tegenspraak. Een explosie laat de muren daveren. Mijn hart bonkt in mijn keel. Ik luister naar een teken van leven in de stilte die me omringt. De snelkookpan is toch niet ontploft? De kinderkamer gloeit van het licht, mijn handen zijn warm, ze zijn togedekt met een oranje gloed. De wereldkaart tegen de muur, de rode Ferrarivlag, de katoendraadjes op het donkergrijze tapijt, ze geven licht.

Ik kijk nog eens naar mijn handen. Wanneer heb ik ze voor het laatst zo gezien? Was dat niet aan zee? Toen het hartje zomer was? De zee weerkaatste het licht zo fel, dat ieder haartje op de rug van mijn hand werd geaccentueerd. Het was goud en gloedvol licht omdat ik een zonnebril droeg.

Ik verlies mijn evenwicht en val van mijn hurken op mijn achterwerk. Au. Ik haal een asbak onder mijn kont vandaan. Ik adem diep in. Goed. Ze heeft geschoten. Onder Leonardo di Caprio liggen de patronen. Ik tel tweeëntwintig kogels. De adem ruist over kleine zweetdruppeltjes. Ze heeft twee keer geschoten. Goed. Okay, okay. Ik buig naar voren en word op hetzelfde moment door een striemende slag getroffen. De intense pijn verstart mijn lichaam. Bloed tintelt, bloed kookt, brr, mijn vingertoppen gloeien, alles draait.

Ik zweef door de kamer, verdwijn door het raam en land op de tak van een boom. "Ja,ja," stamel ik, "zo moet het zijn." Ik kijk bij de keuken naar binnen. Aisha trekt gekke bekken naar de geit. Haar arm steekt tot aan de elleboog in de kop. Ik zweef op mijn gemak terug naar de kinderkamer, land op het bed en slaap terstond in. Uit de hemelen reikt een hand naar de aarde. Hij houdt een schrijffriet vast en beschrijft de wereld met een mooie Arabische calligrafie.

Hoofdstuk Vijftien

Ach Ja

We vertrekken vroeg. De Mercedes neuzelt door de straten van de stad. We zijn Bernhards uitleg bij de eerstedebeste tweede straat rechts weer vergeten. Moeten we hier in, moeten we daar heen, was dit nou het pleintje? Bij een stoplicht spring ik uit de auto.

"Wow!"

De burgermeester van een krottenwijk zou zich zo'n huis wensen dat zo vrolijk is behangen met voluptueuze dames, kleurige rugbytruitjes, juichende voetballers, auto's en motoren, glimmende bodybuilders en de collega uit Parijs in smoking. Kranten en tijdschriften kruipen over elkaar naar het donkere gat in het midden, waar een man van middelbare leeftijd met een gebarsten doch vriendelijk gezicht mijn vraag afwacht.

Ik ben het even kwijt, keer mijn hoofd naar links en ontdek de foto van een bekende op de voorpagina van een lokale krant. Ik buig naar de foto en fluit zachtjes de eerste tonen van de vijfde van Beethoven. Het is een van de Algerijnen van het tankstation. Ik koop de krant, reken af en draai me om, een stap, nog een stap, bijna nog een stap..shit, ik zou de weg naar Duitsland vragen. "Excusez-moi." De man kijkt op. De stem van een presentator verdwijnt in een etherstorm.

"Ou est l'Allemagne?" Ik bemerk dat ik mijn best doe zo normaal mogelijk te klinken. Mijn hand zweet. De kiosk ruikt naar drukinkt.

"L'Allemagne est là, aan de andere kant van de brug." Hij wijst naar rechts. We staan op vijfhonderd meter van de grens. Christophe steekt zijn hoofd door het raampje.

"Hé imbeciel, kom je nog?" Ik mompel een bedankje en ren naar de auto. Aisha ligt opgevouwen op de achterbank met een deken over zich heen.

Ik ben de man met het actualiteitsmasker. Politiek, aardbeving, corruptie en het weer in Hyderabad zullen me worst wezen. Zelfs de sportpagina's laat ik ongelezen. Op pagina elf vind ik wat ik zoek. Op een foto is een deel van een kamer te herkennen. Mijn blik hipt van de bloedvlek op het hoofdeind van het matras naar plastik bordjes met sigarettepeuken en verfrommelde pakjes Marlboro. Lege bierflesjes staan en liggen op een gedesintegreerde krant, een stapel kleren valt over de rand van het kader. Ik besef dat Aisha in die rotzooi heeft geleefd. Sommige van die kleren ademen haar lichaamsgeur. Ik concentreer me op het bericht.

'...s ochtends in hun slaap verrast... de schoten in een kussen gedempt... van de dader ontbreekt ieder spoor... de politie denkt aan een afrekening binnen het drugsmilieu...'

Ik sla de krant dicht. De twee kogels zijn gelokaliseerd. Het Teutoonse land ligt er stralend bij.

De Autobahn is een zilvergrijze loper. Bij de toegang tot iedere stad staan gigantische schilden opgesteld van waar ons woorden van welkom worden toegeroepen. Een overheerlijk ogend bord bonensoep met spekjes wordt aangeboden, een man lacht naar ons, hij is glanzend gekapt, gaat losjes gekleed

voor kantoor. Zijn vrouw houdt een credit card omhoog, als een toversleutel die op alle sloten past.

We schieten als een pijl in de roos van het verkeersknooppunt, alleen om te merken dat het doelwit verdwijnt op het moment dat we het treffen. De zilvergrijze loper rolt zichzelf uit over heuvels en dalen, tussen naaldbossen en kantoorparken, en uiteindelijk over eindeloze uienvelden.

Op de horizon liggen gebrandschatte dorpen, in de miezerregen stijgt witte rook op van het puin. Verbrande koeien worden schoongepikt door kraaien en meeuwen. De resten van fokvarkens zijn in een ondiepe kuil gegooid.

Vrouwen staan wijdbeens tussen het look. Ze dragen vele rokken over elkaar. Vrachtwagenchauffeurs laten hun wild hoorngeschal horen. Een paar vrouwen kijken op, een van hen steekt een losgeraakte blonde haarlok onder de hoofddoek.

We kijken zwijgend naar het schouwspel dat aan ons voorbijglijdt. Rond het middaguur wordt het werk neergelegd. Een ketel hangt boven een groot vuur. De vrouwen brengen de laatste manden naar de kar. Meisjes komen aangerend, dragen een tamboerijn, een stok met linten en belletjes. Daar zit men al in een cirkel en wordt op een platte trom geslagen. Een vrouw trekt haar hoofddoek af en zet een viool aan haar kin. De oude vrouwen zitten op omgekeerde manden, roken pijp of snijden het brood. De jonge vrouwen dansen. Hun handen bewegen loom boven het hoofd, alsof ze de wind strelen.

De zilvergrijze loper maakt een bocht en leidt ons weg van de uienoogsters. Aisha kijkt naar de achterrauit alsof het een bioscoopscherm is. De vrouwen dansen tegen een loden achtergrond.

We steken een rivier over. Huizen dragen puntmutsen, vertellen sprookjes en jagen de marskramers op de vlucht. Uit tegengestelde richting nadert een militair convooi. Gulhartige jongens zitten boven op hun tank en steken een v-teken naar ons op als groet. Hun hand omklemt een ui.

"Dag jongens, gaan jullie fijn oorlogen."

Christophe zingt: "Moord'ns 'n volkske uit." Hij valt stil en laat de cassettes rammelen.

"Nee, Christophe, asjeblijf geen operagezeik nu."

"Een klein stukje."

De auto vult zich met de kwade reuk van de zingende beer Gudonov. Aisha dekt haar oren toe met een trui. Het kleine stukje duurt bijna een uur lang. In die tijd bereiken we Keulen waar onze weldoener Zweck het grootste deel van zijn leven heeft gewoond. Nu hij naar Italië is verhuisd, komt hij enkel voor administratieve redenen naar Duitsland. Hij bezit huizen en een hotel, vandaar. De afspraak met de boekhouder viel samen met onze reis. Dat was een reden voor hem en zijn vrouw Kate (niet Keet) een ex-operazangeres, om ons uit te nodigen.

Armin Zweck was nooit fout in de oorlog, maar wel jong erna. Hij leerde zich een vak, werd meesterleerling en koppelde zijn talent aan deugdelijk handwerk. Toen hij klaar was voor de wereld van het geld, zocht hij naar opdrachten. Hij

kon figuren uit hout snijden, marmer en steen kappen en in koper graveren. Een bisschop haalde hem de kerk binnen. Zweck hakte een kruisweg. Het werk beviel, over het resultaat werd gesproken en zo werd de jonge man met meer opdrachten geëerd.

Hij maakte altaarstukken, rijksadelaars en stadswapens. Zweck hield zich rigoreus aan de enige ethiek die de naoorlogse Duitser restte, het werk, zonder toe te geven aan de fratsen van de moderniteit. 's Winters stookte hij in zijn studio de kachel stuk. Zijn concentratie en de kracht die hij bij zijn werk nodig had, hebben diepe groeven in zijn gezicht gesneden. Jongere generaties komen aanzeiken met imbeciliteiten als 'generatiekloof' en beroven hem de eer van zijn werk door het misprijzend 'ouderwets' of 'traditioneel' te noemen. Op de hoogmoed van de jongeren reageert Zweck met bijtende spot.

Christophe heeft dat een hele winter mogen ervaren toen hij de Leda hakte. Hij kreeg met zoveel detaillistische kritiek te maken, die vaak pesterig en denigrerend van toon was, dat ik hem meermalen ziedend van woede aan de telefoon kreeg. Hij verzekerde me tijdens die gesprekken, dat hij bij een volgend geval van systeemkritiek het beeld aan gruzelementen zou slaan. Dan moest ik hem weer kalmeren. Zo'n kwade peer was onze weldoener tenslotte niet.

Het hotel bevindt zich een paar kilometer ten oosten van de Rijn. We gebruiken passanten als stapstenen en rijden door een gebied dat ooit landelijk moet zijn geweest. Het regent voor de afwisseling. We weten van het visitekaartje dat het hotel vroeger een hoeve was. Verduistering van de vertrouwde omgeving vormt geen strafbaar feit, het spekt de stadskas en God weet wiens kas nog meer, maar voor ons, zoekende zielen in een vreemd land, vormt het een last. We zien door de fabrieksterreinen, de loodsen, de kantoren, de tweedehandsautoverkoopplaatsen, de groothandels en de nieuwbouw het oorspronkelijke rivierlandschap niet meer.

Het echtpaar Zweck woont achter een hoge muur. In die muur is een poort met tralies en vergulde speerpunten. De poort staat open. De neus van de Mercedes maakt een kwart draai. Onder de wielen knarst het grind. De motor gromt. Is dat het huis van Zweck?

De ruitewissers zwiepen luidruchtig heen en weer. We staan voor een witte villa uit het begin van de eeuw. Zij emaneert herinneringen aan tijden dat in Duitsland het uitzicht tot aan Oost-Pruisen reikte. In het huis waaien de winden van de Oostzee, de ramen weerspiegelen de onweerswolken die boven de Baltische zee hangen.

Hier ontving men ongetwijfeld bezoekers uit steden met lichtblauwe namen zoals Breslau, Braunschweig en Berlijn ver voor de tijd dat aan de andere zijde van de Rijn de wolkenkrabbers werden gebouwd. Nu staan wij voor de villa, twee mannen uit de Lage Landen die in Italië hun thuis hebben gevonden. We hebben een Arabische prinses meegenomen.

De ruitewissers zwiepen. De radio speelt 'Heroes' van David Bowie. Het regenwater trekt meanderende sporen naar de zijkant van de ruit. In mijn herinnering zie ik ergens op een bouwplaats een vuile Bildzeitung liggen. Onder een uitgedroogde drol is op een foto Hans Martin Schleier te herkennen, op een andere foto staat een Mercedes naast een heg, de kofferbak geopend. De ruitewissers zwiepen halsstarrig door. Fassbinder met zijn vuile baard kleeft tegen het beeldscherm, Hanna Schygulla kijkt uit de hoogte op me neer, haar ogen heeft ze geleend van Klimt.

De ruitewissers slaan van links naar rechts, naar links, naar rechts.

"Stappen we nog uit?" '...shot above our heads.'

'And we kissed like nothing could fall'

"Nee, wacht, ik wil dit tot het einde opnemen..."

' 'e shame was on the other side. We could beat them for ever and all.'

Het geluid trekt strepen in mijn hoofd, van mijn linkeroor over de schedel naar het rechteroor en terug en terug en terug. Rostock, Warnemünde, Stralsund, de DDR bestaat niet meer, executievlaktes in Dresden, molotovcocktails in Erfurt, Berlin Alexanderplatz onder de pilaren van de metro - Zwiep! We could be heroes- uit de woestijn loopt Harry Dean Stanton, Nastasja Kinski, Jezusmina, mooie vrouw met je wolfeogen die treurden om het onbegrip dat de jaren zeventig teisterde - Zwiep! Zwiep! Zwiep! We could be heroes- you're leaving the American sector, Marmor, Stein und Eisen bricht, Neonlicht schimmerendes Neonlicht - Zwiep! Zwiep! We could be heroes- Peter Alexander zingt met een roos in de hand, de wereld is grijs en geeft licht, Adenauer heeft de oorlog gewonnen. Christophe draait de sleutel om, de motor zwijgt. De ruitewissers roetsen omlaag en stellen een laatste vraag: wie woonde hier in 1910?

'Just for one day.'

Armin Zweck loopt ons over het erf tegemoet. Hij draagt een makkelijke donkerblauwe pullover en een legerbroek. Hij heeft op ons gewacht, dat zie je, aan die uitdrukking zijn we gewend. Ik geef hem de hand. Hij observeert me. Waar gaat die man heen als hij je aankijkt, zoveel plaatsen beschouwt hij als 'kwatsj', zoveel plaatsen beschouwt hij als puur.

Hij gedraagt zich schuchter. Zijn bijtende opmerkingen blijven achterwege. Het witte huis is het voormalig woonhuis, maar zoveel gewicht hebben hij en seine Frau niet meer nodig. Ze hebben er twintig jaar in gewoond voordat ze naar Bagnone verhuisden. Daarvoor woonde er een apothekersfamilie.

"Was sagst du? In 1910? Ja, kann gut sein."

Ze wonen in de stal naast de villa. Hij lacht triomfantelijk en tilt zijn arm op, alsof dit gebaar heeft volstaan om de restauratie tot stand te brengen.

"Hier luierden de varkens, en daar werden de paarden gestald."

Een Duitse herder schampt langs zijn benen. Op de rug gezien loopt Zweck nog steeds als een jongen die niet zo goed raad weet met zijn lengte. De rest van zijn lichaam heeft zijn plaats in de wereld veroverd. Ik ben graag in zijn gezelschap.

Hij ademt rustig, hij straalt warmte en zorg uit. Ik geloof niet dat hij twijfel kent.

We lopen door de varkensstal naar de hooizolder, waar de woning is ingericht. Zijn vrouw komt op uit de coulissen. Ze is zenuwachtig en maakt steeds een kleine buiging, zo'n hoffelijk foyerknikje, omdat ze wordt overrompeld door een korte lachbui. 'Na so etwas' en 'Wie ist dass dann möglich?' en 'Was für ein schönes Mädchen.'

Bij ieder antwoord slaat ze haar handen tegen elkaar en kijkt ze de debutante bemoedigend aan.

Rond de salontafel staat een bankstel en op dat bankstel zitten we. We krijgen thee met koekjes. Armin observeert Aisha ongegeneerd. Ze schuift naar me toe en stoot me aan.

"Ils sont très sympa."

De woorderen fladderen tussen ons in. Kate zong en danste, de Rosenkavalier, de Johannes Passion, Macbeth, Boris Gudonov. Christophe lanceert zijn wenkbrauwen, hij vraagt naar oude opnames.

Ze weigert. Ze wil niets meer van die tijd horen of zien. Afgelopen is afgelopen. Christophe probeert het gezicht te trekken van iemand die je niets kunt weigeren. Zweck zoekt voor de vorm, vindt niets, geen langspeelplaat en geen videoband. Alle sporen zijn uitgewist. Christophe toont een beleefde glimlach en knikt begrijpend.

Een half uur later staan we in een file langs de Rijn. Het regent nog steeds dat het giet. Het venster is een handbreedte geopend tegen de verstikkende verwarmingslucht. De hoogglansauto's blikkeren in het waterige licht. Achter ieder stuur verbijt een Duitser zijn ergernis. Van het leven dat hem thuis wacht wil ik verre blijven. Ik heb al dagen moeite met hun voedsel, ben zes kilo kwijtgeraakt in hun riolen en wil niet dat mijn geest dezelfde weg gaat zich uitgeput klemmend aan een afgebroken schuttingplank 'kritisch vernuft,' die tussen dialectische drollen naar de Zee der Illusies drijft.

Over de Rijn vaart een aak stroomopwaarts. Op het achterdek staat een okeren Opel. De Nederlandse vlag wappert fier. De boot komt nauwelijks vooruit. Aisha zit naast me. Haar hand rust in de mijne. Ze luistert naar mijn walkman. Het getiggetig uit de koptelefoon bekrast het geroezemoes van Bach. Armin maakt opmerkingen over gehoorbeschadigingen en dat ik dat ding moet weggooien, hier in de Rijn, en of dat 'sjeune meedche' eigenlijk niet naar school moet, wat doet ze bij ons? Christophe bedenkt een tante in Antwerpen en stelt een intelligente vraag over de derde beweging in de Leipziger partituur van 1739 en of Zweck dat ook niet vindt.

De auto laten we achter in een parkeerflat. Ik sta te kleumen tussen de betonnen palen. De regen slaat tegen de rug van mijn flinterdunne jas. Aisha wil een internetcafé bezoeken, misschien een amusementhal om virtueel te formule- enen en weet ik veel.

Kom op Aisha, zoek me niet met je ogen nu ik hier bij de auto draal. Laat me alleen met deze stenen reuzen en hun honderden kilo's kennis. Kijk hoe goed ze het met elkaar kunnen vinden.

Besef je niet, dat deze gure storm de oorden van welkom in kazernes verandert, weet je niet dat we zullen eindigen in een formica-café met plastik vlaggetjes? De middag is al bedacht, mijn lief. Ik zal straks aan de hand van Zweck door de kerken lopen waar mijn cultuur is herrezen. Als je dat wilt, Aisha, zal ik me veilig wanen onder het hoge dak, ik zal luisteren en de oude wachter waarderen om de verantwoordelijkheid die in zijn arbeid is uitgedrukt.

En als je me het beveelt met een enkele pijl die uit je ogen vertrekt, dan zal ik genegenheid tonen voor wat ik zie. Ik zal zoeken naar splinters van licht op dit pad der gerechtigheid. Als je dat wilt, Aisha, zal ik luisteren en iets horen van het rumoer van alle dag en mensjes zien lopen tussen de schaduwen van hun bezigheden.

Ik zal dankbaar zijn en nederigheid betonen voor al die mannen en vrouwen die hun leven hebben gewijd aan het formuleren van het begrip 'Wirtschaftswunder.' Ik zal proberen dat verschrikkelijke begrip niet te zien als een herdenkingszuil op hun graftombe, de zoveelste waar de koude wind zich als een wingerd omheen slingert.

Ik zal dit alles proberen Aisha, maar kijk me nu niet aan, wacht totdat we hier weer staan over een paar uur en ik je zal vragen of je hebt gevonden wat je zocht en je glimlach me opnieuw zal warmen.

Hoofdstuk Zestien

Zult en Zemelen, U vraagt en wij klagen

We stommelen over de gang naar onze kamers. Onze buikjes gonzen van de zuurkool waarop de Zwecks hebben getraceerd. Christoph ziet lijkkleek van vermoeidheid. Hij kijkt naar me alsof ik hem zes uur lang uit Kierkegaard heb voorgelezen. Aan de andere kant van de deur wacht Max von Sydow om hem met een kruis het voorhoofd te brandmerken.

"Welterusten."

"Mwun'muh."

Aisha staat voor haar deur, ze aarzelt. Zodra we alleen zijn, loopt ze naar me toe. Ze neemt mijn hand. "J'ai peur," zegt ze en "je veux rester avec toi." Ik streel d'r haar, raak haar wang. Ze gloeit.

Ik kijk naar zesentwintig kanalen in de tien minuten die ze op de badkamer blijft. Dan is het mijn beurt. De man die me in de spiegel aankijkt, begrijpt er

niets van. 'Wat gebeurt er,' wil hij weten, 'in wat voor een wereld leef je?' Hij trekt het vel onder zijn ogen omlaag. Zijn oogwit ligt onder een netwerk van adertjes.

Ik slaap pas laat in en droom dat ik stofzuig. Een stoel valt om met een luide klap. Ik word wakker. Er wordt op de deur geklopt. Waarom is de deur op slot? Ik sta op. Het is Aisha. Ze drukt zich tegen me aan. Ze is doorweekt. Haar hart gaat tekeer. Ik voel het revolver. Ik vraag niets.

De wektelefoon is brutaal, heel brutaal. Ik heb geen zin om op te staan, maar het moet, afspraak is afspraak. Ik loop naar de douche, was me met vreemde zeep en droog me af met vreemde handdoeken. Gelukkig is de stank die uit mijn kleren wasemt vertouwd. Ik zet de televisie aan.

Een lijk wordt op een brancard uit een woning naar buiten gedragen. Over het lijk ligt een wit doek. De verslaggever draagt een zandkleurige overjas. Hij staat op de oprit. Aan het huis achter hem is niets bijzonders te zien, behalve dat het aan een redelijk gefortuneerd persoon toebehoort.

Flakkerende internetpagina's worden getoond. Ik zie beelden van Aziatische kinderen en beelden waarin betrokkenen tot vlekken zijn gereduceerd, alsof iemand met een doek over de nog natte verf heeft gewreven.

De verslaggever bericht van een moord. '...schot in kussen gedempt.. van dader ontbreekt ieder spoor... men denkt aan een afrekening binnen het drugsmilieu..'

De reportage gaat door. De identiteit van het slachtoffer wordt onthuld. Hij bleek aan het hoofd te staan van een internationaal netwerk dat reizen naar Cambodja en Laos organiseerde, naar de bordelen waar kinderen van negen, tien en elf jaar oud werkten. De meisjes waren bij hun ouders weggekocht voor honderd dollar. Ze waren in het bezit van de organisatie. De klant betaalde vijf dollar aan de lokale pooier en het honderdvoudige aan de organisatie ter introductie.

Gevallen van kinderhandel waren bekend. De meisjes werden in het West Europese Rijk verkocht, met officiële adoptiepapieren en inentingsbewijzen. De geschatte jaaromzet liep in de tientallen miljoenen Duitse markten.

Connecties met heroïne- en wapenhandel worden niet ondenkbaar geacht. Een woordvoerder van justitie noemt de aangetroffen documenten en het beeldmateriaal van groot nut, volgt interview, volgt zap, volgt George Michael in duet met Mary J. Blige. Aisha heeft MTV opgezet.

Ik hurk bij mijn reistas en neem het zakje met de kogels. Ik tel tot eenentwintig. Ook deze kogel is gelokaliseerd. Aisha lacht als een meisje van vijftien. Ik zeg niets. Ik begin me een piepeltje te voelen. En ik begin me een heerser te voelen,... een ander soort heerser. Ik vraag me af, of we Christophe iets moeten zeggen. Ik houd mijn mond. Hoe kan ik die vraag nu stellen aan iemand die een truitje van de Backstreet Boys aantrekt?

"Waar wacht je op?" wil ze weten.

Christophe zit op de bank in de woonkamer van de Zwecks. Hij drinkt thee. Armin verexcuseert zijn vrouw. Ze ligt op bed met 39° koorts. Christophe is nog steeds razend benieuwd naar Kate's stem, vooral nu hij weet dat ze in Boris Gudonov heeft gezongen. Armin zoekt voor de vorm tussen de langspeelplaten. We maken ons op voor het vertrek, drentelen als parkeendjes door de kamer. Armin zegt 'tsja' en 'hmm' en kucht en vraagt of we iets te eten mee willen nemen. Ik sla dit niet af. Dan maak ik het mee dat een man van zevenenzestig jaar in zijn keuken met een broodmes plakken van het brood snijdt, dat brood met roomboter besmeert, dat deze man naar de ijskast loopt, daar kaas en leverworst en schinken uit neemt, dat hij met een ander mes dikke plakken van de ham snijdt, dat hij het brood rijk belegt, dat hij aldoor geen woord spreekt. Ik ben getuige van allernormaalste handelingen. Hij dekt het brood toe met een tweede snee. Hij snijdt de boterhammen doormidden. Hij stopt ze twee bij twee in boterhammenzakjes. We krijgen appels en bananen en sinasappels mee. Hij vraagt met een serieus gezicht of we uien willen, en houdt een dikke rode ui op. Aisha roept enthousiast 'Oui,' met dezelfde rauwe stem waarmee ze een paar dagen geleden haar lied uit de woestijn heeft gezongen. Ik kijk haar verrast aan. Armin lacht gul en legt een van zijn geweldige klauwen op mijn schouder. We nemen afscheid buiten op de hof. Het is nog steeds van dat blinkende showroomweer. We laten ons meermalen de weg uitleggen. Zweck houdt mijn hand lang vast en kijkt me aan van ver en van dichtbij. We rijden het erf af naar links. We rijden nog een stuk door en zijn voor de eerste keer die ochtend op de verkeerde weg. Teruggaan lijkt ons overdreven. We vragen. We vragen ongeveer tien voorbijgangers. Waarom vragen we niet of ze ons naar de juiste afslag willen dúwen. Goed, daar gaan we weer. De volgende keer nemen we een helderziende mee. Tegen het middaguur komen we bij de snelweg aan. Dat we aanvankelijk richting Berlijn rijden, maakt niet zoveel uit. We weten dat de rijstrook aan de andere zijde de juiste is. We zingen uit volle borst met Nick Cave mee:
" I want to thank you girl, thahank you girl, I love
you untill the end of the world. Wis your eyes
black as Kohl en van je lada didaa."
(Repeat to end)

Hoofdstuk Zeventien

Tsjernobyl

Heerlen is mijn geboortestad. Ze ligt precies halverwege Keulen en Antwerpen, dus waarom niet even mijn ouders goededag gezegd.

"Hoe is dat nu, Heerlen?" wil Christophe weten. Hij dringt aan en ik zeg 'Ach Christophe' en droog mijn tranen. Ik graaf onder de stoel en trek de zak varkensoren te voorschijn. Die hadden we nog. Hij doet me denken aan een trofee die kruisvaarders uit het Heilige Land hebben meegenomen. Aisha is veilig opgeborgen in de kamer van mijn walkman. Arabische muzikanten brengen haar andere souvenirs.

Heerlen was een stad die met de mijnbouw was getrouwd. De stad maakte deel uit van de Oostelijke Mijnstreek. Dat was een conglomeraat van dorpen, gehuchten en stadjes wier voornaamste bron van inkomsten de mijnbouw was. Koeltorens, schachtorens, lange rooktorens, steenkoolafvalbergen, en mensen die op de fiets of op hun brommertje naar het werk gingen, bepaalden het dagelijks beeld. Na hun werk hadden de mannen zwarte mascara op.

De wijken die voor de mijnwerkers werden gebouwd heetten kolonies. Vaak waren dat Engels aandoende wijken. De huizen hadden erkers en tuinen. Ze waren toegedekt met een fijne roetlaag. De nieuwe arbeiders moesten van heinde en verre worden aangetrokken. In de 'buurt' waar ik opgroeide woonden veel Indonesiërs, Joegoslaven, Polen en Oost-Nederlanders.

In de jaren zestig werden de mijnen gesloten. In Heerlen waren er vier. Ze heetten Emma, ON I, ON II en ON IV. O.N. was de afkorting van Oranje Nassau. In een plaats met nauwelijks zestigduizend inwoners was dit meer dan een zichtbare aanwezigheid.

Toen de stad Heerlen van haar mijnen werd gescheiden, ging ze te keer als een hysterische echtgenote die door haar man was verlaten. Hadden ze haar maar opgesloten. Alles wat aan hem deed denken, werd kort en klein geslagen. De zichtbare resten van de mijnen verdwenen. Een meer dan honderd meter lange toren, de Lange Jan, viel als een geëxecuteerde, die eerst een knieschot kreeg.

De kolonies werden afgebroken. Hele straten verdwenen. Alles wat het stadje ooit pittoresk liet zijn, ging tegen de grond, van arbeiderswoningen naar mooie statige ingenieurswoningen die tussen de bomen lagen, tot heuse gebouwen van architectuur zoals het hoofdkantoor van de DSM, een witte boerderij die in de jaren twintig was gebouwd. Dat was natuurlijk geen echte boerderij, zo werd het gebouw, dat pal in het centrum lag, door de inwoners genoemd. Het was een plezier om daar langs te lopen.

De geschiedenis verdween op dezelfde manier als in vroeger tijden, toen vreemd volk de tempel vernietigde en de inwoners wegvoerde, verkrachtte of vermoordde. De veroverde stad kreeg een nieuw aanzien waar niets aan vroeger herinnerde, zelfs de spraak niet. Op de plaats van de tempel verscheen een andere tempel van een andere God. Heerlen mocht voortaan de papierkraam van het land beheren.

Veel geld heeft men in die jaren in de stad kunnen investeren. Veel geld hebben de grootheden uit de provincie mogen verdelen. De wethouder gaf het aan de aannemer en aan de projectontwikkelaar. In Heerlen is in het klein te zien wat in

de rest van het West Europese Rijk op nagenoeg dezelfde manier gebeurt. De stedenbouwkundige beeldenstorm is nog lang niet geluwd. Aan het eind van de twintigste eeuw zijn we overgeleverd aan een dynastie van managers die twee programmapunten kent: hun onsterfelijkheid en hun bankrekening. Het resultaat houdt het midden tussen het wonderigste uit Oost-Duitsland en het wonderigste uit de Randstad: Stasi bereikt accoord met vastgoedmaatschappij.

Dan wil Christophe weten, en hij vraagt het allerzoetst, omdat hij in zijn pincet een van de genen van de wereld tegen het daglicht houdt, hij gromt de vraag een beetje, wil hij weten hoe het komt, Rinus, hoe komt het, zegt hij, dat jij, in die stad die zijn eigen afkomst verloochent, die niet wil weten waaraan ze haar kindjes heeft te danken, deze stad die de visuele herinnering heeft uitgewist van de mannen en de vrouwen die een groot deel van hun leven aan haar opbouw hebben besteed, dat die stad die duizenden en duizenden dagen van haar bewoners heeft geroofd, hoe komt het dat jij daar terecht ben gekomen?

Dan zeg ik, kijk Christophe. Mijn moeder woonde er al. Een deel van haar jongste jeugd, het vooroorlogse deel ervan, heeft ze in het Maarland gewoond. Dat is een streek waar een van de tunnels van de tijd op uitkomt en ook weer van vertrekt. Wie voor de duistere tunnel staat en wordt aangelokt door de knipperende ster in de verte, weet zich soms door twijfel overvallen. Hij maakt een voorbehoud. Hij zegt, Maar... en dan volgen al de mogelijkheden die het leven te bieden heeft.

Die mogelijkheden vormen oneindig vele karavanen die uittrekken naar alle windstreken van de fantasie. Je kunt naar het Noorden en naar het Zuiden. Je kunt opstijgen. Iedere koopman presenteert zich. Hij loopt de tent binnen en knielt aan de voet van de prinses. "Hoogheid, Uw toekomst..."

Het mooie prinsesje zit op een hoge troon in het Maarland. Die troon is zo hoog dat haar voetjes boven de tapijten zweven. Haar handjes rusten op de leeuwekoppen van de houten leuning. Bij iedere koopman heeft ze een ander gevoel. Ze huilt, ze lacht, ze luistert, ze huivert, ze heeft schrik, ze is verrukt, totdat een koopman uit het Brabantse rijk aan haar voeten neerknielt. Hij opent een kleine juwelenkist en toont haar het beslissende moment uit het leven van de jonge man die de vader van haar twee kinderen zal worden.

In het Maarland was de kalender op het jaar 1938 stil blijven staan. Prinsesjes met fonkelende ogen en een bedelarmbandje om de pols, die hangend aan de rokken van een tante de straat inkijken waar melkkarren, trekpaarden, de pastoor in zijn lange jurk en de zwarte automobiel van de industrieel uit Luik elkaar gepast ontwijken, hoeven niet in een visioen naar het einde van de twintigste eeuw worden gebracht.

De koopman nam een klokje uit de schatkist, omdat klokjes tingelen zoals engeltjes zingen, en hing het aan het armbandje. Een ring rolde over een gouden horloge, verdween tussen de parels en de broche in een schittering dat het gezichtje van het prinsesje verlichtte alsof ze door de hemelpoort het paradijs inkeek.

Uit deze oase van licht, kwam een beeld te voorschijn dat haar naar het Berlijn van 1944 bracht, om precies te zijn naar de Wilhelmstrasse, waar een knaap van een jaar of vijftien, gekleed in een broek zonder knopen en een versleten werkhemd naar de Rijkskanselarij keek, die aan de overkant van de straat lag.

Waar op dat ogenblik oom Adolf zich achter een gordijn verborg en naar de jonge onderdaan aan de overkant van de straat staarde. De knaap wreef zijn schoen tegen zijn broek schoon. Adolf wist genoeg.

Vijf minuten later ging de deur van zijn werkkamer open. De knaap trad binnen. Adolf en de jonge man keken elkaar lang in de ogen zonder iets te zeggen. Mijn vader won. Adolf sloeg zijn ogen neer. Hij was ontroerd. Met zijn hese stem die versleten was van de vele toespraken, accepteerde hij de sollicitatie van de knaap.

"Grab sleuven für dein neues Vaterland, Bub." Dat had hij letterlijk zo gezegd. En als de overwinning eenmaal was behaald, moest hij naar Berlijn komen om er als rijksleuvengraver te werken. Het nieuwe Germania had mannen 'wie du' hard nodig.

De jongen kon de Führer wel om de hals vliegen. Adolf kneep hem in de wang. Eva keek in de deuropening toe. Ze was in de belendende kamer uien aan het snijden. Haar tranen zijn volstrekt apocrief.

Wat was de knaap in zijn nopjes. Rijksleuvengraver in Berlijn, dat was me pas een toekomst.

Wist hij veel.

De ingenieurs van de genetica van de wereld hadden tevens uitgedokterd dat honderden kilometers verder oostwaarts rijksleuven werden gegraven die een gans andere bestemming kenden.

'Weet je wat,' dacht de jonge vent, 'laat ik meteen beginnen.' Hij nam een schop en groef. Maandenlang bleef de aarde duister. Toen hij eindelijk zijn hoofd door een gat kon steken, keek hij recht in de ogen van een officier van het Nederlands leger, die de hele oorlog lang vanuit Londen zijn heldendaden had verricht.

'Hé, ik ben bevrijd,' dacht de knaap. 'Misschien heeft deze mijnheer wel werk voor me.' Hij vroeg hem of hij meemocht naar Indonesië om daar vieze vuile communisten in de rug te schieten. De knaap wilde net zo'n held worden als de man voor hem. Die zag echter de swastika op de steel van de schop en trok zijn revolver.

De man die mijn vader zou worden, dook op tijd weg en hervatte het graven. Adolf mocht zijn vergaan, maar de sleuven waren blijven bestaan, de hele santekraam van de resterende twintigste eeuw zou nog uit die sleuven worden opgediept.

Het prinsesje was inmiddels uit het Maarland vertrokken, door een lange gang die uitkwam in het mijnstadje Heerlen. En ook de knaap die sleuven mocht graven voor Adolf was een volwassen man, die honderden meters onder de grond het carboon weghakte. Zo goed was hij opgeschoten. Hij legde vele

kilometers per dag af onder de grond door lange duistere tunnels zonder licht aan het eind.

En op een dag, toen hij bovengronds was en dwaalde door het geestenrijk van de post-bellistische samenleving, liep hij de hof op van een eenvoudig huis boven op een heuvel, en vroeg de vrouw die mijn moeder zou worden een glas water. De vrouw lachte met heel haar hart en heel haar wezen, liet de emmer in de put zakken en wist dat haar leven een beslissende wending had genomen.

Hoofdstuk Achttien

De Commissie Wekgeld

Mijn moeder wil weten waar we Aisha hebben gevonden. Ik vertel haar de waarheid. Ze vraagt of we haar niet veilig 'toes kinne brenge.' Ik vertel haar nog meer waarheid. 'Wie out is dat kink?' Vijftien, moeder. 'Kinse dô den neit zelf vur Sorge?' Ja moeder, daar zeg je me wat.

Christophe hoort mijn vader uit over al de jaren die hij onder de grond heeft doorgebracht en wil weten, of hij, als hij zijn leven over mocht doen, exact hetzelfde zou hebben gedaan. Christophe trekt daarbij het gezicht van een welwillende rechter die de verdachte een laatste kans aanbiedt om zijn onschuld te bewijzen. Ik ben bang dat hij het verhaal over mijn vaders oorlogsverleden serieus heeft genomen.

Mijn vader zegt zonder omwegen 'ja.' En waarom heeft hij dan nooit aan een carrière gedacht? Mijn vader lacht om het woord 'carrière.' In het begin had men hem aangeboden de mijnschool te bezoeken om opzichter te worden, maar dan moest je wel iedere zondag naar de kerk gaan.

"Dan mocht je carrière maken." Hij spreekt het woord uit als een Hollandse televisietrut. Zijn schouders buigen naar voren. Veertig jaar drillboor hebben hem sterk gemaakt.

Hij leidt Christophe langs smokkelpaadjes naar zijn verleden, langs de vakbondsleider die de bisschop om permissie vroeg te mogen staken en van het geld uit de kas voor zijn vrouw ringen en bontmantels kocht, door het dichte struikgewas van de oorlogsjaren toen hij sleuven mocht graven voor Adolf.

"De Duitsers vervoerden ons met overdekte vrachtwagens en gaven ons goed te eten. Toen de Amerikanen kwamen werd het puin in die vrachtwagens vervoerd en konden wij in de regen zitten. Het eten was slecht."

Hij bereikt de jaren dertig, toen het grootste deel van Nederland uit moeras bestond en in dat moeras de ongezonde kinderrijke gezinnen wegzonken. Zijn ouders woonden in een klein Brabants dorp. Hij kon niet verder leren, ook al

had hij een knappe kop, hij moest vanaf zijn twaalfde werken en het geld thuis afgeven.

Het kleine erf van zijn ouders grensde aan de pastorietuin. De pastoor woonde met zijn huishoudster in een groot huis. In zijn tuin groeiden vruchtebomen en werd groente verbouwd.

Een dag klopte een weduwwrouw met haar kinderen aan zijn deur. Ze was op straat gezet, kon nergens heen, het regende pijpenstelen. Ze vroeg om hulp. De pastoor gaf haar een paar stuivers, maar dan moest ze beloven niet meer terug te keren.

Christophe zal naar meer verhalen worden geleid. Ik laat hen alleen en loop naar boven, op zoek naar spullen die ik mee kan nemen. Ik vind vijftien dikke boeken, ik vind boxershorts, ik vind een hemelsblauw hemd, een paar truitjes. Ik vind mijn horoscoop, ik vind een paar rode schoenen, maar ik vind geen plaats in mijn reistas.

Mijn moeder loopt de gang op en keert terug met een kartonnen doos. Het is de verpakking van een gezondheidskussen, wel wat klein. "Neuh, dao geet alles in." Ze zegt het zeer beslist.

De illustratie, die op beide zijden hetzelfde is, is eigenlijk doodgewoon. Op een pasfoto uit een automaat zien we de bedenker, een Aziaat van een jaar of dertig, die een gezicht trekt, alsof een hond zijn snoet in zijn kruis duwt.

De achtergrond is een zwarte sterrennacht. In die sterrennacht zweeft een vrouw die in haar slaap glimlacht. Haar hoofd rust op het gezondheidskussen.

"Dat is het koffertje van Nut," zegt Christophe op een toon die geen tegenspraak duldt.

"Nuth?" zegt mijn vader, "Dat ligt hier vlakbij, daar rijd je langs op de weg naar Antwerpen, kun je meteen dat koffertje bij de burgemeester achterlaten, als dat het koffertje van Nuth is."

"Dat bedoelt-ie niet, Pap. Christophe is meer een intellectueel, is het niet. Zeg eens..."

Ik buig me naar hem toe en vraag wie Nut is. Christophe imiteert een interview op BRT2.

"Weet jij niet wie Nut is?" Hij kijkt me vlammend aan en verheft zijn stem, "Nut was de godin van de nacht, dochter van de chaos, moeder van de goden en godinnen van de twist en de wraak, van de slaap en van de dood. Kijk eens wat er allemaal in dat koffertje gaat, je moeder krijgt er alles precies in, een boek van Tolstoy, je horoscoop, het celeste hemd, je rode passieschoentjes waarmee je terug de Styx zult overvaren, alles ligt vast Rinus en het is je moeder die je uitrust voor de verdere rest van de reis."

Mijn moeder luistert en luistert niet, die geleerde onzin 'begriep ich ummesj tonnit' zal ze zeggen. Ze geeft me nog een paar theedoeken, 'voor je uitzet,' legt die op de boeken, sluit het deksel. Ze heft trots het hoofd. Alles zit erin.

Ze legt het koffertje op mijn armen alsof er de sleutels van de stad in zitten. Ik buig uit bewondering. We nemen afscheid. Moeder omhelst Aisha. Ze drukt me op het hart 'goot op dat kink' en op mezelf te passen. En ook Christophe vindt ze

een leuke man. Ik kus mijn vader en dan kunnen we gaan. Ik weet de weg. Het regent dat het zeikt.

Hoofdstuk Negentien

Zwaantjes en Zeemeerminnen

We naderen de eerste lichtbakens van de chemische metropool DSM. Daar heb je het al. Hysterische violisten storten zich uit het duistere zwerk als de ruiters van de Apocalypse. De kraaien wieken tegen de wind in.

Shostakovitsch zweept zijn muzikanten op. Christophe helpt hem. Over het lawaai van de brullende motor en de teringherrie van Dmitri roept hij bezweringsformules. Hij wijst de ruiters het Noorden, het Westen- het koffertje van Nut...Christophe raakt in trance.

"... Rinus we beginnen OP TE STIJGEN... WE STIJGEN OP..."

De snelweg buigt links af naar het land der Belgen, waar grijze wolken op de weilanden rusten. Daarginder ligt Sint Niklaas. Daarginder wacht men op onze komst. Christophe sombert de hele weg lang. Ik besef dat het woord 'somber' de magische kracht bezit je in een land op te sluiten. Ik praat op hem in.

"Wat wil je nu met je 'ik-wil-niks-ik-wil-niets?' Kunnen we daar gewoon eens mee ophouden? Ik wil alles. Ik wil mijn hand openen en ik wil dat spontaan bloemen omhoog schieten uit mijn handpalm. Ik wil mijn hand op je hart leggen en ik wil dat een poort zich opent naar een land waar mensen in vrede wonen. Ik wil met een stok op de droge aarde slaan en ik wil dat daar een bron ontstaat. Ik wil met Aisha...Aisha wat wil jij?"

Ik kijk haar aan. De gameboy heeft nog steeds niet de verkering verbroken.

We zijn in België. Arm België. België is de voetveeg der Hollanders. Het is het willige tapijt van zijn noorderburen waar al het vuil in wordt getrapt, waar nog meer vuil onder wordt geveegd.

"Ja dat 'alles' is zo iets fijns. Dat is die vervloekte luxerotzooi van de nouveau riche in dat fucking 'hier en nu' van ze. Jouw 'alles' bestaat niet Rinus. Succes is de graadmeter in dat fucking 'hier en nu.' Als je succes hebt en je hebt geld, dan kun je zeggen: "wat wil ik." Je doet 'klik' met je credit card en de butler staat voor de deur.

Ik wil champagne, ik wil een zesgangenbuffet, ik wil een auto met chauffeur, ik wil een week-end in een chateau, ik wil er mooie vrouwen bij, ik wil cocaïne, ik wil XTC, Ik wil hele jonge meisjes, ik wil een kindje, ik wil nog een kindje, ik wil een vildersmes."

Christophe spuwt. Ze hebben videobanden gevonden waarop te zien is hoe zuigelingen worden geneukt. Op de televisie worden originele opnames getoond

van babietjes die op het punt staan te worden gepenetreerd. Op de televisie wordt uitgelegd dat de spieren van de kindjes worden ontspannen met LSD. Ik bevind me op een handdruk afstand van de uitvinder van LSD.

“Jaa, ik doe mee, heerlijk. Wacht jongen, wij gaan nu ook een fijn televisieprogramma maken, Dark Movie, hahaa, dit gaan we opnemen.”

Ik leid in met de stem van een enthousiaste jonge fiske omwoeper, eentje die trouw met zijn hoofd schudt.

"Vijfendertig jaar geleden liet U zien hoe U menselijk leven in menselijk afval veranderde. Daar had U mij nog mee. Maar de huidige kinderen krijgt U niet in Uw macht door hetzelfde trucje te herhalen. Joegoslavië was zóóó saai, man. Uw onderdanen zijn groot en sterk. Ze moorden iedere dag al met hun joystick. Moorden is kinderspel. Geef ons andere offers. Gebruik een andere aloude truc. Sex and Crime really sells, man. U wilt toch niet zeggen dat U nu het zeikerdje bent. Laat ons onze kinderen offeren. We voeren U met onze pasgeborenen.

Kom op daar gaan we. We dringen met een geheime camera binnen in de verborgen gangen van de onzichtbare tempel. We geven de tempelhoeren een tongzoen. We zwaaien joviaal naar de gastheer achter de camera's, kopen een pakje coke bij de tempelsloof. We lopen door een lange gang naar een warme kamer waar de babytjes hun luier wordt uitgetrokken. Een man maakt zijn lul stijf, het babytje wordt gemasseerd en nu doorfilmen tot het bittere eind. We willen alles zien.

Weet je Christopher, ik vraag me een ding af. Aids was een lokale afeziekte ergens in Afrika die een wereldomvattende epidemie werd. Is deze merchandising van kinderen een lokale ziekte van Belgen en Nederlanders, die vanuit de lage landen binnen twintig jaar de wereld verovert... vraagteken?

Als je een kindje op de arm neemt moet je oppassen. Je moet heel bewust zijn van je rust. Het geringste spoor van onrust bespeurt het kind. Het heeft tenslotte negen maanden in een meer van vrede gedreven, als het goed is, al is het nooit goed, ook daar niet. Waarom wordt juist die vrede verbroken?"

Ironisch genoeg wonen Christophe's ouders in Sint-Niklaas, de stad van de kindervriend. En het is van daar dat ze wegtrekken. Welke intuïtie heeft hen ertoe aangezet om te vertrekken? Waar gaan ze heen? Waar brengen we ze naartoe?

Hoofdstuk Twintig

Scheermes Blues

Aisha leert me dansen. Ze kijkt naar mijn voeten. Haar handen houdt ze in de lucht. Ze draait onzichtbare deegwormpjes. Uit de openstaande deur van de

Mercedes klinkt de muziek van het Orchestre Nacional de Barbès. Ze zet een voet ietsje naar voren en draait haar heupen. Ik probeer dezelfde beweging. Godmiljaar, wat ben ik lomp.

Ze legt haar handen op mijn zij. Haar handen zijn klein en warm. Als ze wegneemt blijft de afdruk. Ik geef mijn poging op. Ze draait om haar as en zingt mee met haar Arabische broeders.

Christophe keert terug van de kassa van het tankstation. Hij knikt zuinigjes, de lippen getuit als een kardinaal met een loszittend gebit. Hij stapt in en zet de muziek af. In België gedraagt hij zich welopgevoed. Je kunt aan hem zien dat alles hem ergert en benauwt.

Aisha legt haar hand op mijn hart. Ik lees verrukking in haar ogen. Ik verwonder me over het glanzend vlies. Ik verwonder me over de diepte. Een warme vlek spreidt zich uit over mijn borst.. Wat zei ik? 'Ik wil dat bloemen omhoogschieten uit de palm van mijn hand.' Ze beweegt haar lippen. Haar mond verbreedt zich tot een lach. In haar hals wipt een lok van het zwarte haar op. Het waait een beetje.

Ik wil mijn hoofd oprichten om het anonieme schouwspel op het tankstation gade te slaan. Ik wil met mijn blik langs het gestroomlijnde dak glijden, dat van een of ander polystereotyleenmateriaal is gemaakt. De overkapping lijkt op een groot zeildoek waar met windmachines hete lucht onder wordt geblazen. Kabels houden het doek op zijn plaats.

Hier ligt het vlakke kleiland waarop het grootste deel van het jaar een zwaar wolkendek drukt. Wanneer de wolken uiteen worden gedreven, hult het licht de weilanden en de kerkdorpjes die op de horizon liggen in nevels. Daar wil ik opnieuw naar kijken. Dat is het landschap dat we het laatste kwartier aan ons voorbij hebben zien trekken.

Aisha wil niet dat ik mijn hoofd afwend. Ze beweegt haar lippen weer. Ik buig me naar haar toe. Een doek wordt over mijn hoofd gegooid. Op de plaats van mijn hart is een groot brandend gat.

Nu kan ik haar verstaan. Ze knijpt in mijn handen die kletsnat zijn van het zweet. Ze zegt 'niet bang zijn nu.' In de nacht flakkert het vuur hoog op. Ik ruik gebraden vlees. Achter de vlammen bukken vrouwen zich naar het hout. Ze hebben rode en blauwe doeken om hun heupen gewikkeld.

De sterren zijn talrijk. Ze zijn zo dichtbij. Ik leg mijn hoofd in mijn nek, adem de frisse wind en sluit mijn ogen. Iemand legt zijn handen op mijn hoofd. Het is niet iemand. Ik herken de warmte. Ze trekt haar handen terug. De gloed blijft.

Ik haal diep adem, beweeg mijn hoofd in normale stand, adem uit en open mijn ogen. Aisha's gezicht is vlak voor me. Ze lijkt op een ikoon die tot leven is gebracht.

'Rinus,' zegt ze. 'We moeten gaan,' zegt ze. 'We vertrekken,' zegt ze. Ze drukt haar oor tegen mijn hart. We staan op een tankstation ergens in België.

Ik til Aisha op en leg haar over mijn schouder als een tapijtrol. Ze is behendig. Ze grijpt mijn bovenarm, gebruikt mijn hoofd als draaipunt, slaat een been over mijn linkerschouder en verovert zo haar plaats.

Ik loop naar de auto. Aisha zingt en trommelt zachtjes op mijn hoofd. Haar dijen drukken tegen mijn wangen. Haar billen schuiven soepel heen en weer over mijn schouders..

In de Mercedes klinkt Gudonov. In deze uren van de dood kan Christophe geen andere muziek velen. De laatste kilometers die ons resten tot Sint-Niklaas vult hij met een ellenlange litanie. Hij is voor geen reden vatbaar en bromt uiteindelijk een mistroostig duet met de gifmenger Gudonov.

Hoofdstuk Eenentwintig

De Sluimergedachte

Ze zat hoog op het witte paard. Toen ze voorbijreed, verstomde het publiek. Tot aan haar komst had het zich op de knieën geslagen van de pret en tranen met tuiten gelachen om de malle koning die naakt door de straten paradeerde. De koning leek op Gaston. Misschien had Christophe om die reden een zwak voor de bolle Chileen.

Tussen het publiek bevond zich de vader van Christophe. Hij zag het meisje dat op haar witte paard aan hem voorbij kattaklopte. De zwarte cape gleed van zijn schouders, hij vergat zijn schildersezels en liep achter dat etherisch wezen aan.

Aan het eind van de straat blonk het zonlicht zo sterk dat huizen en bomen erin verdwenen. Ze was al bijna onzichtbaar. Hij liep zo lang en zo ver totdat hij haar bijhaalde. Hij greep het paard bij de stijgbeugels, trok de jonge jonkvrouw van het zadel en sleurde haar terstond mee naar het stadhuis. Dat waren nog eens driften! Vanaf dat moment dat zich ergens in de jaren zestig eindeloos herhaalt, moesten de twee maar zien hoe ze lang en gelukkig zouden leven.

Raphaël, zoals de jonge bohèmien heette, verdiende zijn brood in een milieu van dure wijn en sigaren, waarvan de rook in zijn gezicht werd geblazen door kasteelheren en diamantjoden. Hij schilderde op allegorische wijze zoals door Titiaan en Giorgione ooit was voorgedaan.

In zijn schilderijen schemerde het licht, dat naar binnen valt door de hoge ramen van een jachtslot, waar de laatste nazaat van een adellijk geslacht doodgaat aan rheuma en morfine. Een kunstenaar leeft nu eenmaal in de wereld van schijn en wezen, waar alles tot stand wordt gebracht middels de heilige interventie van katholiek geloof, kabbalistisch roulette en alchemistisch roerei.

Hij had niets in de gaten, toen een wending van het lot hem en zijn gezin naar Sint-Niklaas bracht. Hij had er nooit bij stil gestaan, dat hij zelf zo een kindervriend was. Soit! Hij schilderde blonde jongetjes maar ook blonde vrouwen. Hij schilderde zichzelf als een geïnspireerde gek, die, staand op een rots in de branding van een woeste zee, in schrikwekkend visioen voor zich ziet,

hoe de wereld naar de verdommenis gaat, maar ergens was dat natuurlijk ijdelheid.

De wereld is door jongere generaties niet meer naar de verdommenis zien gaan. Hoor jij het nog iemand zeggen? Ik niet. In ieder geval was de wereld, die hij in zijn hart aan zijn wezens had toegewenst, niet dezelfde, als de wereld die hij buiten de deur aantrof. De vlammende speren van zijn cultuurkritische betogen richtte hij op de ontwikkelingen die hem met ziedende vaart door de laatste decennia van de eeuw sleurden.

Hoe gaat dat? Vrijstaand hoekhuis te huur. Men gaat kijken en de woning bevalt. In de tuin is een vijvertje met vrouwelijke standbeeldjes die elkaar natspuiten.

Raphaël schildert in dat huis. Zijn vrouw Christiane spreekt met de planten die jarenlang mogen doorwoekeren en de gevels geheel toedekken. De kinderen verdwijnen in de tussentijd in een fotoalbum.

Daar woon je dan, en voordat je het weet, staat ineens je zoon voor de deur met een wildvreemde Hollander en een Arabisch kind in zijn gezelschap. Ze zijn gekomen om je met de verhuizing te helpen. Fft, doet de wereld.

De ouders van Christophe geven me een *déja vécu* bij mijn eerste ontmoeting met hen. Ze spreken precies zoals de radio en de televisie, waar ik in mijn jongste jeugd mijn fantasie aan heb uitbesteed. Raphaël lijkt op een echte kunstenaar van toen. Hij heeft iets van de Alverman zonder diens Johan.

Zo er al een venijnige trek in zijn karakter mocht schuilen, wordt die opgeheven door de twinkeling die in zijn ogen verschijnt, als hij over een ironietje struikelt. Vaak eindigt zijn lach in een afschrikwekkende rochel. Die rochel wordt verwijderd met een ijsingwekkende hoestbui... Jezus Christus!.. Man! Je blijft er nog eens in!

Mevrouw Christiane fladdert opgewekt tussen de betogen door. Haar teutige stem vibreert in de hogere bereiken, lijkt een staat van afwezigheid uit te drukken. Het is mij duidelijk dat ze de raad van de planten opvolgt. Laat dat echter onder ons blijven. Voordat je het weet plempen ze haar tuin met ongebluste kalk.

Ze zijn een beetje gek bij elkaar. Het sympathiekste aan mevrouw Christiane vind ik haar kapsel. Het is werkelijk een gigant van een suikerspin, die zo groot en ook zo hoog is als de lampekap van een staande schemerlamp. Die beschrijving kunt U me toch wel vergeven, mevrouw Christiane?

Raphaël en Christiane voeren een deftige dans met elkaar op. Christophe heeft niets in de gaten. Hij sleept met kasten, tafels en stoelen, met boeken, met dozen, met potten en pannen en kan er niet op wachten om zich in het Antwerpse leven te storten.

Door mijn gedroom ben ik geen al te grote verhuishulp. Het Vlaamse stemmengezoem roept meer beelden op. Woensdagmiddag was kindermiddag. Dan kon je naar de kapper, omdat je vrij had van de lagere school. De

knipkamer zat vol met vetkiebels en snotvreters, wier haarpieken hen de ogen dreigden uit te steken.

Alex Pakbiers was onze kapper. Hij en zijn bril leken samen op een gitarist van de Shadows. Zijn vader heette de ouwe Pakbiers, niet te verwarren met Douwe want zo heten Friezen. De ouwe Pakbiers knipte in de kamer rechts van de gang. Je zag hem bijna nooit. En als je hem zag, dan voelde je jezelf een hele grote jongen. De twee voorkamers van hun woonhuis in het gehucht Palemig waren als salon ingericht, links 'Heeren', rechts 'Dames.'

Voor een grote spiegel stond een verzameling flaconnetjes met rubberen knijppersen en flesjes reukwater die verdachte limonadegazeusekleuren hadden. Er lagen grote en kleine borstels, scheergerei, scharen in diverse maten, en elektrische nekuitscheerders.

In een hoekje soesde een transistorradio het programma van Radio Luxemburg. En die lulde wat af. Veel tijd om rond te kijken nam ik niet. De enige reden dat ik graag naar de kapper ging, was de enorme stapel Robbedoessen en Kuifjes die Alex had.

Ik legde de bladen op nummer en las mijn favoriete strips aan een stuk door, voor zover het ging, want soms mankeerde er een nummer, of was Alex Pakbiers te snel klaar. Ik las ook terwijl ik geknipt werd. Waarom zou je kijken? Het model was steevast 'kort.' Ik was verzonken in een wereld van ridders en mysterieuze avonturen waarin jonkvrouwen op een wit paard voorbijkwamen.

Als ik bij Christophe's ouders ben, lijkt de kapsalon van Alex Pakbiers een stap verwijderd, zoals de uitvinder van de LSD een handdruk verwijderd is. Maar er gebeurt iets anders. Ik besef waar in die kleine grote kinderwereld de verwachting en de vrede vandaan kwamen. Weet je het niet? Domoor! Van de onschuld natuurlijk.

Deze onschuld neemt opnieuw bezit van me. In een staat van onschuld komt het niet in je op vergevingsgezindheid te tonen. Natuurlijk is Raphaël een ridder die in voortdurend gevecht is verwickeld met de draak. Jezus! Is dat zo moeilijk te begrijpen?

De verhuizing loopt betrekkelijk vlot. De bank die we aan een touw uit het raam neerlaten, blijft in de klimop haken. Hij hangt daar prachtig, dankzij het uitzicht op het luchtkasteel achter de bomen. Je kunt voelen hoe warm het 's zomers op die bank was, lekker soezend achter het venster met het geluid van vogels en langsrijdende auto's op de achtergrond en je geliefde aan de telefoon.

We laten het meubel tegen de gevel hangen en eten dik belegde boterhammen aan een tuintafel, fles bier erbij, kraag tot aan de oren opgeslagen, verhuizen is best wel leuk.

Aisha hurkt bij een plant. Mevrouw Christiane legt het een en ander uit. Ze houdt het hoofd schuin precies zoals Christophe vaak doet, al ziet het er bij haar uit alsof ze zojuist warme olie in haar rechtergehoorgang heeft gedruppeld.

Raphaël zit op een stoel in een leeggeruimde huiskamer en geeft aanwijzingen. Hij wijst met een stok waar de kisten met zijn dure boeken heen moeten en hoe

we met de schilderijen de trap af moeten lopen. Als hij te weinig lucht krijgt, zet hij een plastik masker over neus en mond. Daarin reutelt een vloeistof die zijn bronchiën opent. Het belet hem niet om door te gaan met het geven van aanwijzingen. Als het huis leeg is, nemen we hem met stoel en al op en zetten hem in de bestelbus.

Het nieuwe woonoord bevindt zich in Lokeren. Lokeren, look, plant: Allium sativum, Allium schoenoprasum, Allium porrum, Allium hoephoep en, jazeker, Allium cepa, ons aller ui.

Dat Christiane een grote plantenvriendin is, moge duidelijk wezen. Welke allegorische grap met Raphaël is uitgehaald, ontdek ik als ik naar de achtertuin van hun nieuwe onderkomen loop. Ze grenst aan een varkensfokkerij. Voortaan wordt de kritiek van Raphaël iedere ochtend door een groot varkenskoor beantwoord.

Hoofdstuk Tweëntwintig

Blij Blij Blij

Antwerpen heeft mijn jeugdherinneringen geadopteerd. Ik ben weer van de punk. Eigenlijk moest ik een leren broek dragen. In plaats daarvan heb ik een versleten spijkerbroek aangetrokken, dat mag ook. Over mijn coltrui hangt het portret van de Belgische cowboy Bobbejaan Schoepen. Aisha heeft het t-shirt uit de rekken van een souvenirwinkel gevist. Ze heeft ook een mooie zwarte combatmuts gestolen, eentje die alleen de ogen vrij laat. Hij komt goed van pas in dit weer, want mijn haar is gemillimeterd.

Het raam van het cafeetje ziet uit op een plein met zwarte keien. De regen valt in waaiers op de pakhuisen en de geparkeerde auto's, vormt sterrenevels rond de lantaarnpalen. Het is zeven uur, maar het lijkt midden in de nacht. Er is een stuk van de dag afgebroken, het stuk dat ik op deze donderdagmiddag in de bioscoop heb doorgebracht om naar Taxi Driver te kijken.

Ik trek een gezicht als Robert de Niro op het affiche en kijk naar mijn spijkerbroek, zie niets dan scheuren en vuile vegen. Uit de speakers klinkt 'Go to hell boy.' Nog even en dan wordt ook het outcastmodel gemerchandised, www.outcast.com, fifty ways to leave big brother.

Aisha is op speurtocht. Ik geloof dat ik doorheb hoe ze werkt. Ze verzamelt informatie in een internet-café en vervolgens zoekt ze haar geloofsgenoten op, vooral de meisjes van haar leeftijd. Boe! Daar heb je 'De Harem van Mohammed & De Moorse Dreiging,' mijn God, waar de lui al niet nerveus van worden.

"Juffrouw, mag ik nog een Duvel?"

De bar is niet groter dan de kassa van een kermisattractie, hij heeft dezelfde siroopkleuren. Een pluizige stola omlijst het portet van Boudewijn en Fabiola. Het meisje lacht naar me, alsof ik echt nog maar tien jaar oud ben en mijn angst voor de kinderretende Python uit Borneo niet achter een stoer koppie kan verbergen.

Ik ga weer zitten op de brede vensterbank, niet ver van de snorrende kachel. In het achenebbisj lokaaltje hangt een sluimerig gelig licht. Op de vuilwitte muren zijn met viltstift boodschappen achtergelaten. De tafels en stoelen zijn hard aan vervanging toe.

Een paartje zit tegenover elkaar, ze behoren tot de laatste der stadsnomaden. Hij schrijft iets op een papiertje en trekt daarbij een ernstig gezicht. Zij plukt liefdevol aan de rafeltjes van de scheur in zijn mouw. Ze heeft lange rastastrengen, draagt een grote gekleurde mannetrui die ze hoogstwaarschijnlijk zelf van wolrestjes heeft gebreid.

De volgende eigenaar zal het hier grondig verbouwen in het kader van de heropwaardering van het havenkwartier. In een tijdschrift voor moderne mensen verschijnt een foto met groene lichtstrepen, waarop niets te herkennen is, behalve hoe trendy het nieuwe kutcafé is.

Straatsburg, Keulen, in Heerlen had ze niet de tijd, nu zijn we in Antwerpen. Ik tuur naar de houten vloer en beweeg mijn schoenen, shit man, de wreef beschadigd, jaren oude elegantie naar de kloten. Ik heb geen geld om nieuwe te kopen, schoenen bedoel ik. Ik heb ook geen zin deze weg te gooien. Het moet wél.

Ik zweef in de armen van een engel boven de stad en zie hoe Aisha op betoverde muilen door de stegen jaagt. Vanavond slaapt ze bij een tante. Christophe loog niet tegen Zweck. Christophe mag trouwens opschieten.

"Hoe laat is het eigenlijk?"

Het meisje kijkt opzij naar een grote klok. Het is bijna half acht. Christophe is al van zes uur bij de hoeren. Ik heb honger. De duvel bedaart het knagend gevoel. Ik zie mijn vriend langs het raam schieten. Voordat ik het beseft zit hij naast me, druk vertellend. Hij legt de ene schets na de andere op mijn schoot, van diverse penetraties, van vrouwevingers die schaamlippen opzij trekken, een kin waarlangs het sperma druïpt.

In het vorige fin-de-siècle deden de potloodartiesten niet anders. Ze liepen makkelijker een ziekte op, dat wel, of een dichter die door de opium was bedwelmd, schoot ze aan, 'Ce matin dans ma chambre haute elle est venue me voir' en vroeg om tien franc.

Hij raadt me aan morgen mee te gaan. Mijn maag knort als antwoord. We eten in een café aan de overzijde van het plein en doden de rest van de avond door van bar naar bar te trekken.

De volgende dag is het droog. We ontmoeten Aisha op het plein bij de schouwburg. Christophe laat ons alleen. Hij heeft een uurtje nodig. We spreken

af bij Rubens. De Mercedes schuift een winkelstraat binnen en verdwijnt uit het zicht.

"Je hand is koud," zegt ze. Ze heeft een zwarte wollen muts over haar wenkbrauwen getrokken. Het topje van haar neus is rood.

Ze wijst naar de overkant van het plein. Ik versta niets omdat de wind in mijn oren blaast. Ze gaat op haar tenen staan en kust mijn oor. Ze lacht geluidloos. Ze is mooi in het winterlicht, dapper ook, zoals de kraag van het zwart trainingsjack tegen haar neus drukt. Ze heeft iets koninklijks.

De wind speelt met de bladeren op het plein. Ik ben bang dat van Aisha niets dan een herinnering blijft. Ze trekt aan mijn mouw, haar wenkbrauwen komen boos onder de rand van de muts uit. Ik laat mijn muizenissen alleen en volg haar.

Het plein is opgebroken. Auto's volgen een parcours dat met paaltjes en linten is uitgezet. Het werk ligt stil wegens de vorst. De trottoirs zijn nagenoeg verlaten. Op de ruiten van de winkels is met kleefletters 'Uitverkoop' en 'Solde' geschreven en '30%-40%-50%-60%-70%.' Alles moet weg, maar alles raakt nooit weg, zelfs niet als je er een bom op gooit.

We warmen ons in het portaal van een schoenenwinkel die volstaat met manden die tot aan de rand zijn gevuld met skaileren en badstoffen pantoffels, knuffelbeersloffes en badslippers, die 290BF, 190BF, 350BF kosten. Waarom doet dat BF me aan Biafra denken? Nummerbord?

"Hé, hé," Aisha tikt opgewonden tegen mijn onderarm. Haar ogen zijn strak gericht op een jonge man die naast zijn dure Lancia staat. Het is een dertien-in-een-dozijn welvaartsman met donker goed gekapt haar, zo een van een Amerikaanse televisiefilm.

Hij wisselt een paar woorden met een oudere man die een vermoeide indruk maakt. De jonge vent probeert het gesprek een terloops karakter te geven, wappert vrolijk met zijn handen. De oudere man staat er ongemakkelijk bij. Dat kan aan jarenlange bureauarbeid liggen. Hij heeft uitgezakte wangen en dikke wallen onder de ogen. Zijn groene duffelse jas waaiert van het midden van zijn rug uit in een v-vorm. Het is een notarieel type met een beetje griep, je weet het niet.

"Wat dan?"

"Sst, wacht."

Het businessclasstype stapt in zijn auto en buigt naar het handschoenvakje. Hij praat verder van achter het stuur. De ouwe brengt zijn aktetas naar zijn buik.

"Nú, let op...zijn hand putain, kijk dan, kijk...kijk..." Ze knijpt in mijn arm. Een videocassette wordt uitgewisseld tegen een andere videocassette. Het zijn twee neutrale zwarte doosjes. Het kunnen videofilms zijn, Silence of the lambs, Les amants du pont neuf, vier vuisten op safari, Bambi. Opa ontmoet schoonzoon in de pauze van zijn werk. Opa loopt een straat in, ineengedoken tegen de kou, de aktetas dicht tegen de jas.

De Lancia volgt het parcours, zijn bestuurder draagt een modieuze zonnebril. Het is warm in zijn auto. Ik verstijf van de kou en moet tot overmaat van ramp

kakken. De wind blaast tranen in mijn ogen. Ik wil Aisha iets zeggen, maar ze is verdwenen. Ze is nergens te bekennen. En als ze niet meer terugkeerde?... O boy, ik ben alleen in België, oehoe, nu moet ik echt.

Ik ren bij een flensjeszaak naar binnen en vraag of ik naar het toilet mag. De matrone neemt mij en Bobbejaan wantrouwend op. In ruil voor twintig frank geeft ze me de sleutel.

Terwijl ik een dikke drol uit mijn achterste voel glijden, vraag ik me af hoe ik de weg terug zal vinden naar het café bij de kerk van Rubens. Een tweede drol geeft me de gelegenheid na te denken hoe die kerk toch alweer heette. Ik weet het niet. De weg terug vind ik echter bijna automatisch. Ik vermoed dat het lezen van Suske en Wiske daarmee te maken heeft. Antwerpen ziet er al met al verbazingwekkend realistisch uit.

Christophe wacht op me in het café. Hij grijnst van oor tot oor wanneer hij me binnen ziet komen. Hij vraagt naar Aisha. Ik zeg dat ze familie bezoekt. Hij maakt een opmerking over de promiscuïteit van de Arabieren en bekent dat hij zijn sjaaltje bij een Braziliaanse heeft laten liggen. Heb ik zin om mee te gaan om het op te halen?

We rijden door anonieme straten zonder winkels. De huizen hebben grijze fronten, die door de kou nog grijzer lijken. Even later rijden we langs de hoeren. De nakantoorse werkuren raken gevuld met een nurksig gevoel van ondeugd en moedertje pesten. Ergens in een buitenwijk flikkert een huisvrouw de inhoud van een magnetronschotel in de vuilnisbak.

In een raam van Antwerpen op een knus podium in een klein theater van dons staat ze, de droom van mijn jeugd. Haar hemelsblauwe lingerie past bij het violette gordijn. Ze stuurt me een glimlach die me uit vroeger tijden is bijgebleven. Heette ze Elvina, Elvisa, Elena, Ela, Elke... Eva? Het duurt maar even, en ach, ik wens meer dan dat ik zie. De auto rijdt stapvoets verder achter de andere touristen aan. Dit is een waardige begafenis.

De Braziliaanse is niet thuis. Haar opvolgster maakt na een kwartiertje de gordijnen open. Christophe glipt door de deur naar binnen. Er volgen vijf minuten stilte. De auto staat naast een braakliggend terreintje geparkeerd. Een verformfaaid hek van kippegaas bewaart de privacy. Regen valt landerig op dit stadsdeel. Christophe glipt naar buiten, zonder sjaaltje.

"Wil ik echt niet?" Zijn ogen glimmen. Ik kijk. De meisjes poseren in een aura van gelatinekleuren. Ik heb geen fantasie die me binnen tien minuten een orgasme bezorgt, al helemaal niet met een condoom.

"Zullen we iets drinken?" Zijn wenkbrauwen trekken twee fikse winkelhaken in zijn voorhoofd. Zijn oogjes glimlachen nog steeds. Hij heeft een joodse moeder. Hij heeft ook grote handen. Ik vraag hem of hij kan kiepen. Nee, hij kan niet kiepen. Hij heeft altijd een hekel gehad aan garderobes, vooral als ze volgehangen zijn.

"Wat heeft dat met voetbal vandoen?"

"Ach man."

Hij spuwt het spleen van zich af. Zijn gezicht is vol rode striemen. De walging nabij kotst hij zijn mening over zo'n voetbalkot met een gloeiende potkachel en een ketel erop waarin de knakworsten drijven, plopplop, waaromheen de vloer bezaaid ligt met kwalvende jassen.

"Bah! Er viel altijd een snol tussen de sporttassen. Kende ik het typisch Vlaamsche, 'sche' mijnheer, holle gebrul? Als zatte dorpseikels stoere grappen gaan maken, omdat er madammekes bij zijn? Een keeper is altijd de lul. Ik vind voetbal een klotesport. Zullen we een biertje drinken in zo'n bar?"

Zijn wenkbrauwen springen over een poortje. Hop. Wat een mooie zweefsprong! De twinkeling verschijnt weer in zijn ogen.

In een loense bar leeft de herinnering aan Loemoemba. Jonge Afrikaanse meisjes met brede hoofden zijn tegen de muur geprikt als veroveringen van een laatste krijgstoet. Het dorp platgebrand, de mannen verkocht, de rest in de kokende olie gegooid. Leve Koning Leopold.

Een meisje komt heupwiegend op me af. Dat kan ze heel snel. Ze drukt haar onderbuik tegen mijn gulp en glijdt op en neer. Haar handen plukken aan mijn sjaal en aan de neus van Bobbejaan. Kom ik niet mee voor duizend frank? Het houdt vanzelf op. Ze gaat op een tafeltje zitten en bekijkt me met een spottend lachje. Ze doet alsof ze beledigd is en daagt me uit. Buiten is het gewoon Antwerpen. In al haar café's drinken we bier.

Hoofdstuk Drieëntwintig

Inspecteur Snurk lapt het hem weer

Mijn bed lijkt de kist van graaf Dracula. Aisha keert vlak voor het ochtendgloren terug. We zeggen niets. Ik ontwaak, ik omarm haar, warm haar en slaap weer in. Er gaat zoveel tijd voorbij als een veer van de vleugel van een engel nodig heeft om op aarde te vallen.

Ik word gewekt door een geweldige keet. Het lawaai kan ik niet meteen thuisbrengen. Dan herken ik het. Ik schiet in de lach. Buiten zingt het varkenskoor. De nieuwslezer op de televisie laat zich niet van de wijs brengen.

Ik glijd uit bed en dek Aisha toe. Ze is zo licht. Ik hurk bij de reistas. Waar waren we? Bij eenentwintig. Ik tel zeventien. Ik controleer de cilinder. Die is leeg. Ik kan me niet voorstellen dat ze mis schiet. Als ik gedoucht heb, trek ik uit de hoop kleren de Adidas trainingsbroek aan die Aisha gisteren droeg. De collectie hemden en truitjes blijft dezelfde. Ik raak gesteld op Bobbejaan.

Raphaël zit op de bank in de televisiekapel. Hij tikt met een potlood op tafel alsof het een joint is die hij zojuist heeft gedraaid. Een boek met etsen van Dürer ligt geopend voor hem. De plaat toont een konijntje in het gras. De

televisie is dankzij het Discovery Channel een aquarium. Ik volg de bewegingen van de hamerhaai.

Raphaël vaart meteen tegen me uit over het laatste nieuws, dat het hier potdrie net het wilde westen is. Eerst werden de auto's gewoon opengebroken en gestolen, toen kwamen ze aan de deur met een pistool in de hand om je autosleuteltjes vragen en nu hebben ze een autohandelaar in zijn slaap doodgeschoten.

"Hij had zeker vergeten zijn schuld in te lossen, niet?"

Raphaël trekt een paar lijntjes, slaat van het alchemistisch lexicon een bladzijde om en herneemt het getik met zijn potlood. De jonge man had twee kindertjes. Zijn vrouw beweert dat ze niets heeft gehoord, omdat ze in een aparte kamer slaapt. Ze volgt een kuur tegen slapeloosheid en slikt daarvoor zware tranquilizers.

Het schot is in een kussen gedempt. Motief van de moord is onbekend. De dader heeft geen waardevolle zaken meegenomen. Er zijn geen sporen van braak, niets. De politie tast in het duister.

Raphaël kijkt me aan. Een wenkbrauw springt omhoog.

"Ze schieten je dood om niets."

Christiane vraagt Raphaël het onderwerp te laten rusten. Mijnheer Rinus is net wakker. Hij wil vast en zeker een lekker ontbijt. Ze vertrouwt me toe dat ze zo de tafel zal dekken. Wil ik een gebakken eitje met eurospek?

"Eurospek?" herhaal ik verbaasd.

"Blaasham heet dat bij jullie."

"Blaasham?" herhaal ik stompzinnig. Christiane besluit dat ik vegetariër ben. Voor mijn neus verschijnt een bloeiend klaverveld. Het is de illustratie op de wikkel van een pot honing.

Christophe lijkt helemaal de oude nu zijn hormoonspiegel terug op peil is. Raphaël komt erbij zitten voor de gezelligheid. Hij herhaalt het laatste nieuws en wiebelt op en neer alsof hij op een hobbelpaard zit. Hij stapt al snel over op het Frans. De naam van Montaigne valt. Bij Christophe verschijnen de eerste rimpels in het voorhoofd.

Ik spoel het laatste restje brood weg met een slok thee, mompel een excuus en ga naar boven. Christophe vraagt me Aisha te wekken. Hij wil over een half uur vertrekken. Hij onderstreept die bede met een lichte golfbeweging van zijn wenkbrauwen.

Aisha droogt zich juist af, een handdoek is om haar lichaam geknoopt. Ik vertel haar wat de televisie heeft bericht, heeft ze zich vannacht niet vergist? Ze wrijft flink met de handdoek door het haar.

"C'est quoi ça?"

Ik zucht en kijk geërgerd naar het plafond, open mijn mond om iets te zeggen en word gekust. Ze wentelt langzaam haar tong, ademt zachtjes uit in mijn mond en trekt haar hoofd terug.

"Bonjour mon loulou." Ze blaast een lok voor haar neus weg.

"Il faut bombarder le parlement, tu sais."

Tja. We zijn wel in doofpotland. Ik vraag naar de andere drie. Ze schudt het hoofd en herneemt met verwoede bewegingen het wrijven. Ik wacht totdat ze klaar is.

"Vingerafdrukken, en je vingerafdrukken. Je weet dat ze op zoek gaan naar het wapen."

"Rinus, hou op."

Ze schiet in de lach. Ze bukt bij haar sporttas, neemt er twee rode wollen handschoenen uit en legt ze in mijn hand. 'Souvenir du Disneyland' lees ik op een labeltje. Van de rug kijkt Minnie Mouse me gemaakt verlegen aan. Ik zeg dat we over een half uur vertrekken.

"Je viens tout-de-suit, loulou."

"Noem me niet loulou, Aisha."

"Bien sur, loulou."

In de huiskamer schiet me de brandende kwestie te binnen. Ik vraag Raphaël naar de allegorische betekenis van de ui.

"Ah. Dat is een interessante kwestie."

Hij neemt ongeveer een kwartier de tijd om me te antwoorden. Dat kwartier wordt een half uur omdat Christophe allerlei schrandere vragen bedenkt.

De ui blijkt vooral in de Arabische wereld het symbool te zijn van de goddelijke eenheid. Door studie dringt de scholier door tot de waarheid. Hij ontdoet de ui een voor een van zijn schillen. Uiteindelijk blijft de leerling met lege handen achter.

Hij, die de lessen heeft begrepen, houdt de wereld in zijn handen. De aspirant-wijze die in tranen uitbarst wordt voorzichtigheidshalve gevraagd of hij een nieuwe ui wil. Daarom eten in de Arabische landen de mannen een rauwe ui bij hun maaltijd, zoals in de mediterrane landen om voor de hand liggende redenen brood wordt gegeten.

De wereldlijke heersers werden in vroeger tijden met een rijksappel afgebeeld. Alleen was die appel eigenlijk een ui. Ook de kroon had de vorm van een ui. De vorst had zijn wereldlijke macht uit Gods handen ontvangen. Hij had de opdracht meegekregen zijn onderdanen te onderrichten in de hemelse wetten.

"Dat leidde natuurlijk tot zeer ingewikkelde denkredensaties om zich aan die verantwoordelijkheid te onttrekken. Kant en Hegel hebben de alpha en de omega van het niet geïncorporeerde materialistisch wereldbeeld als het ware uit de handen van God gerukt en het een doldrieste wereld voor de voeten geworpen die er als een span wilde honden mee van door ging. In 1789 beierden de noodklokken in Pra..ha,ha..."

"Bonjour."

Pfjioew, saved by the belle.

"Je hebt als een roosje geslapen, zie ik," zegt Raphaël.

"Als een woestijnroosje," antwoordt het schalkse kind.

We moeten allemaal lachen, precies zoals aan het eind van een aflevering van de Waltons. Maar bij mij is het van de zenuwen. We moeten als de bliksem maken dat we het land uitkomen.

Hoofdstuk Vierentwintig

De Oprichtingsvergadering van het Het Zwarte Gat Genootschap

Uit de luidsprekers klinkt een sombere stem. We bevinden ons ergens in het noorden van Frankrijk.

"Wat kun je tussen deze uitgestrekte weiden als modern mens anders doen dan looptochten onderne.."

"Heb je dat gisteren opgenomen?"

"... de grote stad een nieuw leven vindt. De aarde draait op de schaal van de grote pottebakker, ze draait rond onder zijn handen. Het Noorderland ligt onder de nevels. Boven de mistdeken vliegen miljoenen engeltjes en monstertjes rond. Ze fladderen uit de sleuven, waar tientallen jaren geleden jonge mannen de stoffelijke resten van hun lichaam aan de pieren hebben gelaten. Als je goed luistert, hoor je de stem van de kleindochter die nooit mocht worden geboren, omdat opa op vroege leeftijd sneuvelde.

Luister dan, ze zingt...hoor je haar niet... merk je niet, als je midden in de nacht wakker wordt, dat ze aan de rand van je bed staat. Ze staat doodstil, omdat ze de lucht niet wil verplaatsen...sst luister, ze kan zichzelf niet bedwingen. Ze wil je toedekken, ze wil je morgenvroeg bezoeken, terwijl je je bordje gortepap eet... je beschermengel heeft heimwee naar een leven dat je is afgenomen. Ze verdwijnt achter de gordijnen die golven in de lentewind. Ze had je vrouw kunnen zijn, als die kogel tien centimeter meer naar links was geweest. Weg is ze. De autoradio speelt Debussy."

"Debussy?" Christophe zoekt tussen de cassettes. Mijn hoordicht wordt afgesloten met pianogefröbel.

"Des pas sur la neige," gromt Chris.

Zwart-wit vrouwen dragen bloementuinen op hun hoofd. Ze bewegen voort op de rollende trottoirs van de wereldtentoonstelling. Wat ze zeggen, blijft stom in de tijd hangen. De avond valt. De lichtstad gloeit. We vinden onderdak in een familiepension ergens ten zuiden van Parijs.

Ik voel me grieperig en eet met tegenzin mijn groentesoep. Ik kan niet tegen de dikke stukken prei. Aisha kijkt me over haar lamsboutjes aan. Christophe raadt me aan naar bed te gaan. Ik loop naar de WC en kots farao in het gezicht.

Ik slaap onder een dekbed, dat zo dik is als een kindervolk. Aisha ligt naast me, haar hand rust op mijn buik. Als ik wakker word, ligt haar hand daar nog steeds. Ze zegt dat het over zal gaan, zodra we de warmte van de zon opnieuw voelen.

Ze haalt thee voor me en een beschuitje. Ze zegt dat we naar Avignon zullen gaan, ...la plus belle ville du monde!

We trekken zoemend over de route-du-soleil. Het is spoedig weldadig warm in de auto. Regelmatig schieten reclameborden voorbij van dorpjes die bezocht willen worden vanwege hun kerk, hun abdij en hun wijn.

Mijn gedachten gaan naar de nazomer van 1973. Ik lig in een tentje op het terrein van de boer en buiten lacht een jongetje hard en schel. Buiten steengooibereik lacht hij me uit. Hij heeft mijn vriendinnetje zojuist in de blote kont gezien, door een scheur in het tentdoek. 'Jullie waren aan het neuken,' 'NEUKEN,' roept hij heel hard.

Mijn hoofd steekt onder het tentdoek uit. Ik kijk de brulaap haatdragend aan, ongeveer als zo'n witte gemene cartoonhond met snijtanden. Het groen van de weide glanst planeetvreemd, als in een science-fictionscène, maar dan echt.

Ik zeg tegen mijn vriendinnetje dat ik hem heb gedematerialiseerd. We vallen terug in de omhelzing. Het ruikt naar gummie, meisjeswarmte en bezwete kleren. Even later klinkt weer het geritsel aan het tentdoek. Uiteraard is hij het zoontje van de boer op wiens weiland we kamperen.

Mijn vriendinnetje heet Arlène, ze komt uit Bordeaux, of daar in de buurt. Zij is het meest verliefd als ze zoent. Ze wil nooit ophouden. We blijven al die weken dicht bij elkaar, al die weken die we tussen de wijnstok doorbrengen. We kunnen onze ogen niet van elkaar af houden. Ze moet steeds lachen bij het plukken van de druiven, het zijn van die opgeluchte lachbellen die als uileballen voor haar voeten ploffen.

We lopen hand in hand naar de bakkerij door straten waar platanen frisse schaduwen werpen. We zitten naast elkaar op een bankje op het plein en kijken naar de mannen die jeux-des-boules spelen. Een ouder Duits echtpaar profiteert van de koelte onder de boom. We groeten met een beleefde hoofdknik. We kennen elkaar van de krantencarroussel bij de tabakzaak.

We voelen ons vrij, Arlène en ik, maar eigenlijk voelen we ons ook opgesloten. De eeuw duurt nog zo lang. Arlène zegt dat ze zich zo onwetend voelt. Ze kijkt omhoog naar de bladeren van de kastanjeboom. 'Kunnen bomen praten?' 'Ze kunnen wel goed geheimen bewaren.' Ze klemt haar lippen op elkaar. Ik wil haar kussen. 'Nous sommes des fous.' 'Fous,' zegt ze harder dan ze had gewild. Ze leunt haar voorhoofd tegen mijn arm.

Arlène, met je sproeten en de rode blosjes op je wangen, hoe heet het, de herinnering aan de geur van je lichaam doet pijn.

'Waar was je', 'nergens', maar je weet dat het ergens is, ergens waar de verveling van schooltijd weer vol bezit heeft genomen van de kalenderdagen.

Dan keer je terug naar huis. De herinneringen worden met elke ansichtkaart ongeloofwaardiger. Op den duur wordt de komst van een volgende ansichtkaart ongeloofwaardig. Datzelfde geldt ook in Bordeaux, of daar in de buurt.

"Marseille, regarde Marseille." Het eerste verkeersbord met de plaatsnaamaanduiding van de havenstad is zojuist gepasseerd. Onze auto is een

gouden karos die over een spoor van vuur naar het zuiden rijdt. Uit de luidsprekers klinkt de muziek van Air, french band. Het is de laatste donatie aan de cassettotheek van Christophe, gestolen op het vorig tankstation. Aisha zit in kleermakerszit naast hem. Ze wiegt vredig heen en weer.

Ik laat me bedwelmen door de lieflijke klanken van de synthesizergroep. De muziek doet aan vroeger denken, aan science-fictionstrips met zweefmobielen zoals de onze, aan dagen zoals deze, waarop ik buiten speelde. Midden in een dromerig lied keert Aisha zich naar me. Ze zingt mee, 'How'd you do it?'

De trekken van haar gezicht vervagen in purperen kleuren. Haar ogen kijken dwars door me heen. Ik zoek mezelf in de achteruitkijkspiegel en vind Aisha. Zilveren oorhangers schommelen traagjes aan weerszijden van haar gezicht. Ze is mooier dan ooit.

Ik knipper met mijn ogen. Het waanbeeld verdwijnt. Aisha's kin rust op de rug van haar hand. Ze zingt. 'How'd you find me? How did I find you?' Het is een kutsentimenteel liedje. Ze kijkt weer voor zich. Haar zang gaat onhoorbaar op in de stem van de zangeres. Ik bijt op mijn lippen. Ik heb het niet meer. 'You make it easy to watch the world with love.'

Hoofdstuk Vijfentwintig

Vannacht, wij willen leven

De stammen van de platanen langs de kant van de weg lijken precies de pijpen van mijn camouflagebroek. De zon prikt met verblindende kracht door het bladerdek.

"Hà! Zon, zon, zon, het is lente in Avignon. Sur le pont d'Avignon on y danse on y danse...Pour moi la vie va commencéeéhhéééé... Hé, zag je die brug!"

Op de Rhône spelevaren de mensjes. Juffrouwen zitten in wijde witte jurken onder hun parasol. Mannen met strohoedjes buigen naar ze toe en stelen een zontje.

Auto's tuffen in zondagse rust van stoplicht naar stoplicht en we horen zowaar een accordeon. Daar... daar... daar knielt de accordeonist in het gras naast de rivier. Op een tafelkleed zit een familie bijeen rond de picknickmand. De flessen landwijn weerkaatsen rode lichtvlekjes. De zon vangt de belletjes in een glas champagne dat bij het pootje omhoog wordt gehouden.

"Douce France, chère pays de mon enfance."

Voor ons rijdt een graatmagere mijnheer op een fiets. Hij heeft een fijne snor, die stamt uit de tijd dat treinen nog een zeer lage snelheid hadden. Onder de snelbinders is een stokbrood geklemd. We vragen hem de weg naar het hotel waar Christophe een afspraak heeft met een kasteelheer.

De man beweegt zijn bovenlichaam met schokjes op en neer. Zijn armen zwaaien houterig naar links en naar rechts, omhoog en omlaag. Na een poosje heb ik in de gaten dat hij in rijm spreekt. Niettemin volgen we zijn aanwijzingen.

Flafflafflaf, de platanen hervatten hun gezang. De schaduwen van het bladerdak tekenen wisselende patronen op de stoffige voorruit. Ondanks het prachtige lenteweer regent het in Christophe's hart.

"Il pleut dans mon coeur comme il pleut sur la ville," zegt hij zonder een spoor van ironie.

"Christophe zeik niet."

"Un matin dans ma chambre haute Didier est venue me voir."

"Wilde hij dingen met je doen?"

"Hoe bedoel je dat...?"

"Wie is Didier?"

Didier is dus de kasteelheer, hij is van onze leeftijd, hij is stinkend rijk, en ergens vinden we dat onbeschoft. De afspraak met Didier zit hem dwars. Ze doet hem denken aan de dagelijkse strijd om het bestaan, die hij in het verre en vochtige Carrara moet voeren. Ik besluit mijn vriend op te zoeken en neem een extra parapluïetje mee.

De opdrachten die hij van de kasteelheer krijgt, vrijwaren hem van financiële zorgen, maar ze zijn mijlenwijd verwijderd van zijn artistieke aspiraties. Hij vindt dat hij zich prostitueert. De herkomst van het geld waarmee hij wordt betaald, is hem ook niet duidelijk. Hij wil geen moralist lijken, maar hij heeft het er toch maar moeilijk mee. Desoriëntatie is een centraal thema in zijn leven.

"Zeg, was het hier dat we linksaf moesten?"

"Ik geloof het wel."

We zijn er alweer voorbij. Ik gebruik de omweg om het regenwater uit zijn hart te scheppen, mopper een beetje dat moralist een scheldwoord is geworden. Het mag dan wel de heersende mores wezen om corrupt en huichelachtig te zijn, maar dat vormt geen reden om het woord moralist te bezoedelen. Zoals het nu in de prut voor onze voeten ligt, is het een stervend woord.

Onerlijk zijn doet pijn. In de grotebekkenwereld wordt die pijn verdrongen door egoïsme, door onverschilligheid en door meer oneerlijkheid.

"Je mag ze allemaal een goede reis wensen, Christophe, maar het is een reis die eindigt in noodweer. Bovendien schijnt bij ons de zon, kijk maar."

Voor ons ligt de stadspoort. Ik geef Christophe een mep op zijn hoofd.

"Hup huilebalk, hier in, het is feest vandaag, het is altijd feest. We hebben de oorlog gewonnen."

Hoofdstuk Zesentwintig

Pluisje

Op een afgesleten steen staat een kamerheer. Hij draagt een oorkonde voor zijn borst. Daarop is met een zwierig handschrift de naam 'Christophe' geschreven. Christophe vraagt beleefd waarmee hij de heer van dienst kan zijn. De man groet even beleefd en wijst naar een pedestaal waarop een enorm bloemstuk prijkt. Hopla! Het is de parkeerplaats die voor de Mercedes is gereserveerd.

Ik hang uit het raampje en kijk met grote ogen om me heen. Het pleintje is omgeven door herbergen en werkplaatsen, waaruit plienplonmuziek klinkt. Blonde Mariannekes buigen ver over de vensterbank bij het uitkloppen van de dekbedden. Smeedijzeren balkons gaan bijna in hun geheel schuil achter de weelde van overvloedig bloeiende geraniums.

"Rinus!"

Christophe en Aisha staan bij een poort. Een korte gang verdwijnt onder witte huisjes met een doorbuigende nok. Op een bankje zit een oudere man, een goocher type zo te zien. Zijn spiedende oogjes gaan schuil achter vullukjes, die heel af en toe omhoog klappen. Hij doet alsof hij een beetje duttig naar de papegaai luistert die op zijn schouder zit.

We lopen door de gang en belanden op de binnenhof van de auberge. Langs de muren groeit blauwe regen. Ze hangt in lila trossen boven onze hoofden en ademt zoete geuren. Achter de ingang lokt het licht van tientallen kaarsen.

Er is groot bedrijf op de binnenplaats. Kamermeisjes fladderen af en aan met soepterrines en beddegoed. Een heer in livrei klapt in zijn handen. We melden ons bij de receptie.

Kasteelheer Didier toont zich zeer ingenomen met onze komst. Hij is een gezonde dertiger met een stevige ietwat boerse lichaamsbouw. Een zwarte lok haar valt voortdurend op zijn Bryan Ferry's op het montuur van zijn zonnebril met de maanlichtblauwe glazen. Een dienaar brengt champagne en schaaltes met hapjes waarvoor de kok zich verschrikkelijk heeft aangesteld om ze te bedenken.

We-mogen-Didier-zeggen informeert belangstellend naar onze reis, wisselt enkele uiterst charmante woorden met Aisha, die zowaar naar het puntje van haar stoel schuift en met de knieën tegen elkaar op professionele manier een paar zinnen zegt over 'commercial engineering' en 'forwarded computer science.' Zo ken ik haar niet.

Op het voorhoofd van Didier verschijnen notulen en internationale afspraken. Aisha kijkt me verontschuldiging aan, trekt haar schouders op en laat zich giechelend in de Louisquinzestoel terugvallen.

Christophe zit in een hoek van een antieke bank. Achter hem imiteren witte gordijnen het nachtkleed van een kamermeisje, ze golven zwoeltjes in de wind. Als ik niet beter wist, zou ik zweren dat ik Christophe's gedachten kon lezen.

De schetsen zweven in een vloeiende beweging van hand tot hand de tafel rond. De kasteelheer vindt vooral de schotelantennes 'très interessant.' Zonder dat een

van ons het moet zien, beweegt hij met een geraffineerd heersersgebaar de wijsvinger van zijn linkerhand. Het is tijd voor de koffie.

Achter de coulissen, terwijl de complimentjes nog over het podium zwieren, maakt de eerste beoordeling zich klaar voor zijn optreden. De beoordeling knipoogt naar een dame in het balkon en ziet 'geografische bevestiging' niet het toneel oprijden. In de takel hangt een marmerblok. Het koor galmt dat er serieus afspraken moeten worden gemaakt.

Aisha stoot tegen mijn voet. Zij beweegt haar neusvleugels. Ik bedank de kasteelheer en vraag zijn toestemming de tafel te verlaten.

"Bien sur," zegt hij. Hij stelt ons voor naar de binnenhof van het pauselijk paleis te gaan. De Unesco organiseert een fund raising gala om de hongerende kinderen te redden. Hij neemt twee uitnodigingen uit zijn zak '...le participation du Ms. Michael Jackson.'

Hoofdstuk Zevenentwintig

Allemaal Meezingen!

De man met de papegaai heeft gezelschap gekregen van een dikkig kind, dat met de beentjes vooruit naast hem zit. Het baasje draagt een aluminiumkleurig ruimtepak. De heer vertelt hem juist de clou van het sprookje van de gans die gouden eieren legt. En een van die eieren ligt op de bodem van de amfoor die naast de bank staat. Het jochie draait opgewonden zijn hoofd van links naar rechts en terug. Hij buigt naar voren en hop, daar springt hij op de keien.

"Ja, ja," roept hij, als hij het ei voelt. Hij trekt zijn arm terug, maar ontdekt dat zijn vuist niet door de opening kan.

"Àh, àh," lacht de man. Zijn zwarte lakschoenen trappelen van plezier. "Krà, krà," lacht de papegaai, die zijn veren schudt van plezier. Het joch zakt een beetje door zijn knieën, alsof hij in zijn broek gaat kakken en slaat de vaas stuk. Hij opent zijn hand. Het ei is helemaal geen ei. Het ei is een normale steen. Hij slingert de steen pardoes naar de sprookjesverteller, treft echter de papegaai die tussen een warreling van veren bij de man op schoot valt. De oude wordt bloedrood. Aan zijn oren groeien vervaarlijke punten.

Het ventje lacht al zijn melktandjes bloot en houdt met zijn handjes zijn buikje vast. Hij ziet de sprookjesverteller niet opstaan. En de trap onder zijn gat heeft het kereltje al helemaal niet zien aankomen.

De peuter zeilt een eindje door de lucht, kletst op de grond en blijft onthutst liggen. Nu verkreukelt zijn gezichtje, zijn mondje zakt open, en dan ontsnapt hem een geluid dat allengs aanzwelt tot een loeiend alarm.

"Armand!" zegt een vrouw boos. "Hoe vaak heb ik je gezegd dat je niet kunt vliegen." Ze hijst Armand bij een arm omhoog en stoft zijn biljetjes af. Het kind huilt echte traantjes.

De man tilt zijn dode papegaai bij een vleugel op en brengt het lijkje naar een vuilcontainer. Terug op zijn bank berust hij in zijn lot. Hij slaat een boek van Montaigne open en stopt zijn pijp.

Aisha loopt over het plein heen en weer en schopt tegen steentjes. Waarom hecht mijn waarneming zich aan de man op de bank? Hij kijkt verstoord op. Zo meteen komt hij naar me toe, om me uit te leggen dat hij een inwoner is van de stad, dat hij van zijn pensioen geniet en iedere dag na de middagslaap op dit bankje ging zitten met Montaigne op schoot en de papegaai op zijn schouder.

Hij is boekdrukker in ruste, heeft heel zijn leven de werken van Franse denkers uitgegeven, is anti-Descartesiaan, wordt door de bevolking gerespecteerd en door de toeristen aangehaakt, maar zoals ik het doe, heeft hij van zijn leven niet meegemaakt. Moet hij zich soms verontschuldigen voor zijn sneeuw witte pijpekrullen en voor zijn achttiende-eeuwse klederdracht? Hij zegt het niet. Ik dénk dat hij dat zou kunnen zeggen.

Eigenlijk zou ik mezelf naar het Winterplein willen verplaatsen om in een ochtendjas door de dichte sneeuw te lopen. Maar, al droeg ik twee vlammenwerpers, of zou ik legers en sluipmoordenaars gebieden, dan nog was het onmogelijk de storm te keren, die in mijn hoofd is opgestoken.

Ik zou willen dat hij ging liggen, maar het wordt erger. Ik observeer, anestheseer, rubriceer, abstraheer, concludeer, alarmeer, componeer, ablatieveer, synthetiseer, alebikiseer een alledaagse situatie tot een metafoer die een denkwereld omvat.

De oude man 'Europa' leeft in alle rust zijn mores na, fluistert zijn papegaai 'Cultuur' de waarden in. En als de oude man 'Europa' die waarden uit het oog verliest dan souffleert de papegaai 'Cultuur' de verzen. Een vertegenwoordiger van de ruimtevaartgeneratie doodt de papegaai 'Cultuur' met een alchemistisch ei. Hij gooit het dwars door de quantumbarrière naar de sprekende vogel, die zijn leven eindigt in de schoot van de oude man 'Europa.' 'Cultuur' belandt tussen het afval, de ruimtevaartgeneratie maakt na een korte vlucht een noodlanding en 'Europa' blijft achter als illustratie in een prentjesboek.

Waarom heb ik deze gedachtestorm te danken? Is het de lucht in Frankrijk? Staan de schoenen van de Saussure hier nog steeds te dampen? Waarom heerst aan het einde van deze stuurloze eeuw overal de verdrietige behoefte om aan alles en nog wat een mening te hangen? Is het dan zo fijn toeven achter het schild van risicoloos commentaar? Wat voor een tijd is dit eigenlijk, die ieder voorval met overtollige woorden oppompt?.

Ik schud mijn hoofd en kijk naar de grond. Ik wil dat het ophoudt, maar het houdt niet op. Ik heb zin om iemand met een knuppel de hersens in te slaan. Het zelfingenomen gekakel leidt een eigen leven. De interieure monoloog over de humane conditie is nog lang niet ten einde. Dissertaties over de leugen, over het geld en de georganiseerde solidariteit, over de grenzen van het West Europese

Rijk en over kinderen die een mijneveld moeten oversteken, het gaat maar door.

Aisha staat voor me. Ze knipt met haar vingers voor mijn ogen. Ik sla geen acht op haar. Ze zegt iets in het Arabisch. Mijn God, mijn kop is een rotsblok, mijn kaken zijn van gietijzer, mijn voeten wegen elk duizend kilo. Ze kijkt naar me alsof ik een dood wezen ben. Ik realiseer me niet dat ze uithaalt. Ze treft me vol in de maag.

"Godverdomme!" Ik stap achteruit en druk mijn hand tegen mijn buik, kreun van 'O' en 'Oef', kijk haar aan en beweeg vragend mijn hoofd.

"Je weet best waarom," zegt ze. Ze draait zich om en loopt naar de stadspoort.

"En Michael Jackson?" roep ik.

"Qui aille chier."

"Wat betekent dat?" Het klinkt nogal stompzinig. Zonder zich om te draaien, of vaart te minderen, tilt ze een arm op en toont me haar middelvinger. Ik druk mijn schouders naar achter en probeer de pijn uit me te blazen. Zo sta ik 's ochtends naast mijn bed als ik met een kater wakker ben geworden.

Mijn ogen schieten van de ene omstander naar de andere, naar een meisje naast haar fiets die met een jonge moeder praat, naar de man in de deuropening van zijn winkel in bladmuziek, naar de bejaarde Amerikaan met zijn giernek en zijn witte sokjes. Ze draaien het hoofd weg, zodra ik hun blik ontmoet.

Aisha zit op het stoepje naast de stadspoort. Ik ren naar haar toe. Overal blinken dezelfde keien. Je zou een ratelende koets verwachten met daarop een koetsier die je groet met zijn zweep.

"Hé, godverdommese hufter!"

De BMW is met gierende remmen gestopt, vlak voor mijn neus. Ik verlies mijn evenwicht, breek mijn val op de motorkap. Dat levert een droge klap op.

"Zak!"

De bestuurder is een modern jong mens met een grote neus en een rood verbrand gezicht. Zijn blonde krullen hangen tot op de schouders van het donkerblauwe colbert van zijn maatkostuum. Een zonnebril met zilveren pootjes dient als haarband. De motorkap is gloeiend warm, teken dat hij van ver is gekomen. Ik weet niet waarom ik de patser fixeer, maar ik blijf hem vol gif aankijken, terwijl ik doe alsof ik mijn broek afstof. Hij heft zijn armen en schreeuwt iets. Ik hoor niet wat, zijn woorden worden verzwolgen door de beats van Daft Punk. Hij slaat op zijn claxon.

Ik loop tergend langzaam voor zijn auto uit en reageer op zijn furieuze mimiek door in mijn kruis te grijpen en hem 'pederast' te noemen. De BMW draait met een agressieve zwaai het plein op, stopt naast de Mercedes van Christophe. '75' staat op het nummerbord. Hij komt uit Parijs. Waar is Aisha gebleven?

Ik ren de stad uit. Het is een heerlijk gevoel om te ontsnappen aan de beschermende cocon van al die in elkaar gefrunnikte huisjes en straatjes en op slag in een andere omgeving te belanden, waar het laatste van de twintigste eeuw je bij de arm neemt en terug leidt naar de dagelijkse gang van zaken. Wat is die dagelijkse gang van zaken dan wel? Hé ja, dat is Rinus die bijna is

overreden en nu vertwijfeld om zich heen kijkt, alsof hij te laat op het perron is aangekomen en in de verte de trein ziet verdwijnen in de bibberende lucht die boven de rails hangt.

Ik vind Aisha terug bij de rivier. De zon hangt laag boven de horizon, zodat het licht de lijnen van de zandstenen brug scherp uittekent. Ze zit in het gras met de armen om haar onderbenen geslagen en kijkt strak naar de overkant, waar behalve een groene boord van bomen en de wijde lucht met de uitgerekte wolken niets te zien is. Een eenvoudig lichtgeel doekje is half over haar achterhoofd gezakt, bindt het haar samen tot een handbrede stroom.

Ik ga naast haar zitten, knik naar de brug en vraag of ze een idee heeft, waarom hij in het midden van de rivier ophoudt. Ze zegt dat de halve brug haar aan de film 'Back to the future' doet denken, waarin een automobiel de tijdsbarrière doorbreekt en in het geprogrammeerde jaartal aankomt.

Ze draait zich om, gaat op haar knieën zitten en kijkt naar het gras voor haar. Ze lijkt zich op de prille warmte van de zon te concentreren.

Ze laat zich tegen me aan vallen. Ik ben er niet op bedacht, verlies mijn evenwicht. Haar hoofd rust op mijn borst. Ik streel haar buik. We kijken naar de wolken, geven ze namen alsof het landen zijn waar djinns en engelen wonen.

"Een dag zullen we ook daarheen vliegen."

"Kan dat?"

"Im sjallah, als Allah het wil."

Op het plein voor het paleis van de paus ziet het zwart van de lui. Witte duiven vliegen een rondje. Honderden ballonnen hangen stil in de lucht. Op een groot beeldscherm is het concert te volgen.

De flappen van zijn witte overhemd fladderen wild. De kindertjes van het koor zijn naar het achterste einde van het podium gewaaid en wippen met angstige kopjes van de ene voet op de andere. Michael zingt uit alle macht tegen de wind in van je 'oehoehoehoehoe' en van je 'áháháháhá.' Michael treedt op in een klein barok theater. Twee mannen in smoking bewegen met hun handen de windmachines die op de hoeken van het podium staan.

"Straks waait-ie af, die neus."

De windmachinebedieners lijken gasten op de Titanic, die zich vastklemmen terwijl het oceaanoewater tegen hen aan spat en het schip heftig schuddend onder de golven verdwijnt. Michael vertrekt zijn gezicht van woede en vertwijfeling, wat een stormwind, 'oehoehoehoehoe, áháháháhá.'

Aisha neemt mijn hand en trekt me weg. Ik kijk achterom naar het maxischerm, struikel en val plat op mijn bek. Ai.

Een jongeman legt een hand op mijn schouder. Hij zit op zijn hurken voor me, draagt gele Marokkaanse slippers. "Ça va?" vraagt hij. Ik lach afwezig en voel voorzichtig aan mijn kin... bloed. Hij helpt me overeind.

Aisha maakt haar vingers nat met spuug en wrijft de wond schoon. Op het t-shirt van de jongeman staat 'Camping Tamier.' Hij is tanig, heeft korte rode

krullen en kijkt opgewekt uit de ogen, alsof het leven hem weinig verplichtingen oplegt. Ik geloof niet dat hij ouder is dan dertig.

Hij richt zich tot Aisha en vraagt haar iets in het arabisch. Ze reageert verrast, moet een heel eind omhoog kijken en stelt een tegenvraag, eveneens in het arabisch. Ze raken in gesprek. Tussen de Franse woorden belanden Arabische frasen, 'In sjallah,' dat versta ik nog wel.

Ik volg het gesprek nauwelijks, kijk naar Aisha, haar oogleden zijn ietsje gezakt. Haar verschijning heeft iets van een opname met een wankel super-8, die in de jaren zestig is gemaakt door een amateur-filmer. Het geluid ontbreekt. Er is iets dat ik niet begrijp, iets dat buiten me om gebeurt en me de indruk geeft, dat Aisha's leven zich ergens anders afspeelt. Ze is zo rustig en zo zeker van zichzelf. Haar lippen bewegen nog steeds.

Ik draai me om naar Michael. De tafels en stoelen in het zaaltje zijn op wanorderlijke manier verschoven. De genodigden zijn opgestaan, hebben het hoofd geheven alsof ze een engel uit de hemel zien dalen.

"Michiel est hollandais."

"Pardon?" Ik buig me naar Aisha's mond. Mijn blik valt op de etalage van een winkel. De winkelruimte is verduisterd. In het venster wordt het plein weerspiegeld met het talrijke publiek waaruit toeristen zich losmaken. Ze dragen een videocamera voor de borst, verdragen de dag met een tevreden uitdrukking op het gezicht.

Ze heeft het gesprek weer hervat. Haar handen tasten naar denkbeeldige objecten, die ze oppakt en verplaatst. De hollandais maakt een cirkelende beweging met zijn wijsvinger, alsof hij vliegensvlug iets omroert.

In de etalage liggen knotjes wol en breipennen. Borduurwerken tonen het paleis en de brug. De brug is aan het begin van de twaalfde eeuw gebouwd door Bénézet, die de opdracht rechtstreeks van God heeft ontvangen. Dat verklaart meteen waar de andere helft van de brug naar verdwijnt.

"Tof," zegt de jonge man, "Leuk, geen probleem."

Aisha trekt heel even een serieus gezicht, bevochtigt opnieuw haar vingers en wrijft een paar keer over mijn kin.

"We kunnen wat mij betreft meteen vertrekken," zegt Michiel. Ik kijk op om hem te groeten, maar hij is verdwenen.

"Gaan?" vraag ik.

Aisha kijkt me stomverbaasd aan.

"Naar Marseille!"

Ik heb iets gemist. We zullen hem op het plein bij het hotel ontmoeten. Hij gaat zijn auto halen, een Landrover. Op de weg naar het hotel steekt Aisha haar arm door de mijne en drukt zich dicht tegen me aan.

"Ben je niet blij?" zegt ze.

Ik weet niet beter of ze heeft besloten met Michiel de Hollandais verder te reizen en zeg 'nee.' Ze zet grote ogen op, trekt aan mijn arm en blijft staan. Boven haar hoofd zweeft een balkonnetje dat volgepropt is met geverfde olieblikken waaruit planten groeien.

Aisha staat op de keien tussen roodwitte luiken, die als bovenmaatse speelkaarten tegen de gevels kleven. Een vrouw klopt een stofdoek uit. Het sneeuwt pluisjes.

Het licht van de ondergaande zon verkopt Aisha's gezicht. Ze wendt haar blik af en kijkt naar de kinderhoofdjes voor haar. Ik kijk met haar mee, zie niets bijzonders of het moet zijn dat tussen de keistenen geen onkruid groeit. De stad is schoon.

"Imbéciel, " zegt ze. "Je slaapt altijd," vervolgt ze en -boos- "Christophe blijft in Avignon, chez Didier."

Ik schiet in de lach, zie Christophe als kelner rondrennen in een hysterisch restaurant, en met een demonische uitdrukking op zijn gezicht het zilveren deksel van de schaal optillen en geflambeerde foetusjes serveren, zo is-tie wel. Ik loop naar Aisha, neem haar hoofd tussen mijn handen, zou iets willen zeggen, maar weet niet wat.

Op de binnenplaats zijn de tafels gedekt met damasten kleden. De onderhoudsmonteur staat op een trapladder en hangt een elektrische straalkachel op. Aisha keert terug van de receptie. Christophe is in zijn kamer, hij komt zo naar beneden. Ik knik naar de tafels.

"Michael Jackson?"

Ze haalt haar schouders op.

Onze vriend heeft zich gewassen en geschoren. Hij zal de komende week hier logeren en met Didier een project voorbereiden. Ze willen een zakelijke constructie opzetten in Marokko. Hij wil niet 'prematuur in de werkelijkheid infiltreren', maar het project zal hem de komende jaren bezig houden, hoogstwaarschijnlijk gaat hij op locatie kappen, in Portugal, of brons gieten, in Zuid-India, Thailand of in Mali. Over een week hoopt hij meer te weten.

Ik kijk mijn Belgische vriend eens goed aan. Hij doet me denken aan een acteur in een film noir over de résistance, die met de ironiserende vouw in zijn linkermondhoek de suggestie wekt het hele spel niet serieus te nemen, zodat je ook niet weet, tot welke partij hij hoort en of hij wel dan niet aan de film meedoet. Heel verwarrend is dat en zelfs een beetje post-modern, als je het mij vraagt. De mogelijkheid te kunnen provoceren doet hem deugd.

"Et vous?"

Ik hoor waarom we naar Marseille gaan. Het feit dat een deel van mijn hersens blank staat, baart me lichtelijk zorgen. De geluidsinstallatie wordt getest, pianogetingel klimt langs de blauwe regen naar de ramen, een schreeuw, een vloek, het volume daalt tot fluisterniveau, lichten floepen aan en uit. Het onweert op Christophe's gezicht, niettegenstaande de zachte uitdrukking in zijn ogen.

"Perfect," zegt hij, als Aisha's uitleg ten einde is.

"Dan zie ik je de volgende week, jonge vriend?"

We omhelzen elkaar, onze hartjes kloppen samen in de bloedvelden van de eeuwige vriendschap.

"Et toi, ma petite? Zie ik jou ook terug?"

Aisha's onderlip bibbert, tranen wellen op in haar ogen. Ze laat zich door Christophe in de armen sluiten, snottert iets van 'Allah' en dat ze de profeet zal vragen op hem te passen. Een laatste keer zingt het kamermeisjeskoor 'goede reis' en 'tot ziens' en 'tot volgende week' en dat was het. De strijkers zetten in, de muziek zwelt aan. De lampen beginnen een voor een te branden. Christophe staat in het volle licht. Ik roep dat een beetje mijnwerkersmascara hem niet zou misstaan, wrijf langs mijn wangen.

"Je moet je gezicht poederen."

Hij heft lachend zijn hand. Het lijkt godverdomme net alsof dat hotel van hem is. Ik draai me hoofdschuddend om. Michiel is er nog niet. Naast de Mercedes staat nog steeds de BMW, het suggereert een vreemde vriendschap tussen die twee auto's. Een kamerheer heeft onze koffers gehaald. Ik hevel het hoogst nodige over in een zandkleurige rugzak die sedert Keulen in ons bezit is en breng de tassen terug naar de auto. Aisha draagt de revolver op haar lichaam.

Hoofdstuk Achtentwintig

De Weg naar Oude God (revisited)

Aan de horizon worden de laatste repen daglicht door de nacht verdrongen. We rollen over de route. De inrichting van de Landrover met zijn meters en knopjes en lichtjes op het dashboard, het stugge geluid van de banden die over het asfalt denderen en de schokkerige bewegingen geven de rit het karakter van een expeditie. Aisha slaapt, schrikt af en toe wakker als we moeten remmen.

Michiel is een man van de woestijn. Hij koopt auto's in Frankrijk, waar hij al jaren woont, en verkoopt ze in Mauritanië. De Landrover waarin we naar Marseille rijden, zal de veertiende of vijftiende auto worden die hij naar de andere kant van de Sahara brengt. Hij is de tel inmiddels kwijt.

Hij legt uit hoe het GNS, het global navigation system werkt, zegt dat de Touaregs een boordradio en zo'n ding op de bult van hun kameel hebben gemonteerd. Dat is een vreemd idee, als je bedenkt dat de nomadenstam sinds mensenheugenis de woestijn doorkruist. Maar voor degene die zich alleen in de Sahara waagt, is dit instrument onontbeerlijk.

Heb ik niet gelezen van de tragedie in Egypte, van die twee jongens die hun auto in brand hadden gestoken om aandacht te trekken? De woestijn raakt dankzij het tourisme met nieuwe skeletten gevuld. Ook op de weg naar Mauritanië vind je uitgebrande autowrakken of auto's die tot op het bot zijn gedemonteerd.

Vroeger ging de weg door Algerije. Als hij zin had reed hij om naar Bidon V waar de resten van het Afrikakorps van Rommel staan geparkeerd. Honderden militaire voertuigen zijn overgeleverd aan de brandende zon in een landschap waar enkel de wind voor variatie zorgt.

"Als je niet in de woestijn bent geboren, dan weet je natuurlijk niets, je weet niet wat het betekent bij een volk te horen dat al honderden jaren, misschien duizenden jaren, in de woestijn woont. We weten niet wat het is om na een lange nachtreis 's ochtends de oase in zicht te krijgen, de witte huizen te zien die aan de rand liggen onder een licht dat zo vroeg in de morgen stoffig is en dan, als de zon klimt, verblindend wit wordt.

We weten niet waarvandaan de pijlen uit hun ogen vertrekken, hoe het komt dat hun huid zo zacht is en de bewegingen zo vloeiend. Je kunt iets begrijpen als je de muzikaliteit ontdekt in hun spraak. De meeste mensen horen niet verder dan hun begrip reikt.

Als je beter luistert dan hoor je de zoetste melodieën, vooral bij de vrouwen. De melodieën van hun taal dansen over de aarde en klimmen naar de hemelen....Jee, nu ik het zo bedenk bewegen de duinen op dezelfde muziek...Ken je het fenomeen van de wandelende duinen?

Als je in de woestijn rijdt, dan valt je een andere beweging op. Het begint met de wind die opsteekt bij het vallen van de avond., je ziet echt van die zandstromen die als doorzichtige nevels over de woestijn uitwaaien. Als de zon laag staat en de schaduw de langgerekte golvende lijn op de toppen van de duinen zichtbaar maakt, realiseer je je dat in een trager tijdsverloop die lijn zich verplaatst met kronkelende bewegingen, als een slang.

Zo is het ook met de melodieën in de taal. Als je je laat meevoeren, kom je terecht in de tijd van de wandelende duinen. Je wordt de stiltes gewaar, die achter al die fladderende woorden schuilen.

Pas dan voel je de kalmte, de warmte van de mensen en als je dan weer terugkeert naar de woestijn, dan blijkt zij ..tja...groot."

Michiel buigt naar het stuurwiel en concentreert zich op de weg. In de duisternis voor ons ligt een bezienswaardig stadje in een cumulus van zwak oranjeachtig licht.

"Hier in de buurt steken van die hallucinerende padden de weg over, als ik eraan denk let ik altijd even op, misschien heb ik me vergist... Waar was ik?"

"Bij de zingende vrouwen."

"Wa.. ah ja. Ze praten wel. Ze.. vooral de mannen praten heel veel tegen je. Soms denk je dat ze geloven de fucking profeet te zijn, Allah zij me genadig, maar gelukkig bestrijkt de stilte een groot gebied. Het gesproken woord zit aan een lang elastiek vast. En dat woord kan zich met onvermoede kracht tegen de spreker keren.

Het heeft veel te maken met de gastvrijheid. De gastvrijheid is als het licht van de lamp van Allah. Zij bereikt alle uithoeken van het universum. Je verplaatst die lamp niet, en je gooit hem ook niet kapot met een steen.

De Marokkaantjes en de andere Noordafrikaantjes die naar Europa komen, ontdekken in no-time dat de kern in de Europese cultuur is bevuild. Ze raken door het dollen heen, omdat het gezag ontbreekt, omdat het geestelijk overwicht ontbreekt, omdat de rust ontbreekt. In Europa is het cynisme te ver doorgevoerd."

Ik zeg Michiel dat ik daar al alles van weet.

"Ja, stil nu. De cowboys die over de lange weg naar de andere kant van de woestijn jakkeren zijn allemaal hetzelfde. Ze scheuren over de verlaten asfaltwegen met een verbetenheid die te denken geeft. Ze hebben een ouwe Mercedesbak, een snelle zonnebril en een malle broek met wilde afro-motieven die ze in Dakar hebben gekocht. Hun baard wordt met het vorderen van de dagen steeds woester. En ze roken de hele dag dope."

Hij houdt een kwalvende joint voor mijn neus, praat verder terwijl ik onderuitzak en me door de hasj en Aisha's slapende aanwezigheid laat koesteren.

"Het gedrag van die cowboys is los en onverschillig, bijna arrogant, ook omdat ze overal van die makkelijke corruptie tegenkomen. Daar gaan ze heel zelfverzekerd mee om, omdat het precies bij hun stijl van leven aansluit. Ze zijn een beetje boef, zonder dat het al te veel pijn hoeft te doen.

Ze voelen zich bevrijd van de betonnen voorsteden in Frankrijk, bevrijd van de druk om werk te vinden, en vaak bevrijd van een heroïnecultuur die vochtig en vuil is.

Ze jakkeren echt met ongelooflijke drift naar Dakhla, de grensplaats. Ze zijn als het woord dat de kern van de zaak binnendringt. Hoe dichterbij ze de woestijn naderen, hoe groter hun hoop wordt, dat het elastiek knapt en ze de bevrijde wereld binnen schieten. ..Dank je...Natuurlijk keren ze met een gigantische slinger terug naar Frankrijk, naar het leven dat nóg ondraaglijker lijkt."

Michiel maakt voor zijn vertrek een rondgang langs tweedehandswinkels om cadeautjes te verzamelen. Hij wijst met zijn duim naar achter. Monitors en toetsenborden steken uit een grote kartonnen doos. In de uitpuilende vormen van een paar vuilniszakken herken ik schoenpunten en textielworsten, Bluebanddozen zijn opeengestapeld, tussen de boeken liggen oude mobiele telefoons en bekraste walkmannen. Ik pak een boek van John LeCarré op, *The Nightporter*.

Michiel kijkt opzij en zegt dat ik het boek kan hebben als het me interesseert. Ik accepteer verheugd, want het is een mooie uitvoering, met van die kwikzilveren letters op een gescheurde kaft. Een twintigtal pagina's is losgeraakt van de band. Ik mag nog een boek nemen als ik wil. Ik maak een blinde keus. Het wordt *Nemesis* van Agatha Christie.

De eerste Afrikaanse stop van zijn tocht is in het noorden van Marokko in het Rifgebergte. Ik mag drie maal raden waarom. Ik raad. Michiel verslikt zich en spuit een dikke rookwolk tegen de voorruit.

"Hasj! Hoe kom je daar nu bij... hier neem. puhg ugh.."

Vroeger bracht hij de Peugeot 504 naar Mauritanië, daar worden ze als taxi gebruikt. In het dorpje in de Rif kent hij een paar Marokkanen die de auto voor hem spoten, de onderste helft zandkleurig en de bovenste helft hemelsblauw. Op de scheidslijn werden kamelen geplakt die uit zwarte kleefband waren geknipt. "De fata morgana's zijn ook zoiets fantastisch, je ziet opeens complete steden boven de horizon zweven, echt waar jôh, met zijn minaretten, zijn witte huizen, de palmbomen, de stadsmuren en de poort. Het is net echt, en allemaal in zo'n doorzichtig heel lichtblauw licht. Op een zeker punt lost alles in lucht op en ben je weer alleen.

Hà, ook de Arabieren, besef ik nu, gaan met je om alsof iedere ontmoeting een fata morgana is; ze zijn vol van beloften, sterke verhalen en sympathie, totdat je verder moet trekken en de vriendschap zich in hetzelfde niets oplost als de stad of de oase die verdwijnt boven het trillende zand."

Het visum voor Mauritanië krijg je niet zomaar. Officiëel is de landgrens tussen Mauritanië en Marokko gesloten, omdat het gebied sedert de Polisario-oorlog vol mijnen ligt. Het visum krijg je als je een vliegticket kunt tonen. In Rabat zijn een paar reisbureaux die deze visumtickets uitschrijven. Daarmee ga je naar de ambassade. Je geeft de jonge medewerker een cadeautje en zijn ouguiya's en een dag later krijg je je paspoort met het visum. Je brengt het vliegticket terug, het reisbureau steekt tien procent in zijn zak en je rijdt verder via Casablanca en Essaouira naar Agadir.

Na die stad komt de woestijn in zicht. De touristen komen niet zuidelijker dan Agadir, omdat je daar kunt surfen. In plaatsen als Tiznit, Guelmim, Tantan en Layoune is het leven heel basic, de hotels hebben nauwelijks stromend water, de bedden zijn bevolkt met kakkerlakken.

Eenmaal in Layoune aangekomen ligt de bewoonde wereld ver achter je. De woestijn is van de daken van de huizen te zien. Je snuift voortdurend zand op. Een eerste gevoel van vrijheid overvalt je als je van die stad verder naar het zuiden rijdt, over een tweebaansweg die vlak naast de vloedlijn van de oceaan ligt. De rit duurt de hele dag, je bent helemaal alleen, met hooguit een tegenligger per uur, dat is dan een vrachtwagen of een gele taxi.

Kun jij eigenlijk een joint rollen?" Hij geeft me een leren buidel met plakkerige hasjiesj die zich moeilijk laat kruimelen.

"Het is iedere keer weer een vreemde sensatie de gestrande vissersboten voorbij te rijden. Ze liggen op hun zij, half in het water. Ze zijn helemaal doorroest. Ergens geeft zo'n scheepswrak je het idee dat het in de wereld nooit meer zo zal zijn als dat het voorheen was.

Dakhla is een sjofel stadje. Het ligt op de punt van een landtong die misschien tweehonderd meter breed is. Aan een kant ligt de Atlantische Oceaan, aan de andere zijde een inham, een soort woestijnfjord die ook net een paar honderd meter breed is. Het waait er altijd een beetje.

Je kunt je voorstellen dat de eerste schepen, de Portugezen of zo, die vijfhonderd jaar geleden naar de Kaap voeren, of naar de monding van de rivier de Niger, omdat ze van de onvoorstelbare goudschatten van Timboektoe hadden

gehoord, aan deze horizon voorbij zeilden. Een paar eeuwen later kom je zelf met je auto aan en eigenlijk sta je nog precies in dezelfde traditie.

In de straten, nou ja, in de drie straten van Dakhla paraderen de snelle henkies uit Mauritanië met hun grote bakken. Hun jeep kost al snel een ton. Die zijn meestal in Italië gestolen. De nummerplaten worden in Frankrijk in orde gemaakt. In Parijs is een faxnummer waarachter een nepverzekeringsmaatschappij schuilt, die de legaliteit van de auto waarborgt.

Verdere diplomatieke bemiddeling vindt in een hotel in Casablanca plaats, waar de consul op bezoek komt en de papieren in orde maakt. Namens relaties voert hij onderhandelingen over de aanschaf van het voertuig of over de juiste verdeling van de buit. De bendeleden komen zonder kleerscheuren aan in het zuiden van Marokko. Af en toe worden een paar van die lui opgepakt door Interpol. Dan moeten ze de fourwheeldrives achterlaten in ruil voor hun vrijheid. Voor minder doen die agenten het niet.

Je rijdt in convoi naar de grens. De groep vormt zich twee keer per week bij de controlepost buiten de stad. De hele ex-Spaanse Sahara wordt door het Marokkaanse leger gecontroleerd. De Saharawi's wachten al jaren op hun referendum. De paspoorten worden bekeken. Een militair gaat in de voorste auto zitten, een rijdt als laatste mee. Beide hebben een walkie-talkie, zodat niemand kan verdwalen. Dan vertrekt de stoet. Je moet zorgen dat je genoeg te eten en te drinken bij je hebt, veel blikvoer, heel veel water en een vuilniszak met baguets, die na een halve dag slap gaan hangen van de hitte.

Je zou in een paar uur van Marokko naar Mauritanië kunnen rijden. De stoet doet het met een overnachting. Op een paar stukken moet je je rijkunsten vertonen. Het beste is de rulle zandstukken met volle vaart te nemen. Je moet op tijd een heuvel opdraaien of een puist met een struik erop ontwijken of precies tussen twee rotsen door mikken. De meesten lukt dat niet. Ze rijden langzaam en ze rijden zich klem in het zand.

Of die mijnen echt geruimd worden weet ik niet. Je ziet hoopjes liggen hier en daar, een beetje als kwallen op het strand, van die zwarte dekseltjes. Een stom gezicht is dat. Die dingen zijn onder de grond gestopt om legervoertuigen of voetvolk de lucht in te blazen. Halverwege niemandsland staat een grote tent. Daar nemen de twee soldaten afscheid. Ze lossen twee collega's af en blijven de grens bewaken totdat het volgend convoi komt.

De Mauritaniërs kruipen met elkaar in de tent en de Europeanen slapen ieder in hun eigen tentje, of in de auto. De volgende ochtend is het nog een paar uur naar de eerste grenspost. De luxe criminelen in hun gestolen jeeps nemen in alle vroegte een alternatieve route om besognes bij hun grens te ontlopen. De armoedige smokkelaars volgen hun eigen vertrouwde weg naar hun dorp in de woestijn.. Ze hebben hele oude Landrovers die zo vol zijn geladen dat te vrezan valt dat ze omkieperen, als ze door een kuil rijden.

Bij de controlepost van de Mauritaanse militairen staat een houten tafeltje. Dan ben je dus in de middle of nowhere. Aan dat tafeltje zit een vriend van me. Ik geef hem zijn walkman en zijn horloge en neem de bestelling op voor de

volgende keer, merk:Adidas, schoenmaat:47, ook een shirt van Ronaldo, komt in de bus, stempel in het paspoort, niet te lang zeiken, doorrijden tot de grens.

Achter de slagboom... achter de slagboom, je moet je dus voorstellen dat er nergens een straat te bekennen valt. Achter je ligt een kaal landschap met uitgedroogde takkenbossen erop, een beetje gras, veel stenen. Je kijkt een beetje hier en een beetje daar en probeert het sluippad terug te herkennen. Een auto springt heftig op en neer tussen de bulten, nou, daar is de weg dus niet.

Je auto staat op een plaatsje. Op een paar passen afstand staat een houten keet. Dat is het grenskantoor. Om bij het keetje te komen moet je over een ketting stappen. Dat is hun slagboom.

In het grenskantoor staat een tafel en achter die tafel zit een mijnheer in een uniform en die deelt stempels en formulieren uit. Op die formulieren moet je invullen wie je bent, wat je komt doen, hoeveel geld je op zak hebt en wat je aan waardevolle zaken meedraagt. In je paspoort schrijven ze, dat je met een auto bent gekomen.

Ze lezen natuurlijk dat je iedere twee, drie maanden met een auto komt. Die lui zijn ook niet gek. Die weten dat je de auto komt verkopen, en het geld het land uit smokkelt. Dat vindt de baas niet goed. Dus geef je een cadeautje en houden ze hun mond.

Het is net echt. Dat is het ook, omdat de guns echt zijn. Maar op de een of andere manier heb je het gevoel dat je gigantisch in de maling wordt genomen. In ieder geval, zodra alle papierkraam klopt en genoeg auto's aan zijn gekomen, wordt de ketting weggehaald en rijd je de Islamitische Republiek Mauritanië binnen. Aan het hoofd van de republiek staat de grootste Islamiet die ze in het land hebben kunnen vinden, een kolonel van het leger.

Bij de grens word je opgewacht door mannen die er uit zien als de apostelen van Jezus. Ze dragen lange hemelsblauwe of witte gewaden met op hun borst een soort slabberlapje dat met gouddraad is bestikt. De mannen zijn allemaal keurig gekapt, ook hun baard is kort en elegant gesneden. Ze dragen een groot boek onder de armen. Je denkt dat het de auteurs van de apocriefe evangelies zijn, dat ze al tweeduizend jaar door de woestijn dwalen. Het mooie is dat ze frans spreken, alsof iemand ze in het geniep heeft nagesynchroniseerd. Een van die apostels wordt je gids. Aan het andere eind van de woestijn in de hoofdstad Nouakchot word je door een zelfde groep apostelen opgewacht, maar dan wordt een van hen je klant.

Mijn gids is Ahmed. Ik heb hem op mijn eerste rit laten zoeken door een meisje dat meereisde. Ik heb haar gezegd er op te letten dat hij ouder was dan zestig en nauwelijks meer een tand in zijn mond had. Je moet weten dat die mensen thee drinken die mierzooet is. De thee wordt drie keer op zo'n camping-gaz stelletje tot koken gebracht en iedere keer wordt de pot tot de rand gevuld met suiker.

Nouadhibou bestaat omdat het aan het eind ligt van een lange spoorlijn die het verbindt met de fosformijnen in het noorden. Het is de haven. Van de grens is het misschien tien minuten rijden, dan kom je op een vlakte en zie je de stad die zich van de neus van je auto uitstrekt tot aan de zee. Als je ogen nog vol zand

zitten, denk je dat het een vluchtelingenkamp is dat door de tijd heen is volgestroomd met mensen die vervolgens aan hun lot zijn overgelaten.

Kijk je een tweede keer dan zie je betonnen barakken. Nergens steekt een gebouw er boven uit. Niets steekt er boven uit. Meeuwen en valken bevolken de lucht. De enige straat die verhard is, is de hoofdstraat. Daar is het politiebureau waar je nog eens al je papieren moet laten zien, zodat ze ook daar weten hoe rijk je bent, hoe lang je blijft, wat je komt doen. Je mag niet liegen. En je moet ook niet proberen de boel te besodemieteren want dat doen zij al. De concurrentie is keihard en bovendien niet toegestaan van de baas.

Zeg, ik geloof dat ik een beetje op moet schieten met mijn verhaal, dit is de eerste afslag, waar kan ik jullie afzetten?"

"Le port," zegt Aisha. Ze wrijft de slaap uit de ogen.

"Nou ja, veel gebeurt niet meer. Het laatste stuk tot aan Nouakchot rijd je kilometers over het strand. Dat is de enige begaanbare weg. Op dat strand moet je op tijd aankomen. Als de vloed opzet, kun je het voor die dag vergeten. Dat stuk is mooi, want daar rijd je tussen de duinen van de woestijn en de Oceaan. Je voelt je een beetje Charlton Heston in het midden van de rode zee.

Ik rijd nu in mijn up en zonder gids. Ik laat de hoofdstad voor wat hij is en volg de spoorlijn landinwaarts. Daarover rijdt de langste trein van de wereld, meer dan drie kilometer lang is die. Je hoort hem een half uur van te voren aankomen, dan klinkt een heel zwaar gerommel aan de horizon. Als de trein dan eindelijk voorbij dendert, trilt de aarde.

Nee joh... ik ga er hier af...

's Nachts dwaal ik naar de sterren. Ik lig in mijn slaapzak in een zandbed achter een struik, zoals Ahmed me heeft geleerd, en rook een joint voor het slapen gaan. Je weet toch dat Sirius heel erg belangrijk was voor de oude culturen. Ze geloofden dat daar het leven vandaan kwam... wacht port...is dat voor de boot naar Tunis?"

Tunis? Verrek, daar had ik niet eens aan gedacht. Ik kijk Aisha even aan en trek vragend mijn wenkbrauwen naar elkaar. Ze knikt. Ik antwoord.

"Ja, voor Tunis."

"Mooi land, vergeet niet de grote zoutvlakte te bezoeken bij Tozeur, waar was ik?"

"Op Sirius."

"Oja, die oude culturen dachten dat al het leven van Sirius kwam. Daar ga je niet even met de lift naar toe, of misschien wel, als een klein signaaltje. Als je dat eenmaal weet, is het een fascinerende ster. Hij trekt automatisch je aandacht als je daar ligt. Langzaam ga je andere sterrenbeelden herkennen. Het wordt vanzelf een hobby." Hij grinnikt.

"Dit is het hek van de douane." Hij kijkt door het raampje. "En daar is het bureau voor de tickets. Er brandt geen licht. Weet je zeker dat er een boot gaat vannacht? Nou ja anders morgen."

Ik verzeker Michiel dat we ons wel redden. Er rijden ook treinen, uit Genua vertrekt een boot of anders Livorno, Napels...

"Zwemmen," zegt hij.

We bedanken Michiel. Ik vraag zijn adres. Je weet nooit wat de toekomst nog brengt. Ik geef hem mijn adres. We beloven contact te houden. Michiel springt in zijn auto. Jammer dat dat ding niet hinnikt. Het ding toetert. We zwaaien hem na totdat hij het haventerrein heeft verlaten. Daar staan we dan. Ik kijk naar Aisha.

"En nu?"

Hoofdstuk Negenentwintig

De Truc met het Reukwater

Onder me wiegen wrakhout, plastik flessen en een verlopen gymschoen met schokkende bewegingen op de golfslag heen en weer. Vuile wolken drijven laag over, vlokken aan de rand uiteen. De wind sproeit een paar druppels in mijn gezicht. Het is koud en toch niet al te koud, alsof de verwarming aanstaat en de deur open.

De aangemeerde schepen werpen enorme schaduwen. Kranen bouwen ladders naar de wolken. Boven de pakhuizen zijn de lichtjes van de stad te zien. Kerkkoepels en de opera pronken in het promenadelicht.

Aisha leest de vertrektijden op het bord. Morgen vertrekt de boot naar Tunis. Ik loop naar de poort. In een kantoortje brandt licht. Op de tafel liggen formulieren en een sportkrant. Het venstertje van de kachel is roodgloeïend. Uit de tuit van de waterketel spuit een dikke stoomwolk.

Aisha schiet achter me langs. Ze steekt het terrein schuin over en verdwijnt naast een loods. Ik loop haar na en zie haar terug in een doodlopend straatje. Links en rechts steken betonnen bordessen uit, die een ruime meter boven de grond hangen. De metalen rolluiken van de magazijnen zijn neergelaten. Het stinkt naar olie. Ze klimt op een platje en verdwijnt in een gebouw.

Binnen is het aardedonker. Ik kan de bedompte droge lucht niet thuis brengen. Het licht valt door vuile raampjes vlak onder het plafond. Sommige ervan zijn ingegooid en bieden uitzicht op een verwaarloosd flatgebouw. Als ik aan de duisternis ben gewend herken ik ladders en constructies van balken die op open kooien lijken. Enorme hoeveelheden textielrollen liggen op elkaar.

"Kom je?"

Ik kruip op de stoffen. De zachte stof glijdt als water onder mijn handen.

"Zuiver zijde," zegt ze, "Dit gaat naar de grote modehuizen in Parijs."

Aisha legt haar arm op mijn schouders. Ze vraagt wat me dwars zit. Ik zeg haar dat ik onderhand wil weten, waar ik aan toe ben. Ik loop als een schaaap achter

haar aan. Nu gaan we blijkbaar naar Tunis. Heeft ze nooit gedacht dat ik misschien helemaal niet naar Tunis wil?

"Godverdomme Aisha, ik ben tweeënveertig, ik voel me een beetje te oud om de nukken van een vijftienjarige te volgen."

"O, ja?" zegt ze. Ze zegt het met een autoriteit waar ik koud van word. Er glijdt een glimlach over haar gezicht. Ze gaat op haar knieën voor me zitten en legt haar handen op mijn schouders.

"Zal ik jou eens een fijn verhaal uit de woestijn vertellen?" Ik haal verongelikt mijn neus op. Aisha vertelt,

"Weet je dat de laatste vrouw van de profeet Mohammed Aisha heette? Ik ben ook een Aisha, precies zo'n Aisha als de Aisha die de profeet tot vrouw nam. Voor haar had hij diverse vrouwen gehad, oudere vrouwen, weduwvrouwen, omdat je hen niet als een oud vod in de woestijn kunt achterlaten.

Toen hij de vijftig was gepasseerd, werd hij verliefd op Aisha. En Aisha werd verliefd op hem. Ze was pas veertien jaar oud, maar toch ging het goed, want wat Allah bij elkaar heeft gebracht dat kan geen macht ter aarde uit elkaar drijven. Dat geldt in het heden, in het verleden en in de toekomst. Dat gold voor hen en dat geldt voor ons, Rinus."

"Ik ben niet de fucking profeet, meisje."

"Jij weet niets, je hebt geen vertrouwen, je hebt een hart van steen, omdat jullie God een fossiel is."

"Sodemieter op Aisha, als je me goddiensles wil geven, doe dat dan als ik er niet bij ben."

"Toeddatattuttata, "

Ze imiteert mijn gestotter, kijkt me aan en neemt mijn hoofd tussen haar handen, totdat ik bedaar. Dan laat ze haar handen langs mijn hals op mijn schouders glijden.

"De karavaan trok door de woestijn en Aisha bleef achter. Ze had haar halsketting verloren. Het was een mooie halsketting, die ze niet kwijt wilde raken. Ze bleef achter om hem te zoeken. Een mooie knaap voegde zich bij haar om te helpen.

Toen ze de karavaan weer bijhaalden, met het sieraad, gingen een paar lasteraars naar de profeet. Ze vertelden hem dat Aisha en de knaap waren achtergebleven om met elkaar te vrijen. Mohammed zei dat hij niet kon oordelen, maar dat Allah recht zou spreken.

"Godsamme Aisha, doe me een lol."

"Soe, soe Rinus, soe, ik ben ook Aisha. En op een dag bleef ik achter in de woestijn om steentjes te zoeken om er een halsketting van te maken. Ik was twaalf jaar oud.

Op een gegeven moment zag ik drie mannen voor me staan. Het waren mooie jonge mannen, twee Algerijnen en een Fransman. Ze droegen westerse kleding die ik van de televisie en van de modebladen kende, maar die ik nog nooit in het echt had gezien.

Ze vroegen me of ik Aisha Rufi't heette, ik zei ja en toen namen ze me bij mijn arm en brachten me naar hun Mercedes die op een afstandje stond geparkeerd. Toen ik vroeg wat ze met me wilden doen, zeiden ze dat ik niet moest zeiken. Toen ik tegenstribbelde, gaven ze me een vuistslag waardoor ik mijn bewustzijn verloor. Toen ik weer wakker werd lag ik naakt op een hotelbed. In mijn onderarm zat een klein gaatje. Het was kleverig en nat tussen mijn benen. Ik had mijn maagdelijkheid verloren. Niemand had zijn schoenen uitgetrokken. De gordijnen waren gesloten. Ik had er geen benul van waar ik was.

Ik hoorde een van de Algerijnen zeggen, dat ik wakker was geworden. De Fransman draaide zich om. Hij was misschien van jouw leeftijd, mager met een grote neus en van dat Cocker Spanielhaar dat tot over zijn schouders viel. Op zijn voorhoofd rustte een zonnebril. Zijn ogen waren rood. Hij haalde de hele tijd zijn neus op alsof hij verkouden was.

Ze keken me alle drie aan met van die brandende ogen. Het waren mooie mannen. Ze waren goed gekleed. En ze roken naar parfum. Dat was het griezelige, dat ze er zo vriendelijk uitzagen, alsof je ze kon vertrouwen.

Waren ze maar vervelend geweest, maar dat was niet zo. Ze behandelden me heel lief. Ze toonden zich echt bezorgd. Ik was twaalf, ik voelde me beroerd en ziek. Ik was blij met hun attentie. Een van die Algerijnen ging aan tafel zitten en schudde bruinig poeder in een theelepeltje. Hij zei dat hij me iets zou geven waardoor ik me beter zou voelen. Toen wist ik niet dat het heroïne was. Ik begreep ook niet waarom ik zo misselijk werd, nadat ze de injectienaald in mijn onderarm hadden geprikt, vlakbij het kleine wondje.

Aanvankelijk woonde ik in Parijs. Ik moest helpen in het huis, koken, tafels afruimen, afwassen, stofzuigen, schoonmaken, ramen wassen, strijken. Ik ging niet naar buiten. Ik woonde bij de Fransman met nog twee Algerijnse meisjes. Ze spraken nauwelijks met me. Ik ontdekte snel waarom. Toen ik eens iets vroeg waar de Fransman bij was, werd ik vastgebonden en met een leren riem geslagen totdat ik flauw viel.

Iedere avond kreeg ik heroïne. Iedere avond kreeg ik een vreemd drankje waardoor ik allemaal fantasiebeelden zag, vreemde figuren Rinus, hele vreemde figuren, vogelmensen, drakenmensen, duivelmensen, engelenmensen. Ik zag mannen die ineens hele lange oren kregen, mannen die tanden hadden als minaretten zo scherp, mannen die hun monden openden en een waterval spogen, die bloemen en meloenen uitbraakten. Ik zag hele vreemde wezens die planten werden en ik raakte in hun takken verstrikt, ik zag mannen die wolken werden en ik zakte weg in dat zachte dons, ik zag mannen die op gordijnen leken, ze slokten me op.

Ik voelde warme golfstromen over mijn lichaam vloeien alsof ik op de bodem van een rivier lag, ik voelde bomen uit mijn navel groeien, ik voelde grote plassen rond mijn tepeltjes ontstaan, ik proefde het weke vlees van slangen, van zeemonsters, ik sabbelde op de lange tong van een sprekend paard.

Ik klom in bomen en werd een boom, ik werd een klimop die voortwoekerde en voortwoekerde. Mijn takken drongen mijn neus en mijn oren en mijn mond

binnen. Ik kroop onder de aarde en ontmoette andere fabeldieren met een glanzend vachtje en gouden oogjes en een vuurrode neus. Ik ontmoette fabeldieren met een houten hoofd en een mantel om hun schouders waarin de sterren blonken.

Ik werd een onderaardse gang en ik voelde allemaal kleine beestjes door me heen kruipen. Ze snuffelden nieuwsgierig aan mijn biljetjes. Ik werd een fontein. Ik werd een watergeest. Ik werd een vulkaan waarin men afdaalde. Ik werd zo zout en zo wild als de zee, ik werd zo vreemd Rinus, ik werd zo vreemd.

Na een jaar verhuisde ik naar Straatsburg. Ik kreeg geen heroïne, ik kreeg geen toverdrankjes. Ik werd geblinddoekt en geslagen. Ik werd iedere dag geslagen en ik wist niet waarom. Ik werd uitgekleeft en ik werd geslagen.

Ik kreeg klemmen om mijn polsen, en ik kreeg klemmen om mijn enkels. Ik stond met mijn benen uit elkaar en met de armen gestrekt boven het hoofd. Ik zat ergens aan vast. Soms sloegen ze zo hard dat ik om mijn as draaide. Ik moest over een koude stenen tafel bukken en ik werd geslagen, ik moest op een stenen bed liggen en ik werd geslagen. Ik moest op mijn handen en voeten zitten en ik werd geslagen. Ze sloegen mijn vlees beurs, mijn rug, mijn billen, mijn dijnen, ze sloegen me bijkans aan flarden. Ze sloegen zolang totdat ik in elkaar stortte. 's Avonds werd ik door een man met doktersmasker verzorgd. Ik zag de kleur van zijn ogen niet, want hij droeg een oranje zonnebril. Hij verzorgde mijn wonden.

Maar iedere dag begon het opnieuw. En weet je wat zo vreemd was? Weet je wat zo vreemd was? Ik werd immuun voor de pijn. Bij iedere slag stroomde een gevoel van genot door mijn lichaam.

Ik voelde me zo goed, Rinus, ik voelde me zo lekker, ik raakte verslaafd aan die korte pijnstoten, ik wilde meer, ik kon niet wachten totdat ik met een nat houtje werd afgeranseld. Het gevoel ging zo diep dat het onhoudbaar werd.

Na een maand was ik uitzinnig van verlangen en zoog ik die lul die in mijn kut drong kronkelend van wellust op, ik wilde nog een, in mijn mond, tegen mijn gezicht, overal, ik wilde wentelen tussen naakte mannenlichamen, ik wilde dat het niet meer ophield.

Toen werd ik geblinddoekt en ergens heen gereden. In de auto smachtte ik, ik baadde in de sappen die uit mijn kutje spoten. Ik werd een hele nacht lang geneukt, en op die eerste nacht volgde vaak nog een tweede nacht. Ik weet niet door hoeveel mannen ik werd geneukt.

En ineens bleek ik te oud te zijn en toen hoefde het niet meer. Weet je wat het einde is van een meisjes dat niet meer nodig is? Die ligt op een bed te trillen van de angst. Ze huilt, haar lichaam wordt helemaal rood en vlekkelig. Een man neukt haar en als hij het voelt komen, snijdt hij haar keel over. Het meisje ligt te stuip trekken. Haar kutje knijpt samen, er voeren hele snelle sidderingen door haar lichaam, en de mijnheer komt joelend klaar.

Dat is het einde van een meisje dat in de woestijn is opgepikt, dat door haar ouders voor een paar duizend francs is meegegeven aan die rijke vriendelijke mijnheren die zeggen dat ze het meisje een goede opleiding zullen geven, dat de toekomst van het land in de handen van deze dochters ligt. Haar dode lichaam wordt met een kettingzaag aan stukken gesneden en in het abattoir door de vleesmolen gehaald. Koop nooit Franse worstjes, Rinus.

Ik begrijp niet waarom ik het er levend vanaf heb gebracht. Ik kreeg een ander baasje. Dat baasje bond me vast op het toilet, die gaf me te eten en als hij wilde neuken, dan neukte hij me, in mijn kont, mijn kut of in mijn mond, alleen of samen met vriendjes. Het was niet meer zo keurig en zo luxe allemaal.

Ik raakte door mijn eigen stront en urine besmeurd. Ik raakte met de stront en pis van anderen besmeurd. Ik was bereid alles te doen om weg te komen. Na een week maakten ze de handboeien los. Toen mocht ik de vriendjes pijpen die rond een tafel zaten, heroïne snoven en naar pornovideo's keken.

Ik was niet meer dan een sloofje dat voor alle gemakken daar was. Dat ging eeuwen door, totdat het tijd werd om geld te verdienen op een tankstation.

Dus Rinus toen jij je pistool in mijn mond stak, voelde ik geen angst. Je was zo'n onhandige kluns. Je moet nog een ding weten. Als ik naakt en geblinddoekt in een warme ruimte op een bed lag of voor een laag bankje knielde, dan voelde ik het zweet, de opwinding, het in en in trieste, het hopeloze, het slechte, het cynische van al de mannen die in de kamer aanwezig waren.

Ik voelde aan de luchtverplaatsing of er iemand binnen kwam, wat voor een type het was, of hij kinderen had, of hij oud was, of hij jong was, of hij een directeursbaan had, of hij in de politiek zat, of hij in de misdaad zat.

Je voelt hun ogen over je lichaam glijden. Je voelt hoe al hun leven naar hun lul zakt, je voelt dat daar hun laatste schreeuw om liefde schuilt, je voelt dat jij de onschuld bent waar ze keer op keer snikkend naar terug willen keren. Je voelt zo'n intens verdriet, Rinus, maar jij was een regelrechte kluns vergeleken met hen. Ik moest echt moeite doen om niet van geluk te huilen.

Ze legt haar handen op mijn borst, brengt een klein eiland van liefde naar mijn hart. "De onschuld kent geen pijn, " zegt ze.

Hoofdstuk Dertig

Apollo Twaalf

Het geluid dat ons zorgeloos vacuüm binnendringt, doet me denken aan een elektrische stoornis die satellieten en kunstmanen tot een monotone zing-zang noopt. Het iriteert me behoorlijk. Aisha neemt een zwarte pullover uit de rugzak. Ik vraag haar of ze het koud heeft. Ze schudt kort haar hoofd. Ik kan de identiteit van het rumoer niet achterhalen, 'zingende draden' denk ik, en 'kosmische echo's.' Het breekt plots af. De revolver glimt tussen de klerhopen.

Het gekrijs van meeuwen trekt onzichtbare lijnen. Tingel-tangel muziek speelt zwak en mengt zich met een stem die van zo ver komt, dat ik onmogelijk kan horen in welke taal hij spreekt. Aisha merkt dat mijn oren de vleugels zijn van een mythologisch vliegbeest die verstrikt raken in de legende van de grote stad. Ze zegt dat ze zin heeft in thee.

"Thee?" antwoord ik geamuseerd. Ik kijk om me heen. We hebben het hok met doeken afgeschermd. Door een smalle opening valt het licht. Door dezelfde opening dringt ze het geluid terug. Ze komt vlak voor me zitten en neemt me op in de gloed van haar lichaam. Haar adem ruist over mijn gezicht en mijn hals. We kussen elkaar. We knuffelen elkaar een beetje. Zij is daar goed in, in dat knuffelen.

"Jij ook," zegt ze.

Ze zegt ook: "Je brengt me naar de wolken."

We gaan niet tot het uiterste. We verlangen. We wachten. We weten dat het gif van Aisha's laatste jaren uit haar bloed moet verdwijnen. Je loopt zo makkelijk een ziekte op tegenwoordig. Je loopt al een ziekte op als je naar de verkeerde mensen luistert. We leven in een incubatietijd van de liefde.

Aisha is een jonge vrouw. Ze zegt dat ze niet zwanger van me is, van die ene keer bij het tankstation. Ze zegt dat onze liefde nog zo kwetsbaar is als een kind dat onder het hart groeit. Onze liefde drijft in het vruchtwater van het universum. Als het zover is, dan zullen de sterren opnieuw tegen het firmament worden geslingerd, zal opnieuw de zon de ruimte in worden geschoten en zal opnieuw leven ontstaan op aarde.

Ze trekt een zwarte combatbroek aan, slaat de capuchon van haar sweater over haar hoofd.

"En de thee?"

Ze nestelt zich in de holte tussen mijn armen en benen en laat het vuur onder haar vingers groeien. De theekan heeft barsten in het glazuur. Haar hand beweegt in een halve cirkel langs het plafond van onze hut.

"Daar zijn de sterren."

Ze blaast in mijn oor en zegt dat dat de woestijnwind is. Ze maakt 'frr-frr'-geluiden en zegt dat dat de vogels zijn die vlak over onze hoofden vliegen. Ze knabbelt aan mijn gezicht. Het zijn de woestijnratten. Ze kietelt me.

"Termieten," zegt ze droogjes. Dan grijpt ze met een onverwachte beweging mijn ballen en zegt dat dat de woestijnwolf is, die mijn warm snuffeldier opeet. Ze lacht.

Haar ogen schitteren als twee sterren in een verdronken nacht. Alleen haar profeet heeft die nacht gezien. We drinken thee. Ze geeft me de beker en zegt me dat aan het verhaal nog een belangrijk hoofdstuk ontbreekt.

"Toen ik nog een klein meisje was, hoefde ik niet de hele dag te werken. Mijn moeder stuurde me naar de mevrouw van de bibliotheek. Ik maakte kennis met de wereld van het schrift en de cijfers, maar ook met de computer. Ik was gek op de computer, op de spelletjes en de geluidjes, vond het waanzinnig dat je zelf kon bepalen welke beeldjes je kon zien. Er waren zoveel beeldjes.

Op bijna ieder vrij uur was ik in de bibliotheek te vinden. Ik volgde het onderwijs van de mevrouw. En als de mevrouw geen tijd had, mocht ik met de computer spelen. Als je een schrander kind bent, kom je in de gunst van de leraar. Jaren gingen voorbij. Ik raakte bedreven in worteltrekken en opstelschrijven en het reciteren van de Koran. Maar ik was ook niet te verslaan met de spelletjes.

Op een dag kwam een student uit de hoofdstad werken in de bibliotheek. Hij had plezier aan me, was zelf zeer goed met de computer, studeerde a.i. Hij bleef een half jaar in Toeggoert voor een project met olie en pijpleidingen..."

'Olie en pijpleidingen...' Aisha danst over onzichtbare electronendraden. Ze kan nauwelijks haar enthousiasme onderdrukken voor de wereld die achter het computerscherm schuilt.

De omringende duisternis slokt me op, door buizen daal ik af naar een onderaards oliemeer. Duizenden sterren drijven op het oppervlak, als de ogen van haar vriendinnen die terugkijken uit de nacht, totdat elegant geklede mannen de ogen doven en een levenloos lichaam in de Zee der Illusies laten verdwijnen. Maanden later spoelt het aan op een verdrietig strand, bedekt door smeerolie, het haar klittend, wiegend op de golfslag van de getijden.

Op, omhoog, een anker valt uit een luchtballon. Aisha neemt me mee op haar verkenningsvlucht over een landschap waar boodschappers over verlaten wegen ijlen. Ik ben de anti-Rinus in een anti-wereld, ik verberg me achter de rug van een spion.

"... een eenvoudig programma dat ik bij de computer van de Cocker Spaniel installeerde en dat met ieder bericht werd meegezonden zonder dat iemand iets merkte."

Ik lees de documenten die de spion brengt, het is wartaal, ik kom er geen wijs uit. Aisha lacht triomfantelijk. De student uit Algiers gaf haar een account op de computer van de Universiteit.

"Overal in de wereld wachten de geeks op dit soort problemen. Ik stuurde de gecodeerde berichten de wereld rond. Binnen een paar dagen regende het decoderingen."

Ik kijk in de schemer van een nauwe straat, hoor het geschreeuw van een meisje, doffe geluiden weerklinken, de stem sterft weg. Een hand grijpt mijn arm. Ik verdwijn achter een gordijn, mijn adem stukt. Iemand steekt een olielamp aan. Het licht flakkert over Aisha's gezicht.

"De burgeroorlog in mijn land heeft niets met de woorden van de Koran te maken. De strijd wordt gevoerd om de oliebronnen. De organisatie is geïnfiltrerd in het leger en geeft de terreureenheden geld, wapens, drugs en vrouwen.

Uit Marseille vertrekken iedere week vrachtschepen naar Algerije. Veel van de containers die ze vervoeren zijn met wapens gevuld, mitra's, mortiergeschut, antitank, antiraket, mijnen, de eerste tanks komen eraan. Vanavond brengen een paar speedboten kisten vol mijnen en automatic rifles uit La Spezia. Die moesten eigenlijk worden vernietigd.

En ik zal je nog wat zeggen. Vannacht zal die Fransman hier zijn. We zitten op het goede spoor, anders zouden we niet zoveel geluk hebben. Dat is de antiwet van Murphy. Alles wat goed kan gaan, gaat goed. En jij mag vannacht je eerste goede daad verrichten."

Hoofdstuk Eenendertig

De Man die Huisnummers verzamelde

Aisha loopt naast me met de handen in de zakken van haar sweater. De capuchon is over haar voorhoofd gesnoerd. In de rugzak lijkt ze haar hele jonge leven mee te dragen. Het tipje van haar neus blinkt in het licht. Dat is het enige dat ik van haar gezicht zie.

De revolver ligt in mijn linkerhand. Hij is niet meer zo jolig als toen Christophe hem vond. Het gewicht is veranderd. Ik bespeur de ziel van de maker. Ik vraag Aisha of hij geladen is. Het ding is geladen.

Aisha heeft me gezegd dat ik de revolver in mijn linkerhand moet dragen, om te wennen. Ik moet met links schieten van niet meer dan een halve meter afstand. Ze drukt haar wijsvinger in het vlees boven de hoogste nekzwervel. Daar moet ik op richten. Ze verzekert me dat het eenvoudiger is dan denken. Ik vraag naar de knal, die zal toch opvallen? "Neuh," zegt ze.

Ik ben niet nerveus. Misschien komt dat nog. Ik voel me wel prettig eigenlijk. Ik leg het wapen in mijn rechterhand. Aisha kijkt opzij. Ze reageert onverwachts fel.

"Neem hem in je linkerhand!" Ze geeft me een kwade duw. Het moment van onachtzaamheid passeerde in een flits. Ik begrijp ineens de zondeval. In mijn rechterhand zocht de revolver naar de rechtvaardiging van zijn taak. Ik werd me bewust van mijn aangeleerd bewustzijn.

Aisha is speciaal. Ik weet niet wat ze heeft, dat haar zo speciaal maakt, maar iets heeft ze. Smith & Wesson rust opnieuw in mijn linkerhand. Ik hijg na van de schrik. Twijfel fladdert thuisloos onder mijn hart. Ik adem diep in en laat onmiddellijk daarna een bevredigende scheet. Aisha doet alsof ze niets heeft gehoord.

De regen valt in een gestage beweging op het haventerrein. De twee grote schepen verschuilen zich achter containers van Chinese families. Hoge lantaarnpalen dragen ieder zes krachtige hallogeenlampen. In de middeleeuwen werden op zo'n rad de heidenen gebonden en aan de vogels gevoerd.

Een bundel licht schommelt in de schaduw langs de kade. Het is een nachtwaker met zijn Duitse herder. Aan onze kant is het terrein hel belicht. Je kunt je

nergens verbergen, behalve hier om de hoek in het straatje. De man loopt om de containers heen en keert terug naar de duisternis.

We rennen naar de schepen en zorgen dat de containers tussen ons en de nachtwaker blijven. We bereiken het eerste schip, dat als een goedmoedig voorwereldlijk dier van zijn slaap geniet. De nachtwaker steekt een ander terrein over, waar meer containers staan.

"Die loopt nog een tijdje" zegt Aisha. "Buiten zijn de havenkroegen en de hoeren. Hij heeft geld gekregen om er een paar uur niet te zijn."

We blijven dicht bij de waterkant en lopen over een pier die een flink stuk de zee insteekt. Achter de dokken wiebelen de lampjes van de stad. Marseille rust als een gigantische kroon op dit niemandsland aan het water.

We rennen door een lange corridor van containers. Hijskranen steken boven ons uit. Bij de hoek van een van de laatste containerblokken blijven we staan. Ik schuif de wollen rand van de muts omlaag en adem bevrijd in.

"Daar," zegt ze, "daar staat zijn auto." Ze wijst. Ik knijp mijn ogen samen en zie iets glimmen.

"Daar loop je heen." Ze legt me uit wat gebeurt. Over tien minuten komen de speedboten uit La Spezia, die de laatste wapens voor deze verscheping brengen. De vrachtboot ligt even voorbij de kop van de pier voor anker.

"O, dat is een boot," zeg ik nogal onnozel, als ik de lichtjes boven het water zie. De boot vaart morgenvroeg naar Algiers met heel veel containers aan boord.

"Misschien."

Wanneer de speedboten komen, moet ik naar de auto sluipen en op de Cocker Spaniel wachten. Hij zal komen, want hij is verslaafd aan de coke, en daarvan neemt hij steeds een snuif. Van coke gaat hij piesen en dat zal hij doen van de rand van de kade. De anderen zullen bij de speedboten blijven. Ik loop dan naar hem toe en schiet. Aisha vertrouwt me toe dat het schot niet op zal vallen. Ik heb het gevoel alsof me voor de eerste keer is uitgelegd hoe een elektrische boor werkt. Ik moet pissen.

"Pis dan."

"Waar jij bij bent?"

Ze geeft me een kus.

"Tot straks," zegt ze.

Ik pies tegen de container. De straal klettert dampend op de stenen en stroomt naar mijn schoenen. Met mijn lul nog uit mijn broek loop ik achteruit om de groeiende plas te ontwijken en kom zo op de tocht te staan. Ik draai als een weerhaan totdat ik de wind in mijn rug voel en zie Aisha achter een containerbungalow verdwijnen.

Ik wacht en warm me aan het pistool dat in mijn linkerhand ligt. Het duurt nog niet eens lang. Een brommend geluid kondigt de komst van de speedboten aan. Het schuimspoor leidt naar het eind van de pier. Ik ren langs de blinde kant van het containerblok mee.

Bij de hoek stop ik. Ik ga op mijn hurken zitten. Goed zo. Ik zie hen niet. Zij zien mij niet. De auto van de Fransoos zorgt voor een perfect scherm. Het is een BMW.

"BMW - BMW - Bie emme doble voe." Ik speur in het niets, een beetje scheel van de inspanning. Het gele licht vlekt, drukt sterretjes tegen de keien.

"Shit!" Ik zeg het luider dan ik heb gewild.

Ik val opnieuw op de motorkap van de auto voor de poort van Avignon, kijk in de ogen van de Cocker Spaniel, zijn rode gok hangt als een lamgeneukte lul tussen zijn ogen.

Ik ban verdere gedachten uit mijn hoofd en leg mezelf het zwijgen op, denk daarbij aan Zweck en aan zijn reuzepassen. 'Snelheid neemt de ruimte van de reflectie in,' zo was het toch? Ik spurt voorovergebogen naar de auto. Nog een geluk dat ik mijn gympen heb aangetrokken.

Ik ga plat op mijn buik liggen. De Cocker Spaniel praat met de piloot van een van de boten. Er is geen twijfel aan, het is hem. Hij zou het over een vakantiehuis op de Azoren kunnen hebben met dat onbekommerd smoelwerk van hem. Hij maakt drukke gebaren. Zijn borst zwelt. De coke begint uit te werken. Nu zwelt mijn borst. Mijn hand klemt zich onwillekeurig om de kolf van Smith&Wesson.

Daar komt hij. Godver, aan welke kant zit het stuur... dat wil natuurlijk nog niets zeggen. Hij kan net zo goed van deze kant instappen. Ik schat zijn looprichting. Nog tien meter. Hij loopt naar de voorkant. Ik kruip naar het achterwiel. Is daar licht? Niet veel. Wat zou VanDamme doen in deze situatie. Karate?

Hij loopt recht op de deur af. 'Trok.' Zijn infrarood ontgrendelt alle deuren tegelijk. Dat had ik kunnen weten. De auto zakt iets over de wielen. Hij is ingestapt. Het portier wordt dicht getrokken. Zo... Wat nu? Een muziekje erbij? O God, van Air, french band, okay Kelly, watch the stars! Pompom, hij zingt mee met een bromstem.

Ik leg mijn rechterhand tegen mijn voorhoofd. Mijn hand is koud. Ik kijk geconcentreerd naar de adertjes in de keien voor me. Ik weet wat er in de auto gebeurt. Ik volg in gedachten zijn handelingen. Daar gaat-ie.

Hij haalt het pakje tevoorschijn en vouwt het open, veegt met de nagel van zijn wijsvinger het poeder op het doosje van de CD. dat op zijn schoot ligt, creditcard uit de portefeuille, kruimels pletten met noeste schaafbewegingen, nog een keer fijnhakken, met de duim de coke van de rand vegen, de rest op het tandvlees smeren viespeuk, twee baantjes trekken, achterover leunen in je stoel, een biljet van honderd frank uit de portefeuille nemen, de hoek omvouwen, nog eens met de nagel van de duim over de vouw schuiven, een snuifrolletje draaien, het gewicht naar een bil verplaatsen, een scheet laten, weer normaal gaan zitten, even wachten en hop, van je eeeheen en tweeej, het hoofd naar achter, wachten op de knal achter de ogen en de dunne bittere lijn die over het gehemelte kruipt. En? Tril je al lekker? Zeker, zeker, pompom, ter afsluiting het doosje schoonwrijven, vinger in de mond, hup, klaar.

Het portier wordt geopend. De muziek breekt abrupt af. Een schoen wordt op de keien gezet, nog een... Wat voor schoenen zijn het eigenlijk?... te laat, de broekspijpen fladderen rond zijn enkels. Hij loopt inderdaad naar de kade.

Ik sluip naar het voorwiel. Hij trekt zijn gulp open. Ik trek de haan naar achter. Er komt niets. Hij wacht. Ik wacht. Een straal fluit met een grote boog in het water.

Ik loop naar hem toe. Hij hoort me niet. Ik kan hem bijna ruiken. Hij vermoedt niets en staat hier lekker stoned te piesen.

Ik richt op zijn nek. Allemachtig, wat is dit een heerlijk gevoel. Hij mag zich voor mijn part omdraaien. De pisboog nadert de kade, hij is bijna klaar. Waar wacht ik op?

Nog voordat ik het antwoord verzin, haal ik de trekker over. Zijn hoofd slaat naar voren, dwars door de bebloede stukjes vlees en hersenen die voor altijd tegen de nachtelijke lucht zullen kleven, als een opengebloeide bloem van vuurwerk, een chrysant.

Ik voel geen grond onder mijn voeten, verwijl in het buitentijdse, draai mijn hoofd naar rechts, naar de speedboten, een onzichtbare golf slaat tegen mijn knieholtes en tegen mijn heupen. Ik moet er alles aan doen om mijn evenwicht te bewaren. Opspattend zeewater slaat tegen mijn gezicht.

In de speedboten lichten bleke schrikgezichten op in een hel schijnsel. Ik kijk achter me, ik moet moeite doen om mijn hoofd te draaien, dit gebeurt allemaal in een fractie van een seconde en ik hoor, terwijl ik mijn hoofd draai, een explosie die zo idioot hard is, dat mijn kleren ervan wapperen en mijn oren zich meteen sluiten. Ik laat me op de keien vallen.

"Baaaa," roep ik werktuiglijk. Ik sper mijn ogen wijd open. Een vuurgolf kruipt over de breedte van het terrein naar de speedboten en naar de auto. Ik sta op en ren zo snel als ik kan naar de containers. Waar is Aisha, godverdegodver.

De hitte bereikt me. In mijn rechterooghoek nadert een schim. Het is Aisha. Achter haar jagen de vlammen naar de hemel. Haar gezicht zit vol met zwarte vegen. Haar jukbeen is bebloed. Ze neemt mijn hand.

"Rennen," zegt ze, "straks gaat alles de lucht in."

Hoofdstuk Tweeëndertig

Fluiten in het Donker

Het is twaalf minuten over vier, de zwarte pincet verspringt, trilt na, dertien over. Ik strek mijn benen, steek mijn handen diep in de zakken van mijn Chinees jasje en buig naar voren. Het is fris, zo diep in de nacht, maar door deze tintelkou voeren de eerste golven van de wind die bij het breken van de dag de

warmte van de woestijn zullen brengen. Met die wind zullen andere geuren worden meegevoerd, van droogte en van ezels en hun uitwerpselen. Franjes van schoonmaakmiddelen zullen uit de huizen waaien en zich mengen met de zoetige geur die voor de deur van de boulanger hangt.

Maar nu is het nacht, ik zit op een bankje onder de bomen, op het wandelstuk tussen twee verkeersbanen, waar tot laat in de avond de bloemenstallen geopend blijven, het is nu nacht en in die nacht broeden geuren van vette petroleum, van asfalt en van warm metaal.

De speer van de tijd landt op twintig en blijft trillend steken. De klok wordt door smeedijzeren armen bij zijn oren vastgehouden, troont gegeneerd bovenop een libertypaal. Dit is de hoofdweg. Ik zit met de rug naar de zee, met de rug naar Europa. Ik weet niet waar deze straat eindigt, die zich zo voortvarend uit de oude stad losmaakt. Hij is breed, die straat, niet zo breed als de Champs Elysée, omdat je het hemels veld waarop mijn bankje staat in vijf seconden oversteekt, maar hij is breed genoeg om woorden als 'allure' en 'grandeur' te verdragen, daar zorgen de moderne bankgebouwen en de boutiques van de Europese modehuizen wel voor.

De speer boort zich in de grond. Het is half vijf, een uur dat alles in diepe rust moet zijn. De geuren beslissen anders, ze dragen het geluid van de haven, dat heel subtiel de stilte toedekt, ze dragen het geluid van de luchtverversers, van een taxi die als een opgeschrikt dier door de tunnel van het felle neonlicht van de snackbars en de bakkerijen vlucht.

In de stilte die achterblijft, weerklinkt het gesmoes van een vrouw die juist wakker wordt, ze slaat de dekens van zich af, verplaatst de luchtstroom en ergens op de hoofdstraat, in de diepte van de nacht, strijken een paar particellen van haar lichaamsgeur langs mijn neusvleugels en maakt het dat een intense pijn door mijn maag voert, een pijn die veroorzaakt wordt door onmacht en verdriet, want dat voel ik.

Ik zit hier niet voor de lol. Ik zit hier omdat ik in de angst van mijn nachtmerrie dreigde te verdrinken, en ik niet anders kon doen, dan uit mijn bed glijden, in mijn kleren schieten en langs de lambrizing, de aquarellen van de witte huisjes en hun blauwe deuren, over de bruine loper van de trap, onder de gouden noodverlichting, langs de nachtportier op zijn veldbed, door de glazen deuren het hotel te verlaten en buiten op het trottoir de lucht te ademen, die dikker, broeieriger en langzamer is dan in Europa, want dit is Afrika, en als je het mocht vergeten, volstaat het op te kijken naar het hoogste gebouw van de stad waar het woord 'AFRIKA' het met trotse letters opneemt voor het hele continent.

De grote lancet klimt de trappen op, het is twintig voor vijf, de kleine wijzer rommelt in de kelder. De lucht van pasgebakken brood en croissants kringelt om mijn hoofd, roept mijn honger op. In de winkel is een vrouw met een emmer en een dweil in de weer.

Dit is mijn tweede nacht in Tunis. Eergisteravond ben ik aangekomen met een taxi vanaf de haven, nadat ik bij de douane drie uur in de rij moest staan achter

Tunesiërs die tassen en nog eens tassen met bagage bij zich hadden, die allemaal tot op de bodem doorzocht moesten worden en dat alles in een kale ruimte zo groot als een gymnastiekzaal, waar dichte sigaretterook hing en mijn honger zo groot werd dat ik uiteindelijk geen zin meer had om te eten. Ik probeerde de onrust in mijn maag met mineraalwater te bedwingen.

Gisteren heb ik door de kasbah gelopen, zonder de enthousiaste nieuwsgierigheid van de tourist, eerder bedrukt, ik maakte me zorgen om Aisha. Andere touristen, van die echte met zonnebrillen en verzendhuisvrijtijdsleding die ze in hun eigen land enkel aantrekken als ze in de achtertuin staan te barbequeen, zij werden wél door de verkopers aangesproken in vijf talen tegelijk, bij de arm gepakt en langs zeesponzen en handbeschilderd aardewerk de winkel binnengetrokken.

Ik ontweek zoveel mogelijk ogen en keek naar de grond, naar het pad waarin de tegels schots en scheef lagen, bulten en geulen elkaar afwisselden, waar de aarde onder mijn voeten golfde alsof een reusachtig fabeldier zich opmaakte uit de bodem op te rijzen. Mijn maag reageerde. Ik kreeg honger, bedwong die honger en liep door.

Ik probeerde afstand te bewaren. Lokte ergens een steeg waarvan de toegang volhing met kleurige gewaden, dan koos ik de tegenovergestelde richting, stond ik oog in oog met de robuuste deuren van een moskee, ik keerde me om, werd mijn aandacht getrokken door muziek die uit een deuropening klonk, ik liep er van weg.

Uiteindelijk kwam ik op een onverhard plein, dat was omgeven door bouwval, door winkels waar plastik teilen, emmers en bezems buiten stonden. Beschaduwde toegangen naar binnenhoven vormden dissonanten in de klare lijn van de witbepleurde huizen. Bij een kleine bar werd een donkergroene stoel naar buiten gedragen.

'Yes,' dacht ik, 'het Leidseplein in Amsterdam dertig jaar na de Moorse invasie, hier zou ik kunnen wonen.' Dus liep ik er weg. De lichtheid van het plein verdween snel. Ik raakte omringd door smoezelige huizen die ieder moment konden inzakken. Ook hier golfde het asfalt, auto's reden stapvoets, mannen hadden een glimmende donkere kop alsof ze de hele dag boven de kokende olie hadden gehangen, ik lette er niet meer eens op waar ik liep, groette in een reflex de verkoper die buiten zijn winkel op een krukje zat, belandde tussen voetgangers en nog meer voetgangers. Vrouwen met lange rokken drongen zich voor mannen met lange rokken, volle boezems, lichte boezems, vrouwen in spijkerbroek ontweken mannen in kostuum. Ik schuurde rakelings langs stuurse gezichten, zag de witte haren in snorren, de putjes in de haviksneuzen, de barsten in onderlippen. In grijze stoppelbaarden glinsterde het zonlicht. De randen van keppeltjes waren vuil van het zweet, zoete drijvende zweet, zoete drijvende parfum, de geur van haar, de geur van pas gewassen hemden, de vettige geur van afgedragen colberts. Stemmen vormden de deining van een onzichtbare zee, daarop dreven kindergeschreeuw, claxons, 'Spreken Sie

Deutsch,' trommels, vrouwengehuil. Ik vluchtte bij een klein restaurant naar binnen.

Boven de toonbank stak een deel van de rug van een meisje uit als een zwart eiland. Haar gezicht ging verborgen achter flesjes mineraalwater en blikjes cola. Ze kwam overeind. Ik slikte. Het was bijna Aisha. Ze groette me vriendelijk en vroeg of ik iets wilde bestellen.

Ik dronk mijn koffie, at een zoet broodje en kwam tot rust. Het was een uur of vier, iedereen had gegeten. In het lokaal stonden drie tafels tegen de muur. Ik had geen behoefte aan meer ruimte of aan meer gezelschap. De tafels hadden dunne chromen poten en een flinterdun tafelblad. Bij de ingang tekende het zonlicht een hel vlak uit.

Mensen liepen op hun gemak voorbij, opgenomen in hun dagelijkse bezigheden. Op de hoek, voor de deur van een electronicawinkel, stonden een paar mannen te praten. Achter hen lag het trottoir in de schaduw en verdween de straat naar een gebied dat deed denken aan Parijse metrohaltes die vanwege hun naam alleen al legendarisch waren, Rue Stalingrad.

Uit het schemergebied van de gesloten huizen kwamen vrouwen tevoorschijn met een schommelende pas. Ze keken in het voorbijgaan bij een enkele winkel naar binnen.

Een paar donkergele taxi's stonden achter elkaar geparkeerd op een punt waar het zonlicht over het wegdek vloeyde. De mannen bij de auto's waren te dik gekleed voor deze temperatuur, droegen donkere coltruien onder wollen colberts.

Het meisje achter de toonbank zei me dat het Algerijnse taxi's waren, in tien uur reden ze je naar Algiers, ze reden de hele nacht door. Ik knikte, vroeg me af of ik nog een broodje wilde, ze waren nogal zoet, en wist bijna zeker dat een week geleden Aisha in een van die taxi's naar Algiers was vertrokken.

Ik vroeg hoe de situatie in Algerije was. Ze sperde haar ogen wijd open en maakte met beide handen een afwerend gebaar naar de deuropening. Ze kwam uit Oran, was er vertrokken toen een bom ontplofte voor de deur van het restaurant waar ze werkte. Dat was vier jaar geleden, toen je weliswaar met een onbedekt hoofd kon rondlopen, maar werd uitgescholden door meisjes die in het zwart waren gekleed en van wie je slechts de ogen en de glanzende neuzen van hun Franse schoenen kon zien.

Ze lachte bevrijd, voelde zich goed in Tunis. Toen ik haar zei dat ik in Italië woonde, hield ze waarderend haar hoofd opzij en zei 'Roma bella città.' Ze sprak het Italiaans uit met een zomerse klank. Ik knikte naar haar met een lachje, zei iets wijs' in de trant van dat het lot je bracht naar de plaats, die je verdiende en kreeg als antwoord 'insjallah' en dat vond ik net zo waar, want iedereen voerde in zijn hart een leugen mee, die hij tegen niemand durfde uit te spreken, dat dacht ik, terwijl ik in mijn ooghoek het meisje wier naam ik niet had gevraagd me een aantal keren tersluiks zag aankijken met van die ernstige gissende ogen.

Ik bestelde een tweede koffie en bleef zwijgend naar buiten kijken, naar de schaduw die nu wel de straat overstak, en naar een Algerijnse taxi die volstroomde met zware lichamen, zeven in getal, en wegreed, een dikke zwarte wolk achter zich aan zeulend. Het meisje verdween naar de keuken, waar ze, naar de geluiden te oordelen, de afwas deed en meezong met de radio als die een leuk deuntje speelde.

Die twee bekers koffie hadden volstaan om de ergste honger te verdrijven en toen ik, na een duffige namiddag in mijn hotelkamer te hebben doorgebracht, eindelijk besloot een restaurant te bezoeken, bleek alleen nog couscous met kip en groente en een natte sla met uienringen over te zijn. De couscous was te droog en te lauw, de kip te vet, de ui te scherp, ik was niet aan het chloorrijke kraanwater gewend, dronk het toch, omdat ik meende dat kleine doses ervan de weerstand opbouwden. Ik sliep laat en met een onbevredigd gevoel in, en toen ik insliep belandde ik in die droom die een nachtmerrie werd.

Ik was er nog nooit geweest, al had de omgeving iets vertrouwds. Ik lag op de grond met mijn neus boven het nagloeierende woestijnzand in het volle bewustzijn een moordenaar te zijn. Ik bevond me op honderd meter afstand van een barak waarvoor een auto was geparkeerd, een oude Fiat 1300.

Mijn woede kon geen kant op, misschien had iemand zijn zware bergschoen of zijn knie tussen mijn schouderbladen geplant en richtte hij een geweer op me, misschien. Onder de golfplaten dakrand brandde een t.l.-buis, twee piepkleine raampjes waren opengeklapt, dat kon ik zien aan de lichtval. De muur was blauw.

Iedere spier van mijn gezicht was in beweging. Ik werd dichter tegen de grond gedrukt, misschien toch door een voet. Voelde ik iets koude in mijn nek?

Ineens stonden twee mannen in het licht. Ze hielden een meisje tussen zich in. Ze verzette zich, rukte met haar armen, liet zich door de hurken zakken. Ze droegen haar naar de auto. Het meisje werd met vuistslagen in de Fiat geduwd. De mannen liepen om de auto, goten de inhoud van een jerrycan over het dak en de motorkap. Het meisje schreeuwde, bewoog wild haar hoofd en bovenlichaam heen en weer. Ze was met handboeien aan het stuur geketend, ze werd een schaduw in het vuur.

Ik wilde me bewegen, het lukte niet, mijn lichaam was zo zwaar. Ik moest me losweken en heel langzaam keerde ik terug en werd wakker in een vreemde kamer en voelde me zo verdrietig en zo verlaten als ik nog nooit eerder was.

De lancet wijst strak naar rechts, in de richting van Algiers. Een frisse wind blaast tegen de achterkant van mijn oren, terwijl een warmere wind zich tussen mijn armen tegen mijn borst vlijt. Ik steek mijn handen tussen mijn dijen. Mijn ergste vermoeidheid is over. In de croissanterie op de hoek is beweging, zo meteen maar koffie drinken en iets eten. Ik geloof dat ik de komende week een kamer neem in het hotel op het bouwvallig plein.

Hoofdstuk Drieëndertig

Zelfs geen Fluistering

Dit is de laatste dag in Tunis. Het is zeven uur in de ochtend. Ik heb zojuist het gezang van de moëddzin opgenomen, ik kon het niet laten. Aisha heeft me gewaarschuwd voor het gebruik van opnameapparatuur. Dat was op de dag dat we Palermo in zicht kregen en ze onze vastenmaand aankondigde, de scheiding die nu twee weken duurt.

Ik druk de luidsprekertjes van de koptelefoon dieper in mijn oorschelpen, hoor de wind, zie de kustlijn van Sicilië weer voor me.

"De Arabieren zijn achterdochtig," hoor ik haar zeggen. Ik kan op zijn minst aanstoot geven en die aanstoot leidt in het brein van een politiecommissaris tot malle fantasiën.

"O jee ja." Ik scherts dat ik een Amerikaanse spion ben. "Nee wacht," zeg ik en strek mijn handen dreigend naar haar uit: "Ik handel in opdracht van het Mediterrane BevrijdingsFront en ben op een zelfmoordmissie." Ik trek er een demonische kop bij.

Ze werpt een katoenen doek over mijn hoofd, en kust me door het stof heen op mijn oor. Ze fluistert dat ik zo anoniem moet zijn als de nacht. Ik moet beloven niets te doen dat buiten het gangbare omgaat.

"Koop een schetsboek," hoor ik nog, "maak potloodtekeningen." Ik druk op 'stop' en leg de koptelefoon op de tafel.

Mijn eerste tekeningen zijn eenvoudig. De tafel die ik voor het raam heb geschoven, wankelt op het papier. De muur met het getraliede raam en het zicht op de platte daken en de minaretten die in de wolken prikken, hun vereeuwiging vergde al meer van mijn kunnen. Of die eerste tekeningen het oog van een derde zullen verdragen, interesseert me niet. Ik raakte door de discipline met de omgeving vertrouwd.

De ordening van mijn weinige overbodige bezittingen op de tafel gold daarbij als graadmeter van mijn gemoedstoestand. De boeken, het schetsblok, een paar kleine glazen potjes met zaden en gedroogde bloemblaadjes, bewijzen van Aisha's natuur-historische interesse, ze lagen aanvankelijk in een strenge opstelling op het tafelblad, als een maquette ergens uit de jaren zestig dat een plan voor stadsuitbreiding aanschouwelijk moest maken.

Hetzelfde regime dacht ik ook op mijn dagindeling toe te kunnen passen. Ik had op de stadsplattegrond een aantal oriëntatiepunten aangekruist waartussen mijn wandelingen stippellijnen trokken. Nu de laatste dag is aangebroken geeft het

aanzicht van het tafelblad een terloopse indruk en ben ik de plattegrond al dagen kwijt.

De ochtendbar had ik gekozen in de buurt van de grote moskee. Hij verschilde niet veel van het eethuis waar ik de veronderstelde dubbelgangster van Aisha had ontmoet. Het lokaal had dezelfde glazen toonkast, dezelfde zoemende ijskast, dezelfde gekalligrafeerde spreuken, alleen het portret van Ben Ali de president was anders.

Zijn portret was omnipresent in de stad. Meestal figureerde hij daarop in de hoedanigheid van een staatshoofd dat niet meer ornament dan sjerp, vlag en werkbureau verdroeg. Mijn moeder zou hem 'eene nette miensj' hebben gevonden. De nationale vlag werd elke dag gestreken.

De foto die in mijn ochtendbar boven de deur hing, was ronduit dramatisch. Ben Ali ging gekleed als gast op een Oscaruitreiking. Hij stond op het strand, achter hem zette de ondergaande zon de hemel in brand. Zijn hand rustte op de schouder van een kind.

Het duurde niet lang of de barman brak mijn gestaar af.

"Dat is een goede man." zei hij.

Hij keek kort naar zijn fiere president en bood me een sigaret aan. De man had de oogopslag van een droevige clown. De oranje borstels boven zijn oren ontbraken, al kon ik ze er makkelijk bijdenken. Ik vermande me en ging rechtop zitten.

"Nederland, maar ik woon al lange tijd in Italië."

"Aah." Hij wist niet zo goed hoe hij het gesprek voort moest zetten. Ik realiseerde me dat ik hem het antwoord had gegeven op de vraag die hij nog niet had gesteld.

"Ik ben galerijhouder, verkoop kunst."

Zijn neus rees goedkeurend omhoog. Hij wilde weten of ik goed verdiende. Ik dacht met een glimlach aan de dollars die in hun portefeuillecentuur mijn onderbuik verwarmden, drukte mijn lippen naar buiten en bewoog een paar keer mijn hoofd heen en weer. Het antwoord stelde hem tevreden. Was ik hier voor werk?

Ik maakte hetzelfde afwerende gebaar als de pseudo-Aisha toen ik naar Algerije vroeg.

"Vakantie," zei ik. En dat was één.

De volgende dag keerde ik terug met een krant, de Corriere della Sera. Dat was niet om me aan te stellen, maar ik had geen last van heimwee naar Nederland. De man groette me met een sierlijke draai van zijn hoofd. Hij draaide het volume van de radio weg, hetgeen voor mij niet hoefde en bracht het geluid terug tot een nauwelijks hoorbaar niveau. Ik meende deze keer ook een beweging te zien achter het gordijn dat de bar van de keuken scheidde. Hij bood me een sigaret aan, stak na mijn weigering zelf een op en liep naar buiten.

De koffie met croissant zweefden van achter het gordijn tevoorschijn en werden gevolgd door een harige arm die toebehoorde aan een verlegen meisje. Ze had

dikkig in elkaar krullend haar en bruine vlekjes op haar gezicht. Haar lage brede heupen waren duidelijk niet gewend aan mannelijke blikken.

Ze liet me alleen met mijn koffie en mijn krant en met het gemurmer van de radio. Ik droomde weg boven de berichten, totdat de laatste pagina me terug bracht naar Tunis. Suffig stond ik op, liep naar buiten en gaf de man zijn munten. Hij was in gesprek met een oudere collega, die een kop groter was. De onbekende droeg een keppeltje. Twee donkerbruine ogen namen me lankmoedig op. Dat was twee.

In het pension maakte ik mijn tekening. Toen de tekening klaar was, bleef ik lange tijd op de rand van het bed zitten en staarde door het raam naar buiten. Een zingende veer bracht me terug. Ik keek naar het tafelblad en bemerkte dat het doosje met de kleurpotloden scheef lag. De gum was op de grond gevallen. Ik raapte hem op en legde hem op tafel zonder me om de ordening te bekommeren.

Dat was drie. En het was genoeg.

Ik wacht op Moisé, de man met het keppeltje. Hij zal me naar het busstation begeleiden, zoals hij me de afgelopen dagen naar de platte daken van de stad heeft gebracht. Zo geschiedde na de derde tel. Ik hoefde slechts ja te zeggen op zijn vraag. Dat was makkelijk zat, zijn ogen stonden zo diep in de rust van zijn geloof geborgen dat ik zijn aanbod af had kunnen slaan.

Hij was een paar jaar ouder dan ik, was ongelooflijk rustig en wist die kalmte op mij over te brengen. Tijdens het inleidende gesprek vertrouwde hij me toe af te stammen van de joden die uit Spanje waren verjaagd, volgens hem omdat Isabel en Fernando de schulden niet konden betalen. Hij keek me schattend aan. Ik gaf geen sjoege.

Hij vervolgde dat zijn geloofsgenoten zich langs de hele Noordafrikaanse kust hadden neergelaten en tot op de dag van vandaag met elkaar betrekkingen onderhiielden die voor de buitenwereld verborgen bleven. Weer wachtte hij. En ook deze keer hapte ik niet. Vragen leidden maar tot vervreemding, zoveel had het leven me wel geleerd, goddank. Moisé hield vervolgens voornamelijk zijn mond en dat was me net zo lief. Sympathie ontstaat niet uit woorden.

Natuurlijk was hij een koopman, maar had ik niet zelf mijn geld quasi rechtstreeks uit de hemelen ontvangen? Het kostte me geen enkele moeite en slechts een schijn van mijn kapitaal om hem en zijn vrienden in mijn zegen te laten delen. Zo zag ik het. De handen werden opgehouden naar de hemel en het regende gouden munten.

De winkels die ik bezocht, behoorden zonder uitzondering toe aan zijn geloofsgenoten. De kasbah bestond uit kleine gemeenschappen, daar had de tourist geen weet van, voor hen zag het er allemaal hetzelfde uit, maar de concurrentie was hard, men gunde elkaar het licht in de ogen niet.

Hij zei dit in vier zinnen. Tijdens die vier zinnen legden we vierhonderd meter af, langs de koperslagers die voor hun winkel op potten en pannen sloegen en langs de edelsmeden die op de schalen hamerden en daar vliegende dieren

uitpeuterden, langs de slagers die met hun bezwete koppen tussen de lamsbouten uitstaken en met krachtige slagen de koteletten van een bloederige homp vlees afsloegen en langs de levensmiddelenwinkels waarvan de ingang was dichtgewoekerd met gedroogde bossen tijm, oregano en rozenbladeren en jute zakken die tot de rand gevuld waren met granen, rijst, bonen, met gemalen pepers, henna, koreander en komijn.

Onder de gewelven verzengden de voetgangers in het stoffige zonlicht. We liepen langs eeuwenoude muren, schokkend, klimmend en dalend over tegels die schots en scheef lagen, nimmer een rechte lijn volgend, soms schouder tegen schouder, totdat ik de indruk kreeg in een tijdloze spiraal te zijn beland die door een stad voerde waar iedere handeling zich elke dag herhaalde, waar dezelfde ketel, dezelfde aardewerken pot, hetzelfde tapijt, dezelfde lap stof iedere dag opnieuw werd gemaakt, en met het vallen van de nacht weer in het niets verdween.

Moisé wist van mijn hobby. Hij bracht me naar de platte daken van de stad en liet me daar alleen. Hij wachtte in de boutique. Dat vormde voor hem geen bezwaar en dat wilde ik geloven, overal zag je de mannen op lage krukjes zitten met een kelkje thee of een nuss-nuss, het kleine glaasje koffie met melk.

De uren op de platte daken waren paradijselijk, gaven me een andere indruk van Tunis. Hier verwaaiden de stadsgeluiden. Het aanzicht van de barakken boven op de huizen, wit dichtbij en grijzig blauw op de horizon waar stof en uitlaatgassen het zonlicht filterden, bracht me naar het dagelijks leven. Daar deed een vrouw de was, ergens anders gaf een oudere man zijn planten water, opgelaten meisjesstemmen klonken, een kind liep lachend achter een eend aan, die eend zag ik niet, maar ik hoorde hem wel mopperen. Het geschiedde onder een blauwe lucht opgenomen in een behaaglijke temperatuur. Het was het einde van de winter en ik voelde me gelukkig.

Ik vertrek naar Kairouan, de derde heilige stad na Mecca en Medina, de stad die tot het begin van deze eeuw voor niet-Mohammedanen gesloten was. Moisé wil me naar Djerba sturen, naar de kinderen van koning Salomon die na de vernietiging van de tempel op het eiland hun toevlucht hadden gezocht.

Ik heb hem beloofd te gaan en ze allemaal te groeten, maar ik wil nu naar de stad die door Paul Klee is bezocht en getekend. Noem het een verwaand soort tourisme, gevoed door nostalgie naar een tijd die nog bijna tastbaar is, al is het maar door de boeken in te zien die in het jaar 1905 of daaromtrent ter wereld zijn gekomen.

Klop, klop, daar is Moisé. Als ik morgen opnieuw de deur open, ben ik in Kairouan.

Hoofdstuk Vierendertig

Plagiaat en Zilverdraad

Ik maak me ongeveer vijf minuten zorgen over de vraag waar Paul Klee zijn aanval van epilepsie heeft gekregen. Dat doe ik buiten de stadspoort op een plein dat als een neuron zijn zenuwen naar alle windrichtingen schiet. Ik blijf er even staan om naar kunsthistorisch inzicht te zoeken in een gammele straat met blauwe huizen en word bijna omver gelopen door een ezel die met manden is volgehangen, waaruit kippekoppen steken die me een beledigd trok-prok toewerpen. Weten zij veel. Mijn Rolex is in verzekerde bewaring bij de receptionist: ik ben incognito.

Ik bekijk het tumult om me heen. De bewoners lopen kriskras door elkaar. Kleine handelaren duwen een handkar die gevuld is met druiven en dadels, waarboven de wespen feest vieren. Ezeltjes trippelen op Parijse lakschoentjes voorbij, dravers met een dienblad vol thee schieten langs de winkels, snotjongens niet hoger dan een meter met een aluminiumschaal met sesambroodringen op hun hersenpan dringen zich scheldend tussen diklijvige meisjes door, geen wonder dat Klee scheel zag en uiteindelijk besloot de hallucinaties met verfkwasten te verjagen.

Iemand als Moisé ben ik niet tegengekomen. Italiaanssprekende gladjakkers die hun goed gedrag in een Milanese yuppenbar hadden opgepikt, wilden me hun tapijtwinkel tonen. Een droevige bard die uitgeblust op een krukje voor zijn winkel zat, wilde mijn Chinees jasje tegen een olielamp of een theeservies ruilen of zoek maar iets uit tussen de rotzooi die op de glazen schappen staat te blinken. Maar wat zou er dan nog van mij overblijven? Mijn spijkerbroek leidt bijna een eigen leven en op het witte katoenen truitje vormen zweet en Saharazand de kaart van een imaginair land.

Op het terras voor mijn hotel werd ik aangesproken door een ventje dat niet veel groter was dan zijn natzandkleurige regenjas. Hij kauwde met doorgerookte stem zijn intellectuele exercise fijn, ontleedde het harde leven van de student in de hoofdstad,- "rechten"- en vroeg of ik niet een auto naar Kairouan wilde brengen, dat leverde goed geld op.

Nee, nee en nog eens nee. En die negatieve antwoorden zorgden ervoor dat mijn wandelingen door de stad op een vlucht begonnen te lijken. Ik werd overal herkend en als ik Moisé's lessen goed had onthouden, werd ik herkend als de man die overal nee op zei. Men zond me hooguit meewarige blikken toe, het bord met couscous, de drijvende kip of de uitgedroogde lambsbout werden nog net niet met een klap voor mijn neus gezet. Maar lekker was anders.

Ik keerde terug naar de bandjes van mijn reis, langer dan vijf minuten kon ik ze niet beluisteren. Een telefoongesprek naar Nederland vulde me met een

doodmoe verlangen naar iets dat er niet meer was. Christophe antwoordde bij wijze van antwoordapparaat. Ik werd ziek, ging op bed liggen en stond enkel op om te kotsen.

Toen ik vanochtend het hotel uitliep en me opmaakte voor de zesendertigste wandeling door de hoofdstraat van de oude stad - ik was tenslotte gekomen om die te zien - overviel me op weg naar de poort een gedachte.

En als...?

Ik ging tegen de stadsmuur zitten tussen de kreupelen en blinden, sloot mijn ogen, omdat ik van de heilzame werking van de zon wist en schreef met mijn vinger een boodschap in de lucht. Ik herhaalde dit en lette goed op wat er in mijn lichaam gebeurde. Ik schreef de zin voor de derde keer en bespeurde een druk op mijn hoofd. Was het de hand van een vreemde? Ik opende voorzichtig een oog. Achter het wimpergordijn lag het plein, ik was alleen.

Ik herhaalde de handeling, deze keer in gefingeerd Arabisch, nog eens, en nog eens voor de zekerheid. Mijn ogen bleven gesloten. De druk op mijn hoofd bleef uit. Ik voelde hoe mijn hart zich opende. Wat was dat nou voor een flauwekul? Opnieuw wiegde mijn hand naar links, mijn vinger danste lustig mee. Ja hoor, dat was mijn hart.

Eureka! Ik opende mijn ogen. Alles was bij het oude. De Franse touristenbussen waren gisteren ook al pimpelpaars en suikerspinrose. Ik was niet gek, hooguit een beetje in de war van al die indrukken.

Ik verklapte mezelf het geheim. Ons Westers schrift was op expansie gericht, de Arabische schrift daarentegen voerde de woorden van Allah rechtstreeks naar het hart. Alleen op dat punt verschilden de Bijbel en de Koran van elkaar. In de Koran werd de lezer rechtstreeks toegesproken. Het schrijversduo dat op een zaterdagmiddag de Bijbel in elkaar had geflanst, hield zich het liefst op de achtergrond. 'Hé kuttekop sla die joden verrot' vs. 'De kuttekoppen sloegen het volk van Jahweh verrot.' Zoiets. Ik had last van een sociaalgrammaticale cultuurshock.

Goh, wat was ik opgelucht toen ik dat wist. Ik onderdrukte een nieuwe golf van misselijkheid en keerde terug naar mijn hotel. Op de WC ontdekte ik, dat ook mijn lichaam op expansie was gericht. Daarvan getuigde de stront die ik tegen het porselein spoot. Ik was nog niet helemaal hersteld, geloof ik. Maar een ding was zeker. Ik mocht niet bij de pakken neerzitten. Ik nam daarom mijn tekenspullen en zette koers naar het plein naast de Grote Moskee.

Die ligt hier ongeveer honderd meter vandaan, van dit neurotisch knooppunt waar Paul Klee zijn aanval van breinbeklemming met kleuren heeft trachten te pareren. Hier openbaart Kairouan zich op zijn fataalst, wordt alles wat logisch en rechthoekig is van de plaats geveegd, en wordt diezelfde plaats bestormd door huizen en straten die schommelend, waggelend, kronkelend, schuddend en buigend bijeen komen, want hier is niets met passer en meetlat gebouwd, hier helt alles over, zitten ramen schuin, trekken muren krom, wringen de straten zich, golven de hoofden, vluchten witte hoofddoeken, schieten observerende

ogen voorbij, droomt en danst alles als in een dronkemanskermis en vind ik dat ik genoeg dooreen ben geschud en loop weg, loop zeer snel weg.

Op het plein zoek ik een muurtje tegenover een tapijtwinkel waar elf tapijten van de dakrand omlaag hangen en een groot deel van de gevel toedekken. De plaats is verder leeg. Links kijk je over de stenen tulbanden van de begraafplaats naar het begin van een heuvellandschap. Rechts is de hoge gele muur van de moskee en om me heen staan knaapjes en mannen die me zwijgend aankijken.

Ik voel het beetje kracht dat ik nog heb wegvloeien. Eigenlijk zou ik het liefst willen huilen of zo, nog eigenlijker zou ik weer zeven jaar oud willen zijn, ziek en me door mijn moeder laten vertroetelen. Aan Aisha denk ik niet.

Hoofdstuk Vijfendertig

De Tranen van de Profeet

Honderden jaren geleden nam de profeet Sidi Bou Ali het besluit om met een karavaan mee te trekken naar Nefta om daar een geschil bij te leggen dat een scheuring dreigde te veroorzaken onder de gelovigen. Het nieuws over deze dreigende scheuring had hem over een afstand van meer dan duizend kilometer in Marokko weten te bereiken. Hij werkte juist in zijn tuin. De profeet was een enthousiast kweker van rozen.

Toen het bericht Sidi Bou Ali bereikte, begreep de profeet twee dingen. Berichten groeien als rozestruiken, hoe verder zij van de wortel verwijderd raken, hoe bloemrijker zij worden. Het kwaad was als een rozestruik, eenmaal gepland zou ze in de toekomst vele doornige takken dragen.

Hij vroeg een belangrijke koopman in diens stad of hij mee mocht trekken met de karavaan. De handelaar zegde hem toe dat hij met de eerstvolgende karavaan die naar het oosten ging mee mocht reizen. Sidi gaf als dank lessen in de spraakkunst aan de zoon van de handelaar die verschrikkelijk stotterde. Dat vond de handelaar prachtig, want hij leefde in een wereld waar het woord en snelle beslissingen zeer belangrijk waren. Hij vreesde al voor de toekomst van zijn handelsimperium.

De dag kwam dat de profeet kon vertrekken. Hij nam afscheid van zijn vrouw en van zijn leerlingen en zocht zijn plaats op in de stoet. Hij nam geen boeken mee om er zijn argumenten mee kracht bij te zetten. Zijn leerlingen had hij altijd voorgehouden, dat aan het eind van de lessen de boeken werden dichtgeslagen.

Hij had geen enkel idee van de aard van het probleem dat de scheuring dreigde te veroorzaken. Hij dacht de hele trek lang zelfs niet aan het probleem dat op hem wachtte. Hij vertrouwde op Allahs steun en arriveerde met honderden woestijnrozen in Nefta.

De leiders van de twee partijen ontvingen hem. Zij sloegen hem met woorden en argumenten om de oren die zijn arme gehoorschelpen als een tentdoek deden klapperen. Ze kletsten en jemieerden werkelijk urenlang. En waar ging het nu eigenlijk over? De profeet dacht de eerste dag, 'ach ach ach.'

Overall zag hij discussiërende mannen. Het woord verplaatste zich als een wervelstorm door de stoffige straten van Nefta. Zelfs de honden blaften aan een stuk door. De ezels bemoeiden zich ermee. Kippen liepen kakelend achter elkaar aan. De geiten vraten met een misnoegde kop ouwe lampekappen op. Dromedarissen spogen de voorbijgangers in het gezicht.

De tranen schoten bij Sidi Bou Ali in de ogen en biggelden vrij over zijn wangen. Hij viel op zijn knieën, prees Allah en zijn profeten en liet zich vervolgens naar een grote werkplaats leiden. Hij trof een serieuze man, die al zijn hele leven tenten maakte. Die man wilde geen gezeik aan zijn kop hebben en hield zich verre van de stechelaars. De profeet vroeg hem een grote tent te bouwen, waarin plaats zou zijn voor alle gelovigen.

De dagen verliepen op monotone wijze. De leiders van de partijen kwamen bij Sidi. Ze lieten zijn arme oren klappen als zeildoeken. Ze kletsten werkelijk uren en uren. De profeet dacht 'ach ach ach.' Hij liep door de straten waar het tafereel aldoor hetzelfde was. De tranen schoten hem in de ogen en biggelden vrij over zijn wangen. Hij viel op zijn knieën, prees Allah en zijn profeten en liep naar de werkplaats om te zien hoe de tentenmaker met zijn werk vorderde.

Deze gang van zaken herhaalde zich vele weken lang. De scheurmakers begonnen aan de autoriteit van de profeet te twijfelen. Er dreigde een scheuring binnen de scheuring te ontstaan. Op een dag liepen de discussies zo hoog op, dat de partijen zelfs niet meer wisten welk standpunt ze precies innamen. Niemand luisterde meer naar iemand. De mannen loeiden met hese stemmen, hun ogen puilden uit en hun baarden wezen als dolken naar de keel van de ander. Het gekakel dat boven de huizen van Nefta uitsteeg, was oorverdovend.

Op de dag dat de discussiërende groepen stilvielen op het marktplein, in de koffiehuisen, op de straten, in de hoven, in de tuinen van de oase die ernstig verwaarloosd waren, bij de irrigatiekanalen die ernstig vervuilden, omdat ze zich realiseerden dat ze tot dezelfde partij behoorden, begaven zij zich op weg naar de ware tegenstander om met hen de discussie voort te zetten. Zij werden door die tegenstanders elders in de stad al opgewacht, omdat hen hetzelfde was overkomen. Die dag begreep Sidi Bou Ali dat de tijd was gekomen om te handelen.

Hij liet de tent buiten de oase opzetten, op een open vlakte waar normaal de geiten, de ezels en de dromedarissen werden verkocht. Sidi Bou Ali riep de scheurmakers bijeen en ontving ze in de tent. Hij zette hen spijzen voor en liet ze op de tapijten en kussens plaatsnemen. Dagenlang brachten ze samen door. Sidi Bou Ali vermeed het dat het geschilpunt ter sprake kwam. Een buitenstaander zou in de verste verte niet hebben bevroed dat twee kampen van scheurmakers bijeen zaten

Op een dag bereikte een woestijnstorm de open plek waar de tent stond. Zandkorrels begonnen in ogen, neus, oren en mond te dringen. IJle zandsluiers spiraalden over de tapijten. Het voedsel knarste tussen de tanden. De snaarinstrumenten raakten ontstemd. Iedereen kreeg overal jeuk. Terwijl de ene helft zich gek krabde en de andere helft zijn vingers in neuzen, oren en ogen stak, scheurde ineens het tentdoek met een enorm geraas open, van de ingang tot de nok.

Het zand spoelde als een oceaangolf naar binnen en dekte in een mum van tijd iedereen toe tot aan het tipje van zijn tulband. De mannen sprongen in paniek op en begonnen wild in het rond te dansen. Ze rukten zich de kleren van het lijf en sloegen de vlooiën en de schorpioenen en de slangen van zich af. Het zand bleef met grote kracht de tent binnen waaien.

Sidi Bou Ali had in het tentdoek met opzet naaifouten laten aanbrengen. Hij zat al die tijd op zijn kussens. Het zand cirkelde om hem heen, zonder op hem neer te dalen. Hij zat in een heilig licht en bekeek de wild springende gelovigen voor hem. Tranen rolden over zijn wangen. Zijn tranen glansden als kristallen. Sidi Bou Ali bleef tot aan zijn dood in Nefta wonen. Zijn vrouw kwam een paar karavanen later aan, in het gezelschap van enkele van zijn meest toegewijde leerlingen.

Na zijn dood ontstond alsnog een scheuring, zij het op lokaal niveau. Het was de gelovigen niet duidelijk of de profeet had gehuild uit compassie of van het lachen. Het geschil liep zo hoog op dat de ene groep in Nefta bleef en de andere naar Tozeur trok. De moraal van het verhaal was iedereen echter duidelijk. Men moest tentenmaker zijn en geen scheurmaker.

In Nefta kan men het graf van Sidi Bou Ali bezoeken. In Nefta kan men de graven van honderd andere heiligen bezoeken. In Nefta kan men een professor bezoeken die een boek heeft geschreven over een sufi-orde in Nefta die er niet meer is. Het boek is in het Arabisch maar de professor spreekt ongetwijfeld zijn talen.

In Tozeur staat de moskee die Sidi Bou Ali's naam draagt. In Tozeur vindt men het graf van de dertiende-eeuwse waterbouwkundig ingenieur Ibn Cahabbath. Waar de tentenmaker begraven ligt, weet Allah. In Tozeur is een moëddzin die hartbrekend mooi kan zingen. In Tozeur krijg je ontzettend lekkere koffie.

In beide dorpen wordt op een eigenaardige wijze de baksteen en het smeedijzer gebruikt om er huismuur en voordeur mee te sieren. Je kunt een jeep huren en een trektocht door de woestijn ondernemen. Je kunt een tapijt, een waterpijp of een paar pantoffels kopen. Ook de berbersieraden zijn niet te verontachtzamen. In Tozeur en in Nefta is plaats voor iedereen, van bibliotheeksufi tot reisgidsavonturier. Er is ook plaats voor mij.

Ik arriveer in Tozeur een week voor het beoogde weerzien. Ik ben het tourisme moe. Ik neem mijn intrek in een hotel dat eruit ziet als een woestijnfort. Uit mijn kamer heb ik zicht op palmbomen en een smalle streep zoutvlakte die op heilige dagen grijsblauw is als de oceaan.

Iedere dag loop ik met het boek van Agatha Christie naar een café met blauwe houten stoelen die buiten op de veranda staan. Daar zit je fijn beschermt tegen de zon. De ober draagt een paars-rood jasje. Hij kent me al jaren. Ik lees, ik droom, ik luister, ik kijk, ik maak een potloodtekening van de tapijten die aan de overkant van de straat naast elkaar tegen de gevels hangen.

De straat is van zand, het is een winkelstraat met boutiques voor de westerse tourist. De meeste tijd komt er niemand voorbij. Het wordt pas druk tegen zonsondergang als uit de luidsprekers de gebedsoproep klinkt.

Dan keren ook een verschrompeld mannetje en zijn ezel huiswaarts. Hij draagt een steelpanhoedje op zijn bezweet hoofd. De man sloft onveranderlijk met dezelfde uitdrukking op zijn gezicht achter zijn ezel aan. Hij slaat het dier met een stokje en roept 'ho heu,' zonder daarbij de stand van zijn mond te veranderen. Hij kijkt alsof hij iemand uit de doden heeft zien opstaan, en niet zomaar iemand, zijn schuldeiser.

Hoofdstuk Zesendertig

De Macht van het Goud

Op de avond voor de dag waarop de komst van Sidi Bou Ali naar Nefta herdacht zou worden, besloot Didi Wa Didi, zoals de ezelman heette, om al de goudstukken die hij in zijn werkzaam leven bij elkaar had gespaard uit de geheime bergplaats achter in de ezelstal te voorschijn te halen, te tellen, op te poetsen en paraat te leggen voor de belangrijkste handelstransactie uit zijn leven. Hij zou zich een bruid kopen.

De gehele dag had hij zijn gedachten er over laten gaan hoe zijn bruid eruit zou zien. Hij had gefantaseerd over de welvingen onder haar kleed, over het glinsterend nat op haar lippen, over de wiegingen van haar heupen, het geheim van haar navel en iedere keer als zijn fantasie hem te zeer dreigde te verhitten, had hij zijn ezel er van langs gegeven en het beest vervloekt, dat het niet een koe met brede schoften was, die harder opschoot bij het werk, minder klaagde en nog melk gaf bovendien.

Didi Wa Didi had nooit iets laten merken van zijn groeiende rijkdom en deze dag waarop hij de goudstukken bij elkaar zou zien, iets wat hij al die jaren had vermeden, omdat hij bang was voor zijn eigen hebzucht, toonde hij zich geslotener dan ooit. De meeste dorpsgenoten trachtte hij te ontwijken en de

bakker vroeg deze keer niet wanneer Didi Wa Didi zou betalen, maar informeerde bezorgd naar diens gezondheid.

Toen de dag op zijn kleine stukje land in de oase erop zat, keerde hij naar zijn woning terug, gezeten op de rug van zijn ezel. Hij was moe. Hij was een magere man met een gezicht dat door de zon was gedroogd. Zijn verzamelgier had een achterdochtige trek in zijn gelaat gesleten. Onder zijn wollen muts lagen de resten van zijn haar verveeld bij elkaar. Hij vergat zijn muts wel eens af te zetten als hij naar het badhuis ging. Het haar was door roest gekleurd, omdat hij zijn huissleutel onder zijn muts bewaarde.

Als hij huiswaarts keerde na een dag werken onder de hete zon, gebeurde het dat de mannen die buiten het café aan de tafeltjes zaten elkaar aanstootten en zeiden dat de ezel van Didi Wa Didi weer last had gehad van diarree. Het roest had zich met het zweet gemengd en had bruine sidderlijnen over zijn voorhoofd en slapen getrokken.

Daarvan had Didi Wa Didi geen weet. Ook nu kleefden de opgedroogde zweetlijnen tegen zijn schedel als drooggevalle rivierbeddingen. Maar wie goed keek, zag dat er trillingen van opwinding door voeren. De moëddzin zong voor de vierde keer het gebed. Over vijftien minuten zou het pikduister zijn. Didi Wa Didi had besloten deze keer niet te eten, maar meteen het geld te voorschijn te halen.

Hij bond de ezel aan een houten paal, vergat hem in zijn opwinding te vervloeken, schoof de grendel voor de deur, draaide de sleutel vier keer om in het slot en liep naar de geheime bergplaats. Zijn arm verdween in een duister gat. Zijn hand tastte naar de lederen buidels. De eerste kwam te voorschijn. Hij woog hem in zijn hand en dacht aan het gewicht van de ballen van een geitebok. De tweede en derde en vierde viste hij uit het gat, dromedarisballen, ezelballen en een eerste imaginaire borst van zijn aanstaande werden in zijn hand gewogen. De vijfde, de zesde en, na uitvoerig tasten, waarbij hij zijn schouder wond schuurde, een zevende buidel kwam te voorschijn, die hij de een na de ander als lustige vrouweborsten in de kom van zijn hand liet dansen. Didi Wa Didi bemerkte dat er voor het eerst sedert lange tijd een glimlach om zijn mond was verschenen en dat zijn onderlichaam gloeide alsof hij weer een knaap was. Didi Wa Didi haakte de buidels onder zijn kleed aan een riem en klom de trap op. In een kamer zonder ramen stonden een tafel en een stoel. Aan een wit electriciteitssnoer hing een kale gloeilamp die een groezelig licht verspreidde. De insecten voelden zich er wel bij.

Didi Wa Didi verzekerde zich ervan dat de voordeur en alle ramen gesloten waren en dat er niemand in het huis was. Hij ging voor de tafel staan en legde de buidels de een na de ander op het tafelblad. Hij nam plaats. In zijn gedachten verscheen een glanzende paleiszaal en een gesluisde Egyptische die op muziek van tambour en hoorn haar heupen naar hem toe bewoog. Hij wreef zijn handen, opende de eerste buidel en liet de goudstukken eruit glijden. Maar toen de goudstukken het tafelblad raakten, veranderden ze stuk voor stuk in een hoopje zand.

Didi Wa Didi sprong verschrikt achteruit. De stoel viel met een droge klap op de vloer. Hij keek van een meter afstand naar de petietepeuterige zandhoopjes op tafel en sloeg met zijn hand op zijn maag en op zijn hoofd.

Hij schuifelde voorzichtig dichterbij, vergewiste zich ervan dat het zand zand was en geen goudpoeder, verspreidde de hoopjes over de tafel en zag dat er geen enkel goudstuk over was gebleven. Hij keek naar de zes buidels. Het was nog steeds een groot bedrag.

Hij liep opnieuw door zijn huis om te controleren of de deur en de ramen waren gesloten en dat hij alleen was. Hij zette de stoel overeind en ging zitten. Weer verscheen de gesluierde danseres. Hij wreef zijn handen, opende de tweede buidel, en de derde, en de vierde, en de vijfde en de zesde en de zevende en iedere keer zag hij voor zijn ogen de goudstukken in kleine hoopjes zand veranderen.

Nu zat hij daar en staarde vol ongeloof naar het zand voor hem. Hij kon nergens aan denken. Een hele nacht lang bleef hij met dezelfde verbouwereerde uitdrukking naar het zand kijken. Zijn handen lagen als dood op het tafelblad. De volgende ochtend stond hij op en liep naar de keuken om zijn gezicht te bevochtigen. Hij keek in de spiegel en herkende de verbouwereerde uitdrukking in zijn ogen. Hij probeerde zijn gezichtsspieren te bewegen. Het lukte niet. Hij sloeg tegen zijn wangen. Hij wreef zijn gezicht in met olie, met zeep, met talkpoeder. Hij hield het boven kokend water, kokende rijst, kokend lamshoofd. Zijn gezicht behield de eendere verbouwereerde uitdrukking.

Twee raadsels raasden door zijn hoofd en hij wist niet waar hij gekker van werd. Dat hij het slachtoffer was geworden van een gedaanteverwisseling, waarbij de ander er met het goud vandoor was gegaan, wilde hij liever niet bij het raadsel betrekken. Want wie was dan die ander? Die er bovendien met zijn bruid vandoor zou gaan!

Het raadsel van het zand en het raadsel van zijn gezicht, daar ging het om.

Didi Wa Didi schuifelde als een slaapwandelaar door zijn woning. Zijn ogen leken de ogen van een vis op de markt. Zijn mond leek op een geitears die klaar was om te keutelen. Zijn wenkbrauwen vormden twee minuscule driehoekjes als zwartharige rupsen die over een gedroogd palmblad schoven en het topje van zijn neus was naar beneden gericht als van een schaap dat zich lijdzaam liet scheren.

Ze hadden hem met een verdovend gif ingespoten. Ze hadden hem doen vergeten dat ze bij hem over de vloer waren geweest. Hij bleef stil staan. Maar hoe kon hij dit dan bedenken? Hij liep naar de tafel, raapte de buidels een voor een op. Ze waren leeg. Het zand was zand. Hij voelde zich doodmoe en ging slapen. Hij sliep tot het middaguur van de volgende dag. Het was een diepe droomloze slaap.

Hij stond op en liep naar de keuken. Hij gooide water in zijn gezicht. Hij keek in de spiegel en zag de verbouwereerde uitdrukking van de vorige dagen. Hij wist niet meer wat hij moest doen. De molla zou de diefstal met een sutra verantwoorden en zeggen dat Allah het goud tot zich had genomen. De politie

zou een arm om zijn schouder slaan en zeggen dat ze aan de zaak zouden werken. De dokter zou het verhaal niet geloven en grote rekeningen uitschrijven.

Hij besloot te wachten. Het lot zou beslissen. Het lot besloot dat hij dezelfde verbouwereerde uitdrukking op zijn gezicht behield, dat zijn geld niet terug kwam en dat hij van voren af aan moest beginnen.

Aan het eind van het verhaal barsten de mannen die gaande de vertelling naderbij zijn geschoven in lachen uit. Ook ik lach, maar schiet vrijwel onmiddellijk met een rotvaart langs deze vreugde, omdat een andere lach mijn oor bereikt.

Ik werp een blik over de schouder van een colbert, ontwijk een oor waar een pluk haar uit groeit en herken de dikke wenkbrauwen van Aisha. Ze is in het zwart gekleed. Een zwarte doek dekt voor de helft haar gezicht toe, zoals bij Zorro, maar dan andersom. Het puntje van haar rechterwenkbrauw beweegt vliegensvlug op en neer, alsof ze een zweefbeestje wil verjagen. Ik begrijp het teken.

Bij de receptie van mijn hotel wacht me een bericht. De receptioniste overhandigt me een envelop van reisbureau Oase. De bus naar Tunis vertrekt om vijf uur bij hen voor de deur. Ik check uit en laat me door een taxi naar de plaats brengen. De bus staat klaar voor het vertrek. Mannen en vrouwen omhelzen elkaar en huilen tranen met tuiten. Aisha staat niet tussen de passagiers. Ik speur de ramen af.

Plotseling hoor ik een stem achter me.

Ik doe alsof ik niets heb gehoord. Ik loop naar de voorkant van de bus, imiteer een domme tourist die zich heeft vergist, blijf even dralen en loop dan weg. Honderd meter voor me loopt een zwarte figuur.

Hoofdstuk Zevenendertig

Het Lied van de Slang

Het platinalicht van de maan likt de aarde schoon, maakt een nacht zichtbaar die niemand toebehoort. En die nacht glijdt met de zoele wind naar de bergen die snurkend op de horizon rusten. Zo zwart zijn de bergen, jemig, het heelal lijkt een kosmische afgrond te hebben gevormd, waar de aarde tollend om haar as op af stormt.

Ik blijf staan en speur naar Aisha, volg het zilveren lint waarop ik haar voetafdrukken vermoed, maar zie haar niet. Dan beweegt iets achter een rotsblok. Smalle repen maanlicht weerschijnen in de vouwen van een zwart kleed. Aisha is zo groot als de bergen. De wind strijkt langs me heen en snelt

voor me uit. De bergen laten haar gaan. Op het moment dat we elkaar omarmen begrijp ik dat ze nooit weg is geweest.

"Allez-y," zegt ze.

De voettocht leidt ons door een aarzelend berglandschap waar kale struiken het geluid van de wind lokken. Gesteente ligt opeengehoopt als de resten van een verdwenen stad.

Na een paar uur lopen bereiken we de bergen. Een fikse klim brengt ons naar de rand van de wereld. De twee oases liggen op het zilvergrijze kleed van de woestijn, hun lichtjes lijken de juwelen die deze nacht zijn geroofd en in het schijnsel van een olielamp worden gekeurd.

Aisha verdwijnt achter een enorme steen.

"Oehoe," hoor ik.

Ik loop om het rotblok heen en voel me behoorlijk dom.

"Truck met de duif," mompel ik.

"Oehoe,"

"Truck met de uil," zucht ik. "Oehoe, mais ou?"

Een iets steekt in mijn enkel. Ik spring met een kreet achteruit en sla in paniek het beest van mijn been. Aisha's gegiechel klinkt vlak voor mijn voeten. Ik eindig mijn dans, vond het eerlijk gezegd vreemd dat de pijn uitbleef, en kijk in de richting van het gegiechel.

"Iiiieehhh,"

Deze keer volgt mijn kreet het ijswater dat door mijn merg en been vloeit. Ik dans een wilde Sint Vitusdans, sla als een bezetene de maat om de kriebels in mijn lijf te bedwingen. Aisha's hoofd ligt op de grond. Het waggelt heen en weer, rolt met de ogen, trekt gekke bekken en zegt de verschrikkelijkste spreuken in het Arabisch.

"Moeder Maria, het is zo ver," zeg ik tandenklapperend. Beelden van bruine halfaangevreten boeken doemen op, een dikkige vinger glijdt over geometrische figuren en magische formules.

In oude legenden lees je van ridders die doodleuk hun afgehakt hoofd onder de arm nemen en naar hun tent terugkuieren.

Ik blijf verbijsterd naar haar kijken, totdat het hoofd verdwijnt en een vage lichtvlek achterblijft. Ik buig over het gat. Aisha kijkt me grijnzend aan met een brandende kaars in haar hand.

"Jaren geleden gevonden op een Australische site voor hollenzoekers," zegt ze.

Als we de volgende morgen uit onze slaappleats klimmen, staat de zon nog maar net boven de horizon. Het uitzicht reikt tot de grote zoutvlakte en tot aan de toppen van het Atlasgebergte verder noordwaarts. De oase van Tozeur en zijn oranjegele huizen vormen kleine vlekjes. Nefta lijkt te zijn verzwolgen door het grijzige zand.

Aisha heeft puntjes en bibberlijntjes op haar gezicht getekend met henna. Ze vraagt of ik honger heb. Ik schud mijn hoofd. Goed zo. Een volle maag leidt de aandacht af.

Ze vertelt me het verhaal van de slang,
"Tijdens de nacht op het tankstation heeft de duivel een giftige slang losgelaten. In een hoek van onze kamer ligt de slang te slapen. We zijn een ongewoon koppel, dat iedere Arabier opvalt en waarover ieder het bij zijn dagelijkse roddels en nieuwtjes zal hebben."

"Ik begrijp het niet."

"Het is een kwestie van optellen. De twee Algerijnen bij het tankstation hebben jouw signalement doorgegeven aan hun vriendjes. Dat was de eerste fluistering. De fluistering bereikte de stegen, het was een fijne roddel, want je had me verkracht, ontvoerd en een van die jongens met een pistool bedreigd. Die fluisteringen bereikten de mensen die mij onder andere omstandigheden hebben gekend.

Toen begonnen de moorden: de twee Algerijnen, de man in Keulen, de man in Antwerpen en zijn drie handlangers die de diefstal, de verkrachting en de moord van de baby's regelden. Ik merkte dat mijn account werd bestormd, een van de proxy's was al ingenomen."

Ik frons mijn wenkbrauwen, zie de legers van Allah over de woestijn draven, hoefgetrappel vermorzelt de stilte, sabels kerven Mohammeds woorden in het lijf van de ongelovigen, de ene stad na de andere valt onder het geweld van de veroveraars. Aisha kijkt me meewarig aan.

"De mails berichtten van een witte Mercedes met een Belgisch nummerbord. Door de sabotage in Marseille en de executie van de Cocker Spaniel werd het beeld van de daders glashelder: een Europeaan van veertig en een Algerijns meisje van vijftien.

Nu moeten ze ons vinden en ons doden. Dat is de slang. Hun wil om ons te doden is de slang die opgerold in onze kamer ligt. We kunnen op hem trappen, als we niet opletten. We kunnen door hem gebeten worden in onze slaap.

We gaan een periode van groot gevaar tegemoet, Rinus, van heel groot gevaar. Maar het moet. We moeten de woestijn in. We moeten een half jaar bij elkaar blijven en onzichtbaar worden. 22 December komt de grote baas naar Algiers. Ons hebben ze dan al lang vergeten."

Aisha knijpt haar ogen samen. Haar gezichtshuid licht goudkleurig op. Het waait iets hier boven op de berg.

"Wel?" zeg ik.

"Wel, op 22 December is jouw boek af."

"Mijn wát?" roep ik.

Ze vertelt me haar plan. In Algiers zal ze werk zoeken als kamermeisje. Ze zal een simpel meisje van vijftien zijn, uit Batra. Ze heet Naïma Machnil. Ze zal ijverig zijn en goed haar best doen. Ze zal zichzelf de beste referenties verschaffen. Half December zal ze in een luxe hotel werk zoeken. In dat hotel wordt op 22 December een belangrijke bijeenkomst gehouden.

De macht van het geld is zo groot dat het de politieke wereld heeft overweldigd. De grote baas van de organisatie is een gerespecteerd lid van de commissie die

zich over de toekomst van Algerije zal buigen. Het gerespecteerde lid zal een ministerspost worden aangeboden.

Ze zal hetzelfde te werk gaan als ze altijd al heeft gedaan. Ze zal de slaapkamer binnendringen, een kussen over zijn hoofd houden en schieten. Drie schoten, om zeker te zijn.

Ze glipt voor me langs. Ik kijk naar de woestijn, een Landrover maakt zich uit een stofwolkje los. Valken zweven in grote cirkels boven de vallei. Ik hoor mijn naam.

"Mm," zegt ze. Ze bijt op haar onderlip, kijkt peinzend voor zich uit. Ik strijk over de ruwe stof van de deken, laat mijn ogen op dezelfde manier over Aisha glijden, over haar dijen, langs de zakken van haar grijze legerbroek, over haar armen, de Arabische tekst op het hemelsblauw truitje. Haar tepels prikken tegen de sabelhouwen van het opschrift. Ze ziet er sterker en vrouwelijker uit, ook al draagt ze een Adidaspetje achterstevoren op haar hoofd. Achter haar schuilt een wereld met andere gewoonten.

De berichten die ze uit de rugzak trekt zijn echter doodnormaal, een internationaal rijbewijs, met een foto die ik jaren geleden in een fotoautomaat in Heerlen heb gemaakt. Datum van afgifte van het rijbewijs is 13 december 1995. Ze geeft me een officieel formulier van de regering waarin mij wordt gewaarborgd dat ik mijn onderzoeken in het zuiden van Algerije voort kan zetten. Ik beloof me niet te mengen in binnenlandse aangelegenheden, handtekening, stempel, zelfde pasfoto, plaats van afgifte Algiers.

Dan krijg ik een formulier waarin mijn bewegingsvrijheid wordt verzekerd en de plaatselijke autoriteiten wordt verzocht me met passieve hulp bij te staan voor zover dat mogelijk is. Ik beloof me niet te mengen in aangelegenheden van bestuurlijke of economische aard, handtekening, stempel, zelfde pasfoto, plaats van afgifte Algiers.

"Passieve hulp?"

"Dat ze je met rust laten..." antwoordt ze. Haar blik blijft op de papierkraam in haar hand geconcentreerd. Ze geeft me een certificaat van de Nederlandse regering waarin staat dat van Alebeek op eigen verantwoordelijkheid en op persoonlijke titel de onderzoeken verricht. De Nederlandse staat kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gedrag van van Alebeek, handtekening, stempel van de ambassade, zelfde pasfoto, plaats van afgifte Algiers. Alle formulieren zijn op of rond de 13de december 1995 gedagtekend. Aisha laat haar nieuwe paspoort zien, ze is vijf jaar ouder. Ze is studente archeologie (formulier) en ze helpt me als gids (formulier) en als assistent-opgraver (formulier) en als secretaresse (formulier).

Ik krab boven mijn oor.

De pasfoto's heeft ze van mijn moeder gekregen. Voor stempels moest ze inbreken, niet bij de ambassade, maar in een stempelwerkplaats en een handtekening imiteer je na een week oefenen op perfecte wijze. Je trekt het

gewichtige gezicht van iemand die zich doodverveelt en krast vervolgens met de pen over het papier.

“En nu, wat moet ik met een rijbewijs? Ik heb geen rijbewijs.”

Aisha zet grote ogen op. Ze vraagt of ik wel eens heb gereden. Dat wel. Nou dan is er niks aan de hand. In de woestijn heb je geen parkeerproblemen en hoef je niet al te goed op te passen bij kruispunten. Schakelen, gas geven en niet van de weg raken, meer is er niet bij.

“De auto? “

“Morgen,” antwoordt ze.

We sluiten de toegang tot de grot af met een paar takken en kleine stenen. We hebben niets te eten, alleen water. Ze verzekert me nog eens dat de honger vanzelf over gaat.

We bevinden ons aan de oostzijde van een paar bergen die plompverloren op de vlakke liggen. Een vallei mondt als een fantoomrivier uit in de woestijn. Ik kijk langs Aisha's gestrekte arm en herken het lint van het ezelpad dat tegen de bergwand ligt. Ze ruikt naar amandelen.

Tegen het vallen van de avond zijn we helemaal alleen. Tozeur en Nefta zijn onder het woestijnzand verdwenen. De roofvogels hebben ons verlaten. We hebben de top van de berg bereikt en dalen voorzichtig tussen rotsblokken waarop de ondergaande zon zijn oranje gloed werpt. Onze schaduwen golven over het witte gesteente. De wind waait onafgebroken, brengt ons verkoeling. Even schiet een pijnscheut door mijn maag.

Ik verdring mijn honger. Het licht verandert zienderogen en maakt plaats voor het blauwe schijnsel van de nacht. Voor me ligt weer een heuveltop waarachter een nieuw einde van de wereld ons wacht. Mijn naam glijdt over Aisha's adem en breekt in tientallen fluisteringen. Ik versnel mijn pas.

De vallei voor onze voeten kan bijna idyllisch worden genoemd, dat is, vanuit het oogpunt van een troglodiet. Het land is bezaaid met kleinere en grotere rotsen. Het maanlicht maakt spelonken, scheuren en grillige steenmassa's zichtbaar. Ik grom iets van "mamwaehuhoefèhlamouhou" en trek het gezicht van een holbewoner.

Aisha beweegt haar wijsvinger heen en weer, kijkt me aan als een sufgeneukte aap.

Terwijl we in vloeiend Troglodietsch met elkaar communiceren, onze argumenten kracht bij zetten door op het hoofd te bonken, hobbelen we naar beneden, langs de villa van de burgermeester, het buitenverblijf van de minister, het stadstheater, naar onze eigen optrek, een bescheiden tempel aan de rand van het grottenpark. De toegang lijkt een reusachtige split in een avondjurk, maar het been is gitzwart en hol.

Ik word wakker als Aisha de grot binnenkomt. Haar ogen zijn al aan het daglicht gewend. Ik kan er niet in lezen dat ons een drukke dag wacht. Ze kruipt naar de rugzak en neemt er twee nummerplaten uit, Algerijnse nummerplaten.

Ze geeft me een vaalgroene broek en een geel truitje. Ik kleed me aan. Ze laat me verzekeringspapieren en het kentekenbewijs van een Landrover zien, stopt die in een versleten portefeuille en schuift die me toe. Ze sluit de rugzak, rolt de dekens op, bindt er een riem om en maakt met een korte knik van haar hoofd duidelijk dat we gaan.

Op mijn Rolex is het net negen uur. De zon is al aardig heet. Ik vis uit de rugzak een hoedje met ritsjes. Het troglodietententenkamp grenst aan een afgrond. Dat had ik gisteren niet gezien. In de rotswand aan de overzijde van de pas trekken diepe groeven schaduwsporen. Ik blijf er een tijdje naar kijken, vraag me af welke mythologische figuur met een reusachtige bijl zijn woede op de bergwand heeft gekoeld.

Aisha strekt haar arm naar links. Ze wijst naar Algerije. Ondanks het gevaar dat er schuilt, overvalt me een gevoel alsof daar het beloofde land wacht. De wind mengt zich vrijpostig met haar uitleg en huult zachtjes langs de rotsen.

Aan de overkant zijn druipsteengrotten. Bijna iedere dag maken touristen een excursie naar deze plaats. Ze wijst naar beneden. Ik schat de afstand op driehonderd meter. Ze schopt een steentje los.

We moeten een flink stuk terug lopen om langzaam dalend op de zandweg te geraken. De pas versmalt zich totdat van de lucht een smalle reep rest. We vinden een schuilplaats in een rotsopening. De zandweg ligt erbij als een toneelpodium.

Als dit een verhaal uit duizend-en-één-nacht zou zijn, zouden de rotswanden naar elkaar bewegen en ons insluiten, een geest zou de touristen kunnen verblinden, met de hulp van een djinn waren we van alle zorgen verlost. Waarom moet het zo omslachtig? Ik kijk Aisha schattend aan. Zou ze een antwoord weten op dit soort vragen?

Ze zit op haar hurken, heft het hoofd naar me op en steekt haar wijsvinger omhoog. Het geluid van de terreinwagens vult mijn oren. Aisha loert naar buiten, en trekt vliegensvlug haar hoofd terug. Het rumoer van de grommende motoren trilt na in mijn borstkas. In de grotopening zie ik drie Landrovers voorbij rijden. Het geluid zwakt af, een motor draait stationair, stemmen klinken "...è bellissimo, ...Carlo vieni..."

Aisha zit nog steeds op handen en voeten, haar gezicht is vlak boven de grond. Ik ga liggen en kijk onder haar kin door. De laatste terreinwagen staat op twintig meter afstand. Een gids met een zwarte tulband wappert met zijn handen. De Italianen kijken naar links, rechtsomhoog, de echo's van hun stemmen fladderen onze grot binnen. De gids wijst verder de pas in en begint te lopen. De touristen volgen hem in ganzemars. Ze zijn allen eender uitgedost, khaki, rugzak, foto& video, zonnebril, stevige schoen, opgewekte lach.

Een tweede gids blijft achter. Hij gaat in de eerste Landrover zitten. Aisha sluipt naar de achterste auto. We wachten. Ik krijg zelf aandrang. Zou telepathie helpen. Ik zend hem mijn gedachtegolven: '...ai, wat moet ik kakken...ai, wat moet ik kakken...ai, wat moet ik kakken.'

De Arabier gooit een half opgerookte sigaret door het raampje naar buiten en stapt uit. Hij komt recht op me af. Aisha verdwijnt aan de andere zijde van de Landrover. De man heeft een pafferig gezicht en een druipsnor. Hij kijkt moeilijk. Ik hoor het geknerp van de steentjes onder zijn schoenen.

Ik kruip voorzichtig naar achter. De grot is maar een paar meter diep. Ik ga op mijn hurken zitten. Het wordt duister om me heen. De man staat in de opening, draait zich om, trekt zijn rok omhoog, ontsluit het geheim dat ook de Arabieren naakt zijn onder hun kleed en zakt door zijn knieën.

Ik begraaf mijn gezicht in mijn handen, weet niet goed of ik moet lachen, besef onmiddellijk dat dit een buitenkans is en neem de koptelefoon uit mijn broekzak, zet het microfoontje op mijn knie en druk op 'rec.' precies op het moment dat een drassige scheet het gekreun overstemt. Ik druk de geluidsdragers dicht tegen mijn oren, houd mijn ogen stijf dicht en maak mezelf wijs dat dit niet echt gebeurt. Met de zijkanten van mijn handen houd ik mijn neus dicht.

Het gekreun en het winderige geflafflaf houden aan. De stank dringt toch mijn neus binnen al druk ik zo hard dat de tranen in mijn ogen schieten. Er is niets zo smerig dan andermans stank. Gelukkig ben ik daaraan een beetje gewend geraakt, omdat ik de laatste weken andermans voer heb gegeten. Maar wat ik hier ruik is ziek. Ik krijg nauwelijks lucht.

De man schreeuwt alsof hij door een slang wordt gebeten. Ik open mijn ogen, zie hoe hij overeind schiet en zich uit de voeten maakt. Ik druk op 'stop', steek microfoon en koptelefoon weg, duw de walkman terug in mijn zak en loop voorzichtig naar de opening.

De Tunesiër draaft als een wilde achter de Landrover aan, die schuddend de weg omlaagrolt. Wat de man niet ziet, maar ik wel, is dat de tweede Landrover dezelfde weg volgt. Aisha wenkt me.

"Hoe zat het alweer? Links remmen..."

"Links de koppeling, draai de sleutel om idioot."

Ik draai de sleutel om. Links de koppeling, rechts het gas, knuppel naar voren, handrem omlaag. Ik laat de koppeling langzaam opkomen en bid dat de motor niet afslaat, niet afslaa...Hoewie, we rijden.

Aisha wipt driftig op haar stoel op en neer, geef gas, geef gas, deze weg is makkelijk, over vijftien kilometer zijn we in Algerije. Ze halen ons nooit in. Häháá, ze hebben geen sleuteltjes. Ik schakel naar de tweede en de derde versnelling. De auto schudt. De motor is krachtig. Het is een pracht ding. Aisha kruipt naar achter en gooit alles naar buiten, tenten, rugzakken, schoenen, tassen, veel is het niet.

We halen zonder problemen de grens, die geen bewaakte grens is. Een steen geeft aan waar het ene land ophoudt en het andere begint. De steen is door de Fransen hier neergezet. Tunis 261km, Algiers 732km, twee pijltjes. We staan in een zogenaamde gorge, een bergpas. Een riviertje huppelt over glimmende stenen. De rots wanden stijgen aan weerszijden van ons zo'n honderd meter loodrecht omhoog. We verwisselen de nummerplaten. We demonteren het

global positioning system, hoezeer het ons spijt. We willen het risico niet nemen dat men elders in de wereld via de satelliet onze positie opvraagt. Vlak voordat we weg willen rijden fluit een draagbare telefoon de bolero van Ravel. We leggen de telefoon op een steen en stappen in.

Hoofdstuk Achtendertig

Het Gedicht in het Zand

Aisha geeft me een paar instructies voor gebruik. Ik moet tegen niemand spreken en nergens antwoord op geven. Vragen ga ik uit de weg door oogcontact te vermijden. Dat is een. Het tweede is me zoveel mogelijk bewust te zijn van mijn maag.

"Dat is een hygiënische les," zegt ze. "Adem met je maag, want die moet als eerste wennen."

Zij trekt iets etnisch met veel verschillende kleurtjes, spiegeltjes en kraaltjes uit de rugzak. Ze windt een zwarte tulband om haar hoofd, doet hetzelfde bij mij. Ik bekijk me in de spiegel. Ben nogal veranderd. Zo bruin ken ik me niet. Mijn ongeschoren wangen zijn ingevallen. Ik zet de zonnebril op. Nu lijk ik helemaal een Hollywoodberber.

"Je lijkt op Bruce Willis," roept Aisha enthousiast.

Ik kijk haar aan, beweeg mijn wenkbrauwen even omhoog en draai de sleutel om.

Bij de eerste de beste nederzetting gooien we alle jerrycans vol. Het zijn er vier van vijfendertig liter elk. We kopen heel veel water en heel weinig te eten. We zeggen niets en blijven stoïcijns voor ons uit kijken. Achter mijn mondhoeken trilt de slappe lach. Zodra we wegrijden gieren we het uit. Buiten het stadje worden we staande gehouden door de polite. Mijn maag bevriest. Aisha bezweert me dat het maar een formaliteit is.

De papieren worden inderdaad routinematig bekeken. De agent lacht en groet door zijn hand op te steken. Ik groet terug met een hoofdknik. Van de slappe lach ben ik genezen. Na vijf minuten rijden zijn we alleen. We rijden totdat de nacht valt.

De volgende dagen rijden we door een immense zandvlakte, die zo vlak is als de zee. Nergens is een teken van leven. Nergens komen we iemand tegen. De vijfde dag bereiken we een dorp aan de voet van de bergen. We hebben in al die dagen nauwelijks iets gezegd. We hebben in al die dagen nauwelijks iets gegeten.

Ik blijf in de jeep wachten terwijl Aisha boodschappen doet. Ik heb mijn zonnebril op. Kinderen kijken van een afstandje nieuwsgierig naar de Landrover. Ik rust mijn achterhoofd tegen de rugleuning. De raampjes zijn dicht. De deuren zijn op slot. Een kinderstem roept iets. Ik reageer niet.

Aisha keert terug met groente, met een stuk vlees, met brood, met een zak gerst, een plastic tas vol bliktomaten en kikkererwten. Ik start de auto, draai over het plein en rijdt de weg op die we gekomen zijn. Buiten het dorp tanken we. Alle jerrycans worden gevuld. De politiecontrole verloopt routinematig. Er worden geen vragen gesteld. We rijden totdat de nacht diep en vol met sterren is. Overal is horizon. Overal is richting. Ik heb er geen benul van waar ik ben.

Een maand lang rijden we kriskras door het land. Ik was me iedere avond met een washandje en een beetje water dat ik uit een plastic beker over mijn naakte lichaam giet. Ze kookt op het camping gaz-stelletje een elementaire couscous. Het vlees is in de eerste dagen al opgegeten. Ik begin tanig te worden. Over mijn gezicht daalt rust. Dat is het resultaat van het zwijgen.

Na een maand valt het me moeilijk een woord uit te brengen. Het dwingt respect af bij onze spaarzame ontmoetingen met de politie die buiten de nederzettingen in een wit huisje zit te zweten. Hij schrijft met een balpen de informatie over die op mijn formulieren staat. Ik zet een handtekening en zeg 'au revoir.' Op informele vragen geef ik een nietszeggend antwoord. Aan mijn werk als archeoloog ben ik nog niet toegekomen.

De tweede maand blijven we volharden in het kriskras het land doorkruisen. Ik droom weg bij de rimpels die de wind in het zand heeft geblazen. Ik zuig mijn longen vol lucht als ik de haarfijne schaduwen zie die op de duinen ontstaan bij het ondergaan van de zon. Ik voel macht als we tussen de steenmassa's van het rotsgebergte rijden. En ik voel iets van eeuwigheid en vergankelijkheid als ik een karavaan voor ons uit zie, ze inhaal en er langzaam voorbij rijdt. De Touaregs zitten hoog op hun dromedarissen. Ze groeten me door me even aan te kijken. Na zo'n ontmoeting laat Aisha me een bocht van 180° maken die buiten het zichtveld van de nomaden blijft. 'Dat was de slang,' zegt ze dan.

De derde maand weet ik nog steeds niet waar ik ga. Bij vlagen heb ik het idee op de scheiding van licht en duisternis te rijden. Aisha introduceert een ritueel. Iedere dag op het uur dat de zon haar hoogste stand bereikt, stoppen we naast de piste. Ze rolt een tapijt uit in het zand. Ik ga op mijn rechterzij liggen. Zij zit op haar knieën. Ze zegt zinnen in het Arabisch. Eerst spreekt ze de woorden een voor een uit. Ik weet niet wat ze betekenen en ik weet het nu ik dit opschrijf nog steeds niet. Ze spreekt ze met een zachte heldere stem uit.

Ik zie haar tong in haar mondholte omhoog klappen, hoor de keelklank over haar lippen ruisen. Ik herken de ronde vormen van het zand. Ik herken het slijpen van het zand langs de stenen als een storm woedt. Ik hoor de adem van de wind. Ik hoor de opwindings van de bewoners van een oase als een karavaan binnenloopt. Ik voel de diepe klanken in mijn onderbuik resoneren. Ik hoor voor het eerst de woorden die gezegd worden in het geheimst van de nacht.

Haar woorden zijn weidser dan dit land. Haar woorden zijn verblindender dan de zon. Haar woorden zijn warmer dan de wind. Ik lig op mijn zij en luister naar de verzen die ze opzegt en ik voel weldaad.

De hele derde maand verloopt zo. Ze zegt haar woorden en ik lig op mijn zij en luister. Als we door de woestijn rijden, stel ik me voor dat haar woorden met ons meereizen, dat de wind ze achter ons aan draagt. Als we 's nachts in onze tent liggen, zingen haar woorden een wiegelied.

De vierde maand rijden we niet meer dagen achter elkaar lange stukken naar het zuiden, het oosten, naar het noorden of het westen. We veranderen iedere dag van richting. De manoeuvres zien er op de landkaart bruusk uit. De vierde maand voeren we tevens een vasteperiode in. Twintig dagen eten we niet. Twintig dagen zullen we zonder voedsel blijven.

We handhaven de gewoonte om op het tapijt naar de woorden te luisteren. Maar nu vraagt ze of ik de woorden wil herhalen. Ik herhaal de woorden aanvankelijk schroomvallig. Ze legt haar hand op mijn onderbuik. Ik spreek de woorden uit met dezelfde intonatie die in Aisha's stem schuilt. Het tovert een glimlach op haar gezicht.

Het hongergevoel is na de eerste dagen verdwenen. Op de elfde of twaalfde dag gaat het mis. Het zand dringt in mijn ogen. Ik voel me misselijk achter mijn zwarte doek. Ik kniel in het zand en geef over. Ik kots als een idioot. Mijn maag trekt zich samen. Er komt niets meer.

Aisha staat achter me. Ze reciteert woorden in het Arabisch die me treffen als zweepslagen. Mijn wangen worden koud als ijs. Ik zie beelden van het winterse Straatsburg. Bernhard lepelt afwezig zijn yoghurt. De Algerijn kijkt me aan met een valse glimlach.

Aisha reciteert met een monotone stem. Een nieuwe golf stuwt omhoog uit mijn maag. Hij slaat stuk op mijn adamsappel. Er komt niets. Ik hoest. Ik kokhals. Ik rochel. Ik denk dat ik stik. Tranen springen in mijn ogen.

Ik zie Aisha geblinddoekt op de achterbank van een auto. Ik zie haar naakt in een rose kamertje. Ik voel de zweterige hitte. Aisha reciteert voort. Tussen haar Arabische woorden klinken flarden van de Franse taal. Ik voel me zo verdrietig. Ik zit op mijn handen en voeten in het zand. Ik verlang naar een hand die me streelt.

Ik sluit mijn ogen en hoop dat mijn maag zich rustig houdt. God, ik zie sterretjes. Ik zie Christophe die in de microfoon tettert. Ik zie Zweck die me een ui geeft. Ik zie de nek van de Cocker Spaniel waar ik de revolver op richt. Mijn maag wordt opstandig. Ik hoor een stem die niet Aisha's stem kan zijn. Het is een liefdeloze mannestem die 'elle est jolie,' zegt.

Ik voel een ram tegen mijn maag, nog een trap. Mijn broek wordt over mijn billen omlaag geschoven. Iets hards en warms drukt tegen mijn aars. Het zet kracht en dringt naar binnen. Hij stoot met grove bewegingen in me. Ik voel me zo treurig. Ik voel zulke ontzettende treurnis. Ik krijg een schop in mijn maag. Ik ben blind, ik zie niets, ik ben Aisha.

Ik open mijn ogen. Ik lig op het tapijt. Aisha streelt met een vochtige doek over mijn voorhoofd. Ze zegt me dat ik met mijn maag moet denken. Ik moet niet vergeten met mijn maag te denken. Ik probeer overeind te komen. "Blijf liggen," zegt ze. "Het is zo over." Ik sluit mijn ogen en zink weg.

Ik tuimel in een spiralende tunnel alsof ik door een windhoos wordt opgezogen. Ik zie mijn vader voorbij schieten. Ik zie de man op het terras in Tozeur voorbij schieten. Ik zie Sidi Bou Ali in zijn tent. Ik zie mezelf, knetterend van woede. Ik zie mezelf uitgelaten, opgelaten, zingend onder de douche, afrekenend bij de kassa, lopend door de velden. Kleine driftige Rinusjes gaan tegen me te keer. Ze schudden met hun vuistjes en braken vuurrode brokken rauw vlees.

Mijn maag explodeert, een vuurbol suist door mijn lichaam, giftig zuur overspoelt mijn mond. Ik kots uit volle macht een schuimende gele brij en blijf verdwaasd naar de luchtbelletjes kijken. Een adertje breekt door de rand van de plas, stroomt weg tussen de steentjes. Insecten komen uit hun schuilplaats. Het wonder is volbracht.

Ik luister hoe de adem door mijn neus glijdt. Ik adem in. Ik adem uit. Ik ga overeind zitten en wacht totdat mijn lichaam bedaart. Ik sta op en loop naar de auto. Aisha zit op haar plaats. Ze speelt met haar game-boy. Ik neem een slok water. Ik stap in en draai de contactsleutel om. Ik rijd weg zonder verder over mijn handelingen na te denken.

"Piep, ploep," zegt Aisha. Ze legt haar hand op mijn dij. Een warme vlek van liefde spreidt zich uit over mijn lichaam. Mijn lichaam tintelt. Het landschap zindert. De paarsrode aarde drukt zich tegen me aan. Een gordijn van tranen valt over mijn ogen. Ik veeg ze weg met de rug van mijn hand.

De landrover schudt en botst en hobbelt en rolt de kilometers onder de banden uit. Buisjes en leidingen, kamers en cilinders, vonkjes en gassen. Honderden geleerden hebben dit bedacht. Miljoenen mensen op aarde besteden de beste jaren van hun leven aan het werk in de assemblagefabrieken. Robotten zijn uitgevonden. In Japan, in Brazilië, in de Verenigde staten van Amerika, in het grote Duitsland, in Italië, in mijn eigen landje, overal gaan mannen op weg naar hun werk en nemen iedere dag weer onderdelen in hun handen, ze drukken op knoppen, ze noteren de uitkomsten van tests, ze wijden hun aandacht en zorg aan de vervaardiging van honderden miljoenen auto's. Ik rijd door de aderen van het economisch lichaam. Ik word gedragen door Nobelprijswinnaars en door mensen die de anonimiteit van het telefoonboek nauwelijks kunnen ontstijgen. Ik word gedragen door mensen die hun leven ervoor hebben ingezet dat deze Landrover door de woestijn kan rijden.

Ik kruip door de leidingen van de benzinetank. Ik reis miljoenen jaren terug. De olie was een klein levend beestje dat onder het zeeoppervlak krioelde. De steenen zandvlakte ligt trillend in de zon. De blauwe lucht overspant de woestenij. Onder deze aarde vormt de olie een groot meer. De bazen van die olie zijn gevaarlijke en moordzuchtige prehistorische dieren die het geweld der tijden hebben overleefd.

Ik kijk naar de hemel en bedenk dat overdag het universum lichtblauw gekleurd is en dat dat eigenlijk een van de liefste kleuren is, die er bestaat. Ik dring door in het onbewoonbare land. Ik zie reptielen en insecten die elkaar beloeren en elkaar vreten. Ik stijg uit boven dit onbewoonbare land en werp een schaduw op de witte Landrover die een zacht bed van fijn zand achter zich aan trekt. Ik kijk naar het onbewoonbare land waar de terreinwagen juist reed en zie dat niets is veranderd, bijna niets.

Het is de achttiende dag van de vastenperiode. Ik stop. Ik moet verschrikkelijk schijten. Ik stap uit en loop moeilijk naar de achterkant van de auto. Nergens is een boom te bekennen of een grote steen waar ik achter kan gaan zitten. Aan de rand van de vlakke aarde staan stompe bergen. De piste is tientallen meters breed, snijdt door een vlakke die vol met steengruis ligt. De hitte leunt als een vertrouwde hand op mijn schouders.

Ik kak een smerige kleverige hoop van geelbruine stront uit mijn achterste. Dat is de permastront, de eeuwige schijt die tot aan je dood en nog een tijd daarna tegen de darmwand kleeft. Dit spul draag je je hele leven mee. Ik walg van mijn eigen stank. Ik ben bovendien zo stom om het water te vergeten. Ik veeg mijn gat met het zand schoon. Nu zijn mijn vingers met de plakkerige pasta bedekt. Gedvergededver. Ik loop op mijn hurken een eindje van mijn hoop vandaan.

“Water!”

Aisha loopt achterwaarts naar me toe, haar arm gestrekt, het plastic kannetje in haar hand. Haar linkerhand beschermt haar neus. Ik zuiver de sluitspier, sta op en maak mijn kleding in orde. Lieve hemel, dat lucht op.

Een paar roofvogels cirkelen boven de steenvlakte. Dag vogels. Ik draai langzaam om mijn as met de armen gespreid. Ik sluit mijn ogen en voel me licht, zo licht dat ik vergeet dat ik voeten heb. Aisha's hand omklemt mijn linkerhand. "Kom," zegt ze.

Ik draai traag mijn hoofd, alsof ik naar geluiden zoek, naar subtiele stromen, naar de eerste flard van de wind die voor de grote storm uitwaait. "Kom," zegt ze. We stappen in. De Landrover zingt een lied. Ik klap enthousiast in mijn handen. Het ding rijdt als vanzelf.

De eenentwintigste dag mogen we weer eten. Voorzichtig beginnen we met een pap van graan, voorzichtig en wild genieten we van de zoete sappen die over mijn tong vloeien, teder en wild genieten we van onze tongen die het vocht oplikken, dorstig en wild geniet ik van Aisha's tong die me in haar lichaam zuigt dat groot en badend tegen me aan drukt. We stoppen voordat ons verlangen ons zal overheersen.

De vijfde maand geschiedt er iets vreemds. Ik voel af en toe een weerstand, als van een macht die me tegemoet komt en me tegenhoudt. Op een dag is het zo erg dat ik niet verder wil rijden. Ik herinner Bernhards blinde fotograaf die op zijn wandeling door Straatsburg de aanwezigheid van de kathedraal bespeurde. Ik kijk Aisha vragend aan. Het is misschien nog honderd kilometer naar de bergen. Een blauwe schemer is over ze neergedaald. In die bergen zullen we een dorp treffen. We moeten tanken. Ik rijd nog een kilometer. Deze keer grijpt de

weezin me bij de strot. Ik hoest om me van het verstikkende gevoel te bevrijden. Ik draai het stuur met een resolute beweging.

De ondergrond is stabiel. We kunnen zonder risico de piste verlaten. Twee uur rijden we. We komen aan bij een diepe afgrond. Ik besluit dat we hier overnachten.

De volgende dag keren we terug naar de piste. We begeven ons opnieuw op weg naar de bergen. In het dorpje doet Aisha de inkopen. Ze hoort dat de vorige dag een paar Algerijnen het dorp hebben bezocht. Ze hebben tapijten en juwelen gekocht. Ze waren op doorreis naar Marokko. Marokko ligt achter de bergen. We zijn op de slang gestuit. Ik voelde dat hij in het dorp op ons wachtte.

"In gemene mannen stroomt gemeen bloed," zegt Aisha. "In gemene mannen stroomt gemeen water," zegt Aisha. We beginnen aan een lange tocht die ons naar de zuidelijkste punt van Algerije moet brengen, waar het land grenst aan Niger en aan Mali.

Het is de zesde maand. De rimpels in het zand trillen als de snaren van een instrument. De wind is de hand die dit snaarinstrument beroert. De bergen zijn de oren die deze muziek opvangen. De hitte is een gloed die van een lichaam straalt dat enkel liefde kent.

We stoppen. Aisha omhelst me. Haar handen glijden over mijn naakte huid. Ze kust me. Ze streelt me. Ze wiegt haar heupen tegen me aan. Aan de horizon lijkt de hemel open te breken. Een geweldige lichtflits verzwelgt het landschap. Een brandende speer dringt met geweld mijn buik binnen en laat een roos openbloeien.

Dan wordt water over me uit gestort. Ik herwin mijn bewustzijn. Ik voel me zo helder. Ik neem Aisha op met mijn linkerhand. Ze zit in de palm van mijn hand en zingt een liedje. Ze zingzegt een liedje. Ik zak door mijn knieën. Ik zet haar op de aarde. Ik zie hoe ze kleiner wordt.

Ik groei met ongelooflijke snelheid. Ik kijk over de woestijn. Ik kijk over de oerwouden en over de zuidpunt van Afrika. Ik zie de walvissen spelen in de oceaan. Ik zie het geschitter van de Zuidpool. Ik spreid mijn armen en betast de warmte en de liefde die van de continenten opstijgen.

Ik draai me om en hurk neer bij Europa. Ik aai het arme continent. Ik streel het oude nieuwe piekerende continent. Ik glimlach en verzeker haar dat het goed zal komen. Aisha buigt over me heen. Ik voel de druk van haar warme borsten tegen mijn rug. Ik neem haar hand. Ik houd mijn wang tegen haar wang.

"Kom," zegt ze, "Het is tijd om te gaan."

Hoofdstuk Negenendertig

Het Lied van de Woestijnwolf

De nederzetting bevindt zich op een plateau tussen rotswanden van waar je een uitgestrekt vergezicht hebt naar het westen, over de puinresten van de verwoeste stad die in de vallei liggen. Vroeger trokken hier de karavanen voorbij, maar oorlogen en koloniale ontwikkelingen hebben dat vroeger honderden jaren naar het verleden gebracht. De bron is uitgedroogd. De palmbomen die hier eens groeiden zijn vervangen door stugge grashopen. Het water wordt uit een diepe put geschept.

Tegen de bergwand zijn houten ladders en bruggen opgehangen. Het lijkt een wankel staketsel. Ze leiden naar de holen waar het merendeel van de mensen sedert generaties woont. Het plateau dient als de openbare plaats waar men bijeenkomt, waar muziek wordt gemaakt, waar het graan wordt geslagen, het deeg gekneed, waar de mannen en vrouwen zingen en praten, waar kippen en geiten vrij rondlopen. Bij een groepje bomen staan een paar lemen hutten. Daarvandaan loopt een slingerpad naar de vallei en verder, zo ver dat je het niet meer met het blote oog kunt zien, naar andere nederzettingen die in de buurt van een waterplaats liggen.

In deze grotten zou ik mijn werk als archeoloog kunnen uitvoeren. In een van deze grotten wonen Aisha en ik. Wonen...we verblijven er sedert onze komst tien dagen geleden. Het is de zesde oktober van het jaar 1999. Het is altijd warm, maar het is minder heet dan een paar maanden geleden.

Op de wand van onze rots zijn abstracte tekeningen aangebracht met zwarte en rode pigmentsoorten, dezelfde abstracte figuren die op Aisha's gezicht zijn getekend met de henna. Een van de figuren lijkt de representatie van een mens. Op de plaats van het geslacht steekt een korte zwarte lijn omhoog. Het hoofd is een cirkel die op een streep rust die uit het hart vertrekt. Ook de handen en voeten zijn rond. Het mannetje heeft twee borsten. Misschien is het geen mannetje. Puntjes omgeven de tekening, alsof het poppetje in een ovaal rust. Ik heb goed gekeken. Mijn werk zit er bijna op.

Deze zesde oktober is het een feestdag. Ik ben de reden van het feest. Ik weet bij God niet wat er zal gebeuren. In het kamp heerst een opgewonden stemming. Onze grot bevindt zich op de derde etage, zo noem ik het maar. Je moet drie ladders op om hier te komen. Ik lig op het bed en luister naar het gezang. De lucht is met enorme waaiers van oranje rood licht gevuld, die naar de horizon toe dieper en intenser van kleur worden. Ik wacht op wat er komen gaat.

Vier mannen komen me halen. Ze spreken woorden die ik niet begrijp, en ook niet herken. Ze brengen me naar de plaats. Ik mag op een groot tapijt zitten, een koninklijk tapijt. Uit de diepe rode kleur komen fonkelende sterren tevoorschijn. De nacht valt snel. Hij wordt niet verblind door het licht van de maan. Ik zie nevels en melkwegen. Het vuur laait hoog op. Schaduwen dansen over de vrouwen. Ze kijken naar iemand in de duisternis. Hun ogen branden van vreugde. De blauwe en rode stoffen van hun kleden omvloeien hun lichaam. De muziek verstomt.

Twee vrouwen helpen me overeind. Ze leggen mijn kleren af. Ze wassen me. Ze scheren me. Ze zingzeggen de woorden die Aisha maanden geleden tegen me uitsprak.

Aisha is mooier dan ooit. Vele kleuren schitteren om haar lichaam, kleuren van zijde, kleuren van katoen. Het vuur flikkert in het amber en in de zijden draden die in haar haarstrengen zijn geknoopt. Het vuur glanst op haar gezicht. Het vuur maakt kleine spiegelbeelden zichtbaar in haar tranen die onafgebroken over haar wangen vloeien en het zwarte gruis van haar mascara meevoeren. De woorden die ik al ken zijn veranderd. Ze zegt dat ik niet bang hoeft te zijn. Ze begint mijn lichaam in te smeren met rode aarde.

Ze smeert mijn lichaam in totdat de aarde me helemaal overdekt en brengt dan een nieuwe laag aan. Ze zegt dat ik niet bang hoeft te zijn. Ze zegt dat de vogels zullen komen, zij zullen me met rust laten, ik hoeft niet bang te zijn dat ze mijn ogen uitpikken en ze huilt. De tranen vloeien over haar wangen.

Ze zegt dat de wolf zal komen. Hij zal me geen kwaad doen. Hij zal mijn geslacht niet afbijten. Ze smeert rode klei tegen mijn liezen, en ze smeert rode klei op mijn manlijkheid die vol en vlezig omlaag hangt. Ze zegt dat de woestijnratten zullen komen. Die zullen me met rust laten en niet bij me naar binnendringen en me leegvreten. De termieten zullen mijn lichamelijk omhulsel niet als hun huis gebruiken. Ze smeert me in met een derde laag. Ze zegt dat ik geen angst hoeft te hebben. Ze smeert mijn ogen toe.

Ik ben gehuld in duisternis. Ze zegt een laatste keer dat ik niet bang hoeft te zijn. Ik hoor tranen in haar stem blinken, als de eerste zonnestralen in het water van een vloeiende bron. Dan verdwijnt haar stem, want ze smeert mijn oren vol klei. Ik ben een man van aarde. Uit mij groeit een oneindige ruimte waarin de sterren in spiralen om mij heen bewegen.

De duisternis maakt plaats voor een rode gloed. Ik voel getik tegen mijn oren. De klei brokkelt af. Ik voel getik tegen mijn mond. De klei brokkelt af. Ik voel getik tegen mijn oogschellen. De klei brokkelt af. Ik zit op een verlaten plaats in de woestijn in de schaduw van een boom. Ik herken niets van wat ik de afgelopen maanden heb gezien. Ik kan me niet bewegen.

Een vogel steekt zijn kop voor mijn ogen. In het kraaltje van zijn pupil weerspiegelt zich de sterrennacht. De vogel beweegt zijn snavel en brengt die naar mijn mond. Een weke zoetige substantie wordt op mijn tong gelegd. Een tweede vogel steekt zijn snavel in mijn mond. Uit zijn bek vloeit koel water.

Het geluid verdwijnt, de aarde wordt duister. Ik zweef stom tussen de sterren. Het wordt weer dag. De klei valt van mijn ogen, van mijn oren en van mijn mond. Een wolf kijkt me in mijn ogen. In zijn zwarte pupil schijnt het licht van een grote ster. Hij brengt zijn snoet naar mijn mond en legt warm voedsel op mijn tong, over mijn lippen vloeit water.

Het geluid verdwijnt. Ik staar stom naar de verduisterde aarde. Ik wentel tussen de sterren. Het wordt dag. De termieten brengen me voedsel. Ze lopen over mijn lippen. Ze dragen dauwdruppels die ze op mijn tong leggen.

En het wordt duister. Ik hang tussen de sterren en zie de aarde in de diepte onder me en op de aarde brandt een licht. Het wordt dag. De klei valt van mijn ogen, van mijn oren en van mijn mond. De woestijnratten halen voedsel uit hun buidel. Ze plengen het vocht op mijn tong en het wordt nacht en ik snel met een suizende vaart naar de grote ster die onbeweeglijk in het heelal hangt.

Het is er vochtig en het is er warm. Ik neem een bad. De wolf staat voor me. Hij zingzegt woorden die ik al eerder heb gehoord. Hij draait zich om. Ik loop achter hem aan. Hij loopt over een doorzichtige baan van licht. De sterren spiralen om ons heen. Onder ons ligt de aarde en op de aarde brandt een licht.

We lopen een hele dag lang, de nacht wordt dag, de baan van licht wordt een gouden pad van zand, de aarde wordt een tent en de wolf loopt om de tent en verdwijnt in de woestijn.

Ik sla het doek opzij. In het schijnsel van bloemen ligt Aisha op tientallen kussens. Ze geurt als een tuin in het vroegste uur van de dag. Haar haar valt in lange zwarte lokken over haar schouders, de lokken reiken naar haar volle borsten die goudbruin zijn als de granaatappel, haar buik is zacht als de duinen door de wind gestreeld. Haar benen zijn stevig en zacht, ze glanzen als de zandvlakte waarop 's ochtends de zon scheen. Haar voeten zijn vriendelijk en wijs, van het vele lopen, ach ja. Ik kniel neer bij haar voeten en druk een kus op de wreef die warm is als het woestijnzand waarop ik zo vaak mijn hand heb gelegd.

Ik kijk omhoog langs haar dijen. Ik zie de rose ingang naar de tuin van haar liefde, tussen de waaiers van de palmbomen. Een parel ligt op een bloemkelk. De kaarsen werpen schaduwen op haar lichaam die ik zo vaak heb gezien bij het heengaan van de zon. Ik kijk over haar buik waaruit de nevels van warmte opstijgen.

Ik keer terug naar haar borsten die zo vredig en zacht op haar lichaam liggen, alsof zij mijn tranen willen drogen, alsof zij mij eindeloos willen strelen, zoals de wind eindeloos over de aarde waait. Haar tepels, rond als dadels, ik wil ze beroeren met mijn lippen en het zoet opzuigen. Ik wil haar mond kussen, waar nu haar lippen wijken en een rij witte tanden tonen die zo wit zijn als het zonlicht dat in het zoutmeer schittert. Ik wil haar drinken, ik verdrink in haar ogen.

Ik tast met mijn vingertoppen over haar gezicht, alsof ik een blinde was en nu kan zien. Haar vingertoppen raken mijn wangen en mijn ogen. Ze trippelen over mijn lippen. Ik schud mijn hoofd om het wonder dat ik hier ben, dat ik haar eindelijk herken. De tijd vliedt van ons heen. Ons minnespel kent dag noch nacht. De maan en de zon trekken met onstuimige vaart hun banen langs de hemel. We tellen niet. Ons minnespel kent dag noch nacht. We gaan op in liefde die zonder oorsprong en zonder einde is.

Hoofdstuk Veertig

Hé!

De vertelling is bijna afgelopen. Het is tweeëntwintig December. Morgen ontvang ik bericht van Aisha. Ik ben alleen uit de nederzetting vertrokken. Zij bleef achter. Ze zei me dat ik alles op moest schrijven,. Ik moest dat niet doen om de wereld te waarschuwen, of om een journalistieke reportage te maken of om een van de laatste sprookjes van de eeuw op te schrijven. Dat waren toegevoegde beoordelingen

We hadden niet de zeven wereldzeeën bevaren als gevangenen op een piratenschip. We waren niet na een schipbreuk in de Arabische zee aangespoeld op een onbewoonbaar eiland dat een zeemonster bleek te zijn met haren in zijn neus. We waren niet door die grote slang opgeslokt en uitgespuugd op een verlaten strand. We waren niet opgepikt door een reuzeadelaar en ergens in de toppen van het Atlasgebergte neergezet. We waren niet ontsnapt aan de klauwen en de bek van haar jongen.

"Zo is het toch niet geweest, of wel soms?" Ze trekt het opgewekt eigenwijs gezicht dat ze steeds opzet als woorden overbodig zijn.

"Je moet het opschrijven, omdat je dan de reis opnieuw zult beleven en we opnieuw bij elkaar zullen zijn."

We zitten in onze grot. Ik pak mijn rugzak in, heb daar niet zoveel werk mee. Ze klopt op de plaats naast haar op het tapijt. De dag is lui en warm zoals altijd. De woestijn danst haar slingerdans.

"Je woorden zullen worden gehoord en de profeet zal ze wegen op de schaal van de waarheid. Liefde is waarheid. Dat wist je toch, of niet soms?"

'Of wel soms, of niet soms.' Ik probeer figuren te ontdekken in de luchttrillingen op de horizon. Engelen dansen en brengen hun linkerhand naar de aarde, 'of wel soms,' ze brengen hun rechterhand met een wijde cirkelbeweging naar de aarde, 'of niet soms.'

"In Algiers zul je bij me zijn, de engelen zullen me de woorden brengen die je opschrijft."

Ze buigt naar me toe en kust me op mijn navel.

'Je moet alles opschrijven, omdat je dan de reis opnieuw zult maken en we opnieuw bij elkaar zullen zijn.' Zo was het de laatste veertig dagen. Van het leven dat me omringde drong weinig tot me door.

Uiteindelijk verdween ik in een punt dat kleiner was dan het oog van de naald. Ik belandde via de punt van de pen op het papier, wist me omgeven door de liefde van een vrouw die zo oud was als de tijden en bracht veertig dagen met haar door in het boek waarvan ik nu de laatste woorden schrijf.

